

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

leto: XXXVII

avgust - september 2005

številka: **8-9**

Poštnina plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 1000 tolarjev

Vihornik

naslovna tema

Gozdarski dan v Črni

kmetijstvo

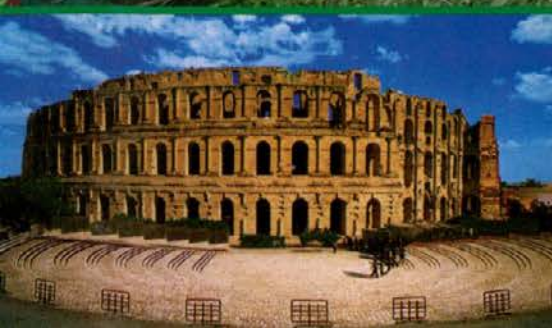
Ekoštafeta na Koroškem

intervju

Počitnice v deželi tisoč in ene noči

kultura

Mednarodno srečanje folklornih skupin

Gozdarski dan v Črni

Tekst in fotografije: Franc Jurač

V okviru letošnjega jubilejnega petdesetega turističnega tedna v Črni na Koroškem je bilo med številnimi prireditvami v soboto, 20. avgusta, tudi tekmovanje gozdarjev. Značilnost letošnjega tekmovanja je bila velika udeležba tekmovalcev, kar trideset,

med njimi pa je prvič nastopila tudi ženska ekipa. Prireditve je potekala na nogometnem stadionu, kamor so najbolj zvesti navijači in ljubitelji te prireditve kljub dežju prišli spodbujati tekmovalke in tekmovalce.

Najboljši trije posamezniki so bili:

1. **Marko Jelšnik**, ekipa Gornji Grad – Forti
2. **Vito Tratnik**, ekipa Gornji Grad – Forti
3. **Franc Adamič**, ekipa ZGS – lastniki gozdov

Ekipna razvrstitev:

1. mesto **Šoštanj – Duseti**
2. mesto **ZGS – lastniki gozdov**
3. mesto **Gornji Grad – Forti**

Ženska ekipa Lučke volcarke; na desni mag. Boštjan Hribernik, organizator tekmovanja

Kleščenje

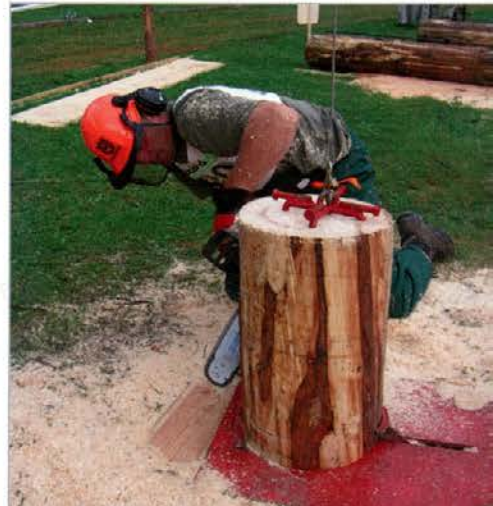
Napenjanje verige

Ekipa mislinjskih gozdarjev

Prerez debla

Zasek

V gozdarski »kalibi« je bilo prijetno malicati in se skriti pred dežjem.

V gozdarski »kalibi« sta Olga Kordež in Ivanka Trost tudi letos pripravljali okusno gozdarsko polento za tekmovalce in obiskovalce prireditve.

Zasek

Veliki jesen, beli jesen – *Fraxinus excelsior* L.

Vojko Plaznik, univ. dipl. inž. gozd., ☎ Zavod za gozdove Slovenije

»Navadni jesen (*Fraxinus excelsior*) je veliko, kaj lepo drevo s sivorjavkasto, gladko, šele v starosti razpokano skorjo; brstje je debelo in črno, mladike so nenavadno močne in nosijo veliko pernato listje. Neznatno cvetje se prikaže pred listjem in je deloma popolno (s prašniki in pestiči), deloma nepopolno (ima le prašnike ali le pestiče), plod je ploščat in krilat. Navadni jesen se nahaja po vsem Pohorju od znožja do vrha, a povsod le poredko med drugim listnatim drevjem. Jesenov les je zaradi svoje trdnosti in vlažnosti izvrsten kolarski les, iz njega delajo ojesa, svore, legnarje in druge dele voza; potem brane in pluge in najboljše telovadno orodje. Mladike in listje rada je živina.« je zapisal o jesenu Janez Koprivnik v svojem delu Pohorje.

cev – bukev 10 %, hrast 0,5 %, plemeniti listavci 2,7 % in ostali listavci 0,6 %. Kljub temu, da je plemenitih listavcev na tem področju kar 4-krat manj kot bukve, pa si zaradi svoje ekološke pomembnosti zaslužijo, da jih spoznamo bolje.

Zaradi pomembnosti velikega jesena (*Fraxinus excelsior* L.) na področju OE Slovenj Gradec bomo večjo pozornost namenili tej drevesni vrsti. Domovina oz. razširjenost velikega jesena je precejšnja – od Kavkaza po vsej Evropi, le daleč na severu ga ni. Najraje raste v nižinah, rečnih dolinah in lokah, kjer je dosti vlažnega zraka. Najdemo ga tudi v vlažnih gozdovih alpskega predgorja. V Alpah raste do nadmorske višine 1500 m. Glede svetlobe je polsenčna vrsta, ki v mladosti dobro prenaša senco, vendar v senci rad zakrni. V dobi gošče in pozneje

ima široko in visoko razrahljano in zračno krošnjo. Raste hitro. Že v prvem letu starosti lahko zraste čez 20 cm. Posebno hitro raste do 10 leta. V starosti 20 do 40 let je njegov povprečen višinski prirastek okrog 1/5 m. Pri starosti 70 do 80 let doseže pomembne debeline in višine. Njegova življenjska doba traja tudi 300 let. Premer debla lahko doseže 2 m.

Iz debla poganjajo vzravnan, nasprotno razrasle debele veje. Lubje ima v mladosti gladko in sivo zeleno. Na dobrih rastiščih tvori dolga, visoka, čista in ravna debela, lubje pa ostane dolgo gladko, kar je znak dobre kvalitete lesa. Pozneje dobi globoke, ozke, podolžne brazde. Poganjki so dokaj debeli, goli in olivno sivi.

Jesenov les je venčasto porozen, srednje težak z rumenkasto belo beljavo in s svetlim srcem. Včasih ima lažno rjavo

ropska drevesna vrsta.

Najprej ima globoko navpično korenino, ki pozneje odmre. Nato tvori močen srčast koreninski sistem, ki je odporen proti vetru. Manj intenzivna je tvorba stranskih korenin.

Za veliki jesen je značilno, da olista (požene liste) dokaj pozno, in sicer po cvetenju – junija. Neparno pernato deljeni 30 cm dolgi listi so sestavljeni iz 9 do 15 podolgovatih suličastih in na robovih napiljenih lističev brez pecljev.

Cvetovi so dvospolni ali samo moški ali samo ženski. Drevesa so bodisi eno-ali dvodomna. Cvetovi so v latatih socvetjih. Prašniki so rdeče barve. Cveti v aprilu in maju. Plodovi so oreški, rjavkasti jezikasti krilati plodovi, ki v šopih visijo z vej. Jesen semeni pri starosti 40 do 45 let. Polne obrode ima vsako drugo do tretje leto.

Seme oz. semenske šope nabiramo z drevja pred sredino

Listi jesena

Staro jesenovo lubje

Jesenovo deblo

Rod *Fraxinus* L. ima okrog 65 različnih vrst jesenov, ki so pretežno razprostranjeni v zmernem pasu severne zemeljske poloble. Jesene uvrščamo med plemenite listavce. Za slovensko ozemlje sta najpomembnejša veliki jesen (*Fraxinus excelsior* L.) in mali jesen (*Fraxinus ornus* L.), na področju OE Slovenj Gradec pa je veliki jesen (*Fraxinus excelsior* L.) pomembnejši.

Gozdovi na področju ZGS OE Slovenj Gradec imajo v lesni zalogi približno 13,8 % listav-

zahteva več svetlobe. Ni preveč zahteven glede zračne toplote, vendar ni odporen proti mrazu – vršni poganjki radi trpijo zaradi poznih pozeb.

Dobro raste na globokih, rodovitnih, mineralno bogatih tleh, ki so dobro prezračena. Zelo rad ima stalno sveža glinasta tla. Najboljša rastišča jesena so na rečnih poplavinah z veliko glinastega materiala ali pa povirna tla s stalno premikajočo se vodo.

Veliki jesen je zelo lepo drevo, ki zraste v višino do 48 m in

srcu. Jesenovina (les jesena) je zelo trda in prožna. Njena ogrevalna moč (1 kg suhega lesa ima po Flatscherju) je 3000 kcal/kg

Kljub nazadovanju kolarstva in strugarstva povpraševanje po jesenovini ne upada, saj ga uporabljajo za izdelavo telovadnega orodja, vesel, smuč, vagonov, držal za razno orodje, lestev ... Na dobrih rastiščih ima zelo elastičen les, ker ima dolga vlakna. Jesena ne more nadomestiti nobena druga ev-

septembra (lahko tudi pozneje – oktober, november). Seme pozimi odpade. V kolikor setev v jesenskem času ni mogoča, hranimo seme v nekoliko vlažnem pesku, lahko pa tudi v tesno zaprtih posodah v mrzlem suhem prostoru. 1.400 semen velikega jesena s krilci tehta približno 100 g, tako, da je v 1 kg semena približno 14.000 semen s krilci. V 1 litru semena je približno 2.500 semen. 1.000 zrn semen s krilci tehta približno 70 g.

Prvo presajanje mladih sadik opravimo v drevesnici z enoletnimi semenčicami, primerne za sadnjo v gozd pa so že dvodo štiri-letne presajenke. Pri sajenju višjih rastlin v gozd, ki jih moramo tudi zaščititi, obžetev odpade, če smo napravili vse potrebno in posadili sadike kot pri javorjih, pri čemer je

potrebno, da:

1. odstranimo vejevje oziroma pripravimo površino za po-
gozditev,
2. odstranimo travno rušo –
priporočljivo vsaj v velikosti
70 x 70 cm,
3. skoplamo dovolj globoko ja-

Jesen v gozdu

Jesenovo lubje

4. v jamici razporedimo kore-
nine sadike in jih prekrijemo
z zemljo,
5. okrog sadike zasujemo zem-
ljo in jo pohodimo,
6. drevo takoj zaščitimo s tre-
mi količki ali s količkom in
mrežo, z žično ograjo ...

Poleg pomembnosti, ki jo ima veliki jesen v gozdarstvu, je le-
ta dokaj uporabljan za snova-
nje parkov, drevoredov, pa tudi
na kakšnem dvorišču se najde.
Kot zanimivost naj vam po-
vem, da so posadili v preteklo-
sti veliko jesenov po vaseh, saj
so z jesenovim listjem pozimi
krmili živino, predvsem ovce.

Literatura:

1. Čokl, M., 1975: *Gozdarski in lesno-
industrijski priručnik*. Tablice. Če-

trta izdaja. Ljubljana: Biotehni-
ška fakulteta v Ljubljani, Inštitut
za gozdno in lesno gospodarstvo,
Strokovna in znanstvena dela.

2. Gričnik, A., 1997: *Janez Koprivnik
in njegovo »Pohorje«*. Izdala občina
Zreče.
3. Grlič, L., 1980: *Užitne divje ras-
tline*. Ljubljana: Cankarjeva zalo-
žba.
4. Jovanović, B., 1971: *Dendrologija
sa osnovama fitocenologije*. II neiz-
menjeno izdanje. Beograd: Na-
učna knjiga.
5. Koprivnik, J., 1923: *Pohorje, po-
natis iz Planinskega vestnika
(1913–1919)*. Maribor: Sokolar-
sko društvo.
6. Vukičević, E., 1974: *Dekoratívna
dendrologija*. Beograd: Srboštam-
pa.
7. Zauner, G., 2003: *Listavci*. Spo-
znavanje in določanje listavcev
v naravi in nasadih. Ljubljana:
Cankarjeva založba.
8. Zapiski predavanj.

7. skupščina delničarjev GG Slovenj Gradec

Ida Robnik

7. skupščina delničarjev GG Slovenj Gradec, d. d., je bila 25. avgusta 2005 v prostorih gostišča Murko v Slovenj Gradcu. Vodil jo je gospod Hubert Dolinšek, za potek glasovanja pa so skrbeli Joža Radošević,

Zoran Laznik in Jani Pirnat. Uradni zapisnik je vodila notarka Sonja Kralj.

Skupščina je bila seznanjena z letnim poročilom za poslovno leto 2004 ter z revizijskim poročilom. Dobiček, ustvarjen v lanskem letu, so delničarji razporedili za oblikovanje rezerv, del za lastne deleže, del dobička pa ostane do nadaljnjega nerazporejen.

Skupščina je sprejela tudi sklep o umiku 43.536 lastnih delnic za zmanjšanje osnovnega kapitala družbe, saj je le-ta glede na obseg dejavnosti in donosnost prevelik.

Sprejet je bil tudi sklep, s katerim skupščina pooblašča upravo, da v imenu in za račun družbe kupuje lastne delnice, katerih skupni nominalni znesek ne sme presegati 10 % osnovnega kapitala. Vir za nakup delnic so druge rezerve družbe, rezervni sklad in dobički družbe.

Skupščina je imenovala tudi revizorja za revidiranje računovodskih izkazov, družbo ITEO ABECEDA iz Ljubljane.

Joža Radošević in Zoran Laznik

Delničarji na skupščini

Delovno predsedstvo; Z leve: notarka Sonja Kralj, predsednik skupščine Hubert Dolinšek in direktor GG Slovenj Gradec Silvo Pritrznik

7. skupščina delničarjev GG Slovenj Gradec d.d.

Državno tekmovanje lastnikov gozdov

Franc Hudrap, inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec; Foto: Jani Mikeln

V okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni je potekalo sedmo državno tekmovanje z motorno žago za lastnike gozdov. Tekmovanje je organiziral Zavod za gozdove Slovenije skupaj s prirediteljem sejma. Tekmovanja se je udeležilo sedemnajst ekip, iz vsake območne enote po ena, od tega tri ženske ekipe. Ženske ekipe so bile iz OE Nazarje, OE Maribor ter OE Murska Sobota. Ekipo so sestavljali trije tekmovalci, ki so morali biti polnoletni, lastniki gozda oz. družinski člani, ki nikoli niso bili zaposleni v proizvodnih gozdarskih firmah kot sekači. Tekmovali so v šestih tekmovalnih disciplinah: obračanje letve in menjava verige, kombinirani rez, precizni rez na podlagi, zasek in podžaganje, kleščenje in podiranje na balon.

Ekipo ZGS OE Slovenj Gradec so zastopali vodja Franc Hudrap, sodnik v glavnem sodniškem odboru Janko Mikeln ter lastniki gozdov: Franc Adamič – p. d. Godec z Ludranskega vrha, Ivan Praznik – p. d. Kajžer iz Spodnje Orlice in Rajko Gracej – p. d. Gracej s Pernić.

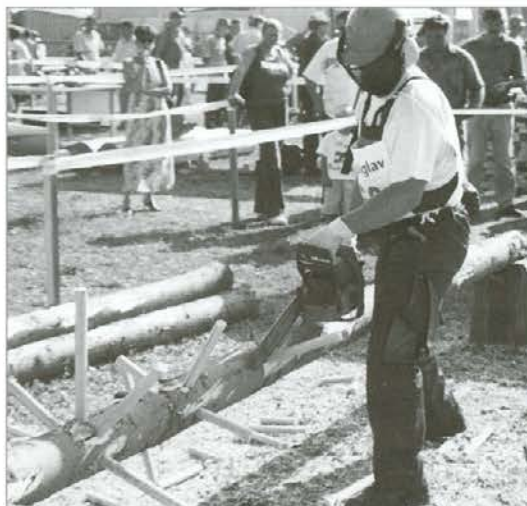
Ekipno se je naša trojica uvrstila na 4. mesto. Čestitamo! Za takšno uvrstitev je potrebno veliko vaje vsakega posameznega tekmovalca, saj so tekmovanja

postala že skoraj profesionalna – boljši tekmovalci po točkah samo malo zaostajajo za poklicnimi delavci. Ekipo OE Slovenj Gradec se je letos pred državnim sekaškim tekmovanjem

udeležila štirih gozdarskih tekmovanj (Mislinja – ekipno prvo mesto, Gornji Grad, Luče, Črna – ekipno drugo mesto) ter solidno zastopala našo območno enoto. Čestitamo za vse dose-

žene uspehe tako posamezno kot ekipno!

Namen tekmovanja je prikaz varnega gozdnega dela z motorno žago, in sicer s popolno sekaško opremo in z osebnimi

Kleščenje

Tekmovalci pred tekmo

Precizni rez

zaščitnimi sredstvi, brez katerih nastop na tekmovanju niti ni mogoč.

Da je bila ekipa iz naše območne enote dobro opremljena, so poleg OE ZGS Slovenj Gradec poskrbeli še sponzorji: Gozdno Gospodarstvo Slovenj Gradec, Prevent Mislinja, Gozdarska Zadruga Slovenj Gradec, Viktor Buč, KKGZ Slovenj Gradec in prevoznik Rožej Štefan, ki nas je varno odpeljal v Gornjo Radgono in nazaj.

V imenu ekipe se jim zahvaljujem.

Teniško prvenstvo gozdarjev

Zdravko Miklašič, inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec; Foto.: Katja Konečnik

Zveza gozdarskih društev Slovenije DIT Gozdarstva Ljubljana je organizirala 5. teniško prvenstvo gozdarjev v soboto, 3. septembra 2005. Turnir na ključnih dvojic je potekal na igriščih Tenis centra Škulj pri Ljubljani. Naše gozdarsko društvo sta zastopala in se dobro odrezala Zdravko Miklašič in Jože Jeromel.

Finalisti z leve: Brane Bradač, predstavnik organizatorja, Jože Žvap, Tibor Palfy, Jože Jeromel in Zdravko Miklašič.

Informativni gozdarski storži v juliju in avgustu

— Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec —

Ameriški in drugi priznani meteorologi in napovedovalci vremena so že v začetku letošnjega leta napovedovali vroče tropsko poletje. Veselili so se prodajalci najrazličnejših klima naprav, najrazličnejših malo manj in bolj močnih osvežilnih pijač in drugi, ki jih je skrbelo, kako bomo preživeli vroče poletniško obdobje. V juliju in avgustu je bila tropska samo vlaga, vročina pa ne. Julij je bil na koroškem območju vremensko zelo pester. Prevladovalo je jasno do delno jasno vreme, v posameznih dnevih pa je prihajalo do občasnih časovno in lokalno različnih popolnih in

jajce debele toče. V Črnomlju so za odstranitev debelih plasti toče na cestah aktivirali celo vozila s snežnimi plugi. Vrtinčast sunkovit veter se je 13. julija okoli 19. ure ojačal predvsem v Mežiški dolini, kjer je podrl posamezna drevesa in lomil suhe veje v krošnjah dreves. Močni nalivi pa so se pojavljali lokalno različno tako v dopoldanskem, popoldanskem kot v nočnem času. Pri nas so se v juliju jutranje temperature gibale od 9 (v začetku meseca) do 17° C (zadnji teden v mesecu), najvišje dnevne temperature pa od 14 do 32° C (zadnje dni v mesecu v prisojnih zavetrnih legah tudi

delno oblačnih in 9 deževnih oz. nevihtnih dni. Zelo močni nalivi so bili 11. (med 21.30 in 22.00 uro), 13. in 14. avgusta (v Mežiški dolini okrog 22. ure tudi močni sunki vetra), 20. (večerne ure in ponoči) ter 21. avgusta. Slednja dva dneva se nas je vreme na Koroškem usmilo in nas ni zalilo in preprihalo kot drugje po Sloveniji. Savinja, Sava in Mura so zaradi obilnih padavin prestopile svoje bregove in povzročile poplave (Žalec, Celje, Zasavje, Prekmurje...). Zaradi razmočenih tal so se pričeli trgati in polzeti zemeljski plazovi, hudourniki so uničili in zasuli številne ceste. Nekaj težav z vetrom, zemeljskimi plazovi in hudourniški zasipi so imeli v našem gozdnogospodarskem območju predvsem na območju krajevnih enot Radlje in Dravograd. V radeljski krajevni enoti so v avgustu zabeležili 480 m³ posamezno in v manjših šopih po vetru podrtega drevja (Vuzenica, Dravče, Sv. Primož na Pohorju ...). V ostalih krajevnih enotah težav zaradi vetra ni bilo, so pa povsod v slovenjegraškem gozdnogospodarskem območju nalivi močno sprali gozdne in druge makadamske ceste. V avgustu (8., 9.) so bile najnižje dnevne temperature med 8 in 18° C, najvišje dnevne temperature pa med 14 in 27° C (1. in 2. avgust). 16. avgusta so se med dežjem nad grebenom Olševe in drugih višjih predelih pojavile tudi snežne plohe.

Vse bolj sem prepričan, da je eden od pomembnih vzrokov, da našega območja v zadnjih letih (razen leta 1991) niso prizadele večje naravne katastrofe – predvsem pa povodnji, v smiselni poraščenosti naše krajine. Tako kot večji del Slovenije je tudi koroška krajina zelo valovita, hribovita, predvsem pa strmo razbrazdana. Še pred petdesetimi leti in več so se zaradi sečenj na golo in paše v gozdu (predvsem drobnica) ogolela pobočja s prepovedjo obeh omenjenih posegov po letu 1948 v slovenskem in ostalem takratnem jugoslovanskem gozdnem prostoru in petdesetletnemu načinu načrtnega in sonaravnega gospodarjenja začela zaraščati. Danes predstavljajo naravno varovalko pred rušilnimi sunki naravnih ujm. Zato je zelo pomembno načrtno gospodarjenje z gozdnato krajino, katero je človek poskušal na spoznavni način postopoma in po etapah spreminjati v kmetijske površine. Danes je poseganje v občutljiv prostor zelo drago in ranljivo. Čiščenje zaraslih strmih »nekdaj«¹ pašnih oz. ostalih negozdnih površin za vsako ceno lahko tako kratkoročno kot dolgoročno povzroči škodo.

Z vlago prepojenih tal in vlažnega vremena so bili veseli predvsem gobarji, ki so se omejeno količino nabranih gob v pletenih košarah in z nožem v roki veselo sprehajali po naših

Rumeno gobarsko veselje

delnih pooblačitv. Statistično bi lahko rekli, da smo Korošci v juliju uživali v sedemnajstih jasnih in deloma jasnih, sedmih oblačnih in delno oblačnih in sedmih mokrih dneh. Dež se je pojavljal v obliki krajevno različno razporejenih neviht in ploh, občasno spremljanih z močnejšimi sunki vetra, ki pa nam niso povzročili večjih težav. Drugje po Sloveniji so neurja povzročila veliko škodo predvsem 11. (predeli marihorskega območja) in 22. julija (predeli Grosupljega, Črnomlja, Slovenske Bistrice, Kozjanskega...). Nenadno srečanje vročih in hladnih zračnih mas, nasičenih z obilo vlage, je povzročilo nastanek obilnih količin kot

več stopinj).

Lepo julijsko vreme se je nadaljevalo v prvi teden avgusta. Jasne dneve je 6. in 7. avgusta pokvarila kratkotrajna pooblačitev z nevihtami, lepo vreme pa se smo imeli še do 11. avgusta, ko se je pričelo obdobje slabega vremena. Do konca meseca so se menjavali nevihtni in oblačni dnevi. Če pa je že kdaj uspelo soncu preluknjati oblačno odejo, je bila zračna vlaga tako visoka, da smo se že pri počitku potili. In kakšna je statistika amaterskega spremljevalca vremenskih dogajanj med Pohorjem, Peco, Olševo, Raduho in Smrekovcem? V avgustu sem zabeležil 12 jasnih in delno jasnih, 10 oblačnih in

Goban je po fotografiranju ostal živ

gozdovih. Slabega vremena, predvsem mokrih avgustovskih dni pa nismo bili veseli ne gozdarji javne gozdarske službe ne gozdarji izvajalskih služb, pa tudi lastniki gozdov, ki v »vlažnih« mesecih v gozdu niso mogli izvesti načrtovanih del (predvsem gojenje). So pa intenzivno nadaljevali s čiščenjem žarišč lubadark. Do konca letošnjega julija smo v slovenjegraškem območju v 201 žariščih zabeležili 3358 m³ lubadark, takoj je bilo saniranih 91 % žarišč. Neugodne vremenske razmere, takojšnja odkrivanja novih žarišč in hitro ukrepanje, predvsem pa vestno izvajanje gozdnega reda ter sprotno odvažanje s podlubniki napadene hlodovine iz gozda na lupljenje in nadaljnjo predelavo tega lesa vplivajo tudi na zmanjšanje namnožitve podlubnikov v naših gozdovih. Upamo, da z malim gozdnim škodljivcem ne bomo imeli takšnih težav, kot jih imajo z njim gozdarji in lastniki gozdov ljubljanskega, kočevskega in novomeškega gozdnogospodarskega območja, pa

tudi na mariborskem območju veliko smrek ni več zelenih. V letošnjem letu smo gozdarji do 30. junija v OE Ljubljana evidentirali 67 447 m³ lubadark, v OE Kočevje 82 419 m³ lubadark, v koroškem gozdnogospodarskem območju pa 2848 m³ po lubadarju napadenih dreves.

17. junija 2005 je potekel zadnji rok za oddajo vlog za EU subvencije za vlaganje v gozdove. Do tega datuma so imeli gozdarji javne gozdarske službe kot vestni svetovalci veliko dela pri svetovanju priprav vlog posameznim lastnikom gozdov – vlagateljev projektov. Na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja je bilo oddanih 2296 vlog za 189 milijonov SIT, v našem območju pa so vložili lastniki gozdov 176 vlog. V slovenskem merilu je bilo pravilno izpolnjenih 99 % EU gozdarskih vlog za vlaganje v gozdove. Lastniki gozdov, ki imajo pravilno izpolnjene vloge, so v avgustu in v začetku septembra dobili odločbe za dodelitev subvencij.

V avgustu so revirni gozdarji izvajali popis uspeha letošnje sadnje gozdnega drevja. Uspeh sadnje je bil zelo dober kljub težavam na nekaterih objektih. Na lanskoletni po vetrolomu poškodovani in sanirani površini se je zaradi malega smrekovega lubadarja in smrekovega rilčkarja posušilo veliko letos posajenih smrekovih sadik. Na poškodovanih površinah je s sadnjo boljše počakati kakšno leto, saj po vetrolomu in snegolomu postanejo labilna tudi gozdna tla. Že včasih so poznali nekajletno praho v gozdu. Zanimivo je tudi sušenje javorjevih sadik. Pred objedanjem in lupljenjem dobro zaščitene sadike gorskega javorja so se na posameznih objektih posušile do koreninskega vratu, na tem mestu pa je pognal nov stranski poganjek. Če smo s škarkami odstranili suhi štrcelj, je novo izrasli poganjek nadomestil glavnega.

Meseca julij in avgust sta predvsem dopustniška mese-

ca. Svoj delež k počitniškemu vzdušju pa pripomoremo tudi koroški gozdarji. 6. avgusta smo skupaj s člani Turističnega društva Slovenj Gradec organizirali 3. pohod po Turistični gozdni poti Plešivec, na kateri je bil med gozdarji najbolj aktiven »ata« te poti, Tone Levč. 20. avgusta so črnjanski gozdarji organizirali Gozdarski dan v Črni na Koroškem, na katerem se je na tekmovanju v sekaških veščinah pomerilo deset ekip, med njimi je bila tudi ženska ekipa iz Solčave.

Kljub dopustniškim prijetnostim pa je bil julij predvsem za koroške gozdarje z daljšo delovno dobo žalosten mesec. 13. julija se je v neposredni bližini velenjskega letališča Lajše pri Šoštanju v letalski nesreči smrtno ponesrečil nekdanji gozdarski sodelavec na TOZD Črna na Koroškem in letalski inštruktor Janez Vodovnik. Življenje je poleg njega izgubil še en avstrijski državljani.

Nadgradnja na traktor za delo v gozdarstvu

Drago Pogorevc, univ. dipl. inž.

S podpisom pogodbe o sodelovanju med Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec in slovensko tovarno traktorjev LIMB, d. o. o., s Ptuja smo v juniju pričeli razvijati in izdelovati gozdarsko nadgradnjo na traktor LIMB 80 TLS.

Traktor je proizvod in rezultat slovenskega razvoja in je sestavljen iz sodobnih komponent priznanih svetovnih proizvajalcev sestavnih delov (Perkins, Cararro ...).

- medosje: 3428 mm,
- sprednje pnevmatike: 11, 2R24,
- zadnje pnevmatike: 18, 4R30.

Gozdarsko nadgradnjo sestavljajo naslednji sestavni deli:

1. nosilec vitla z vodilom ter zadnja zaščitna deska,
2. sprednja rampalna deska z nosilnimi elementi,
3. zaščitni okvir za kabino in stekla,
4. gozdarska vitla Igland 6002

pritrjena vodilo za zadnjo zaščitno desko in vrteča vodila žične vrvi vitla;

- nosilec vitle stransko podpirata dva bočna nosilca iz pohištenih cevi, ki sta z vijaki pritrjena na zadnjo os traktorja;
- na vrhnjem delu nosilca je privarjena nosilna plošča, na katero pritrdimo vitel z vijaki.

2.1 Sprednja rampalna deska:

- je zvarjevec iz pločevine in

no pritrdilno ploščo s sorniki premera 30 mm.

3.1 Zaščitni okvir za kabino:

- je zvarjenec iz cevi dimenzije 60,3 mm, na mestih, kjer ima kabina steklene površine, pa je še dodatna mrežna zaščita;
- zaščitni okvir je pritrjen na nosilec vitla zadaj in na posebni zaščitni okvir spredaj, spodaj pa na vezni nosilec spodnje zaščite traktorja. Dodatno so zaščiteni tudi re-

Ima naslednje tehnične karakteristike:

- motor: Perkins 1104c, moči 82 KS pri 2200 obr./min,
- pogon: na vsa kolesa,
- število prestav: 24/24-invertor,
- maksimalna hitrost: 40 km/h,
- zapora diferenciala: spredaj/zadaj – samodejna/mehanska,

Pronto z radijsko vodenim upravljanjem.

Opis sestavnih delov

Nosilec vitla:

- je zvarjenec iz pločevine različnih debelin z vrtinami za pritržitev na ohišje transmisije in zadnje osi traktorja;
- na zadnjem delu nosilca so

pohištenih cevi. Dimenzija sprednje deske znaša 1900 x 600 mm;

- nosilec je iz pohištenih cevi s privarjenimi ušesi za pritržitev hidravličnega cilindra za dvig in spust sprednje deske;
- nosilci so pritrženi na nosil-

zervoar goriva in ventili pod stopnicami.

4.1 Gozdarski vitel:

- firme IGLAND, norveškega proizvajalca z dvema vrvmi-bobnoma;
- vlečna moč 2 x 6 ton;
- dolžina žične vrvi je 60 m;
- radijsko vodenno upravljanje vitla.

Prototip je bil predstavljen na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni na razstavnem prostoru firme LIMB, d. o. o.

Traktor z opremo za delo v gozdarstvu bomo pričeli preizkušati v mesecu septembru 2005 in upamo, da se bo izkazal kot dober, varen in zanesljiv stroj pri delu v naših gozdovih. O rezultatih dela pa bomo poročali v naslednjih izdajah Viharnika.

Ekoštafeta na Koroškem

Martina Cigler, abs. agronomije, foto: Franc Jurač in Štefan Merkač

Ekoštafeta je nastala pred petimi leti kot skupen produkt različnih nevladnih organizacij v Avstriji, ki propagirajo in usmerjajo prebivalce tega planeta k pridelavi ekološko neoporečne hrane. Ena glavnih organizacij je Aliansa za ohranitev in zaščito podnebja ter amazonskega deževnega gozda, vključujejo pa se še razna združenja ekokmetov - eno izmed najaktivnejših je Zveza združenj ekokmetov Bio - Ernte. Letos so sodelovali tudi organizatorji Fire tradea - pravične trgovine, ki podpira kmeta ter njegov zaslužek, kar pomeni, da kmet, ki pridelek pridela, dobi pravičen delež zasluga v razmerju z ostalimi, ki potem s pridelki tržijo. Vključeni so bili tudi predstavniki Stap - label, ki širijo kampanjo proti izkoriščanju delovne sile otrok in imajo sedež v Švici. Ti, ki so se pridružili etapi ekoštafete, ki je potovala čez Koroško, pa so bili z Dunaja.

Udeleženci ekoštafete so prostovoljci, ki s seboj nosijo nahrbtnike z ekološko proizvedenimi produkti ter produkti pravične trgovine in knjigo brezmejno pravičnih mislih, v katero se podpišejo župani občin, ki sprejmejo ekoštafeto, v jeseni pa jo prostovoljci izročijo odgovornim politikom za okolje v Bruslju. S seboj širijo tudi zavest o strpnosti med državami, občinami in posamezniki.

In tako sem se tudi jaz že drugič prostovoljno priključila štafeti in pomagala pri organizaciji v

občinah Dravograd, Prevalje in Ravne ter animirala kmete in razna druga društva za sodelovanje. V Dravogradu so vest, da ekoštafeta potuje skozi naše kraje, zelo lepo sprejeli. Nad vse sta bila tega vesela županja Marjana Cigala ter podžupan Alfonz Naberžnik, ki pri ekoštafeti aktivno sodeluje od vsega začetka. In tako se je v prijateljskem vzdušju ekoštafeta v Dravograd pripeljala že tretjič

Podžupan občine Ravne Tomaž Rožen je prejel perzijsko preprogo

ter bila na terasi hotela Hesper deležna prisrčnega sprejema. Društvo kmetič Dravske doline se je izkazalo z domiselnim »ekoprigrizkom«, za ušesa pa so poskrbeli člani ansambla Diatonik. Posebej so se izkazali člani kolesarskega društva Splavar, ki so se kljub slabemu vremenu z dobro voljo udeležili štafete. Zahvaljujemo se predsedniku

gospodu Emeriku, ki je prijazno pomagal, da so njegovi kolesarji srečno prispeli.

V Dravogradu sta se nam pridružila tudi dva konjenika, ki sta z veseljem in kot velika atrakcija pozneje prišla tudi na Ravne na Koroškem, kjer so predstavniki občine Ravne poskrbeli za zaključno zabavo udeležencev ekoštafete. Letos se nam je nasmehnila sreča in pridružila se nam je Marjetka Keršič-Svetel,

ter glavni organizator na avstrijskem Koroškem, dr. Štefan Merkač, ki je povedal več o združenju Bio - Ernte, ter predstavniki Stap - Label, ki so ob koncu kot simbol ekoštafete podžupanu občine Ravne izročili prekrasno ročno delano perzijsko preprogo. Da sta bili hrana in pijača res ekološki, sta poskrbeli družini z ekoloških kmetij Leder - Ažnoh ter Mežnar-Stopar, ki sta svoje produkte ponujali tudi na

Ekoštafeto je popestril konjenik Edo Uršnik

ki je bila častna gostja. Mislim, da se je kljub vsej naglici kar dobro počutila, tudi če se je na trenutke zdelo, da je vse na glavo postavljeno. Razveselili smo se Zlatka Verzelaka, ki je presenetil z »new look-om« in je namesto v »hipi« stilu prišel v fraku. Za to prireditev je skomponiral »ekohimno«, ki je kar »žagala«. V kulturnem programu so udarniško nastopili še: naša legenda in ponos Mitja Šipek, ki je s svojim prvim kolesom nasmejal zbrane, pa Postavkova dekleta, ki so bila s svojimi pesmimi odlična, saj so zadnje ljudske pevke, ki še prepevajo pesmi na star način, pa seveda naš kantavtor Milan Kamnik, ki je s svojimi lepimi koroškimi narečnimi popevkami razjasnil lica domačinov. Zelo nas je s svojo prisotnostjo razveselil mag. Jože Pratnekar, direktor KGZS, ki je v svojem prispevku predstavil Zvezo združenj ekokmetov SV Slovenije Deteljico. Spregovorili so nam še mag. Kristjan Salmhoffer, direktor Klimabundnisa,

Mag. Jože Pratnekar

Milan Kamnik je zapel nekaj koroških narečnih popevk.

stojnicah. »Ekovečerjo« so pripravili v baru Florida na Čevju - vsa zahvala osebju za prijazen in hitro postrežbo. Podžupan Tomaž Rožen je v svojem govoru dejal, da se bo občina še naprej trudila za podporo takšnih prireditev, saj je pomembno, da se ljudje začnejo ekološko ozaveščati. Prav tako bodo kdaj podprli tudi promocijo in ponudbo ekokmetov ter njihovih živil. Zvečer po končanem uradnem delu smo ob sproščenem klepetu uživali ob poslušanju gostujoče skupine iz Avstrije, in sicer so bili to Klein

Zlatko Verzelak je skomponiral in izvajal ekohimno.

Stat Exoten. V prijetni družbi je čas kar prehitro minil in tako smo se v zgodnjih jutranjih urah odpravili k počitku. Zjutraj smo se ob 9.00 zbrali pred Mercator centrom na Rav-

nah na Koroškem, od koder smo pot nadaljevali proti Prevaljam. Z Marjetko sva prevoz dobili pri prijaznem gospodu, ki naju je

doline - vsa zahvala jim! Prijazen nagovor je pripravil tudi župan občine Prevalje dr. Matic Tasič, ki se je s kolesom simbolično po-

Postavkova dekleta

Sprejem ekošafete pred hotelom Hesper v Dravogradu

»odložil« malo pred Prevaljami in tako sva do občine prikorakali peš. Kljub majhni udeležbi pa so se občinski predstavniki potrudili ter pripravili okusen »eko-prigrizek«, in sicer so se izkazale gospe iz društva kmetic Mežiške

peljal po Prevaljah in na mejnem prehodu Holmec nahrbtnik zopet predal avstrijski strani. Tudi sam je dal izjavo, da bo še naprej podpiral ekošafeto ter ostale naravovarstvene akcije, saj se bo zaključna prireditev prihodnje

leto dogajala v občini Prevalje. Potem pa sva, približno ob 14.00 uri, z Marjetko sedli na avtobus, ki naju je skupaj z mladinsko nogometno ekipo Nogometnega kluba Slovenj Gradec odpeljal na zaključno prireditev, ki se je za etape iz Rateč, Mojstrane in Trbiža ter naše Koroške in avstrijske Koroške dogajala v Borovljah. Mladi iz Slovenj Gradca, Naklega in domačini so odigrali kar nekaj tekem v malem nogometu, zmagovalci pa so bili mladinci NK Slovenj Gradec, na kar so bili še posebej ponosni trenerja ter starši, veseli pa so bili tudi otroci, saj so dobili žoge ter priznanja - iskrena zahvala za udeležbo tudi njim ter direktorju GG Slovenj Gradec, ki je pri tem prijazen pomagal. Zabava v Borovljah je potekala približno tako kot na Ravnah, le da je bilo veliko več ljudi. Mislim, da jih bo tudi pri nas vsako leto več.

Vrnili smo se tako pozno, da je uboga Marjetka morala ostati še eno noč na Koroškem. Prepričana sem, da je bila zadovoljna in da se ji je zdelo lepo, saj je že po poti to večkrat ponovila in povedala, da se bo še rada vračala. Ona je videla skoraj vse lepote naše Koroške in dejala je, da se je vsekakor treba truditi za ohranitev vsega, kar so nam zapustili predniki, in spoštovati misel, kako zelo so zemljo ljubili. Torej, ona je videla, kaj pa mi?

Seveda gre tudi velika zahvala Juriju Berložniku, ki je na duhovit način povezoval program ter nasmejal prisotne, hvala tudi vsem, ki ste prišli in se odpovedali honorarju ter pokazali veliko, veliko dobre volje in solidarnosti.

Kmetje smo ogorčeni

Sindikat kmetov Slovenije - izpostava za Koroško

Anton Ješovnik

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja je letos prejela več kot 63.000 subvencijskih vlog, skoraj 7.000 manj kot lani, k dopolnitvi pa so pozvali kar 45.000 vlagateljev. Približno 18.500 pozivov je povezanih z letos razvpitimi grafičnimi podlagami, pri drugih pa so vzrok »klasične« napake. Skoraj 7.000 vlagateljev se je na vloge pozabilo podpisati, kar

4.000 je takšnih, kjer ni križec za mlečne premije, skratka veliko je pomanjkljivosti iz prejšnjih let.

Zaradi tega smo kmetje upravičeno zaskrbljeni, saj smo v večini odvisni od svetovalne službe, ki je pomagala pri izpolnjevanju vlog. Po zagotovitvi vodstva KGZS, da so se svetovalci držali jasnih navodil in da so dobro usposobljeni, smo

lahko kmetje po takšnem številu zavrženih vlog upravičeno razočarani.

Kmetje nismo tisti, ki bi si izmislili subvencije in komplicirane vloge, delamo pošteno, pridelujemo zdravo hrano in zato upravičeno zahtevamo pošteno plačilo, pričakujemo pa tudi pošteno delo države, Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja ter navsezad-

nje tudi svetovalne službe, ki deluje v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije in ji je bilo zaupano to odgovorno delo ter strokovna pomoč kmetom. Sindikat kmetov Slovenije, izpostava Koroška, zato upravičeno pričakuje odločno ukrepanje vodilnih proti tistim, ki so neodgovorno opravljali svoje delo in povzročili ogromno škodo kmetom.

Kmečke žene Mislinjske doline na Primorskem

Tekst in fotografije: Danica Onuk, inž. agr.

Društvo kmetic Mislinjske doline in Kmetijska svetovalna služba Slovenj Gradec pripravita vsako leto v začetku meseca julija za kmečke žene in dekleta enodnevno ekskurzijo. Že v navadi je, da je za to ekskurzijo veliko zanimanje, zato jo organiziramo v treh terminih. Letos je bilo to 28. in 30. junija ter 6. julija. Ker je bilo prijav zelo veliko, sta v drugem terminu na pot odšla dva avtobusa. Ekskurzije se je tako udeležilo 185 žena.

Ponavadi je cilj ogledov Slovenija, letos pa smo poleg Primorske vključili še del Italije.

Ker je cilj ogledov predstavljala slovenska obala, smo se za pomoč pri organizaciji in vodenju obrnili na Kmetijsko svetovalno službo v Kopru, in sicer na svetovalko Jano Bolčičevo, specialistko za zelenjadarstvo za področje KGZ Nova Gorica. Tako smo pod njenim vodstvom najprej v Luciji pri Portorožu obiskali kmetijo Borisa in Jožice Bolčič, ki se ukvarjata z integrirano pridelavo zelenjave.

Blizu kmetije imata več rastlinjakov, kjer v glavnem pridelujeta paradižnik, papriko, jajčevce, bučke in kumare, v dolini pa na njivah še paradižnik in papriko. Na višku sezone zorenja paradižnika ga tako dnevno poberejo od 500 do 1.000 kg. Večino ga pro-

dajo Agrariji, ki je njihov pogodbeni odkupovalec, vendar ga zaradi zelo nizkih cen skušajo čim več plasirati direktno na trg. Tu se poslužujejo tržnice v Piranu, veliko pa ga pridejo kupci iskat kar na dom. Eni takih naključnih kupcev smo bili tudi mi.

Naslednji ogled smo namenili Krajinskemu parku Sečoveljske soline, kjer smo s pomočjo vodiča Pomorskega muzeja v Piranu spoznali delo v solinah nekoč in danes. Poleg ogleda je bil zanimiv tudi vstop do solin, saj je možen le po cesti, ki vodi čez slo-

Prva skupina

Rastlinjak s paradižnikom na kmetiji Bolčič

Druga skupina v parku pred gradom Miramare

Ob ogledu solin v Sečovljah

Tretja skupina v parku Miramare

venski del mejnega prehoda Dragonja in nato po slovenski strani reke Dragonje. Ta reka predstavlja tudi mejo med Slovenijo in Hrvaško.

V okviru Pomorskega muzeja je tudi »Tonina hiša« v vasi Sv. Peter, kjer nam je prijazna domačinka predstavila etnološko zbirko v tej prenovljeni istrski hiši. Zanimiv za nas je bil pri-

kaz oljarstva, kjer so ohranjena vsa orodja oz. pripomočki za stiskanje oljčnega olja.

Po vseh teh ogledih, kjer nas je spremljala prava poletna vročina, se nam je kar prileglo kosilo, ki so nam ga »po primorsko« pripravili na kmetiji Mahnič v Dragonji.

Ker smo se zjutraj do Obale pripeljali po hitri cesti naravnost do

Kopra, smo povratek domov planirali malo drugače. V popoldanske ogledke smo vključili še grad in park Miramare v Italiji, ki leži čisto ob morju, nekaj kilometrov severno od Trsta. Po želji skupin smo se odločili za različne ogledke samega parka z mogočnimi drevesi in ribniki, tropske hiše s papigami in kolibriji ter samega gradu in okolice. Ne bi mogli reči, da smo bili na morju, če ne

bi vanj namočili svojih od potovanja utrujenih nog. In ravno tu pod gradom se nam je za to ponudila najlepša priložnost.

Za zaključek smo se za kratek čas ustavili še v Trstu za malenkostne nakupe, nato pa je sledil povratek preko mejnega prehoda Krvavi potok do avtoceste v Kozini, ki nas je vodila naprej proti domu.

Državna razstava konj v Sunji

Tekst in fotografije: Milena Tretjak

16. in 17. julija je bilo na Hrvaškem v mestu Sunja zbranih nekaj tisoč ljudi, ki so si prišli ogledat državno razstavo hladnokrvnih konj in konj pasme posavec.

Ker je zibelka konj pasme posavec prav na Hrvaškem, je bilo na ogled zelo veliko njenih predstavnikov, prav tako v visokem številu pa jih je dopolnjevala pasma hladnokrvnih konj.

Razstava je potekala v dveh delih oziroma v dveh dneh. Prvi dan je bil namenjen ocenjevanju konj, plemenjakov, trilet-nih kobil in naraščaja. Drugi dan je potekal bolj tekmovalno. Dopoldan je ob prazniku Sunje skozi mesto odjahala konjenica skupaj z vozovi, nakar je bila predstavitev konjenice, ocenjevanje vpreg in vozov, ocenjevanje narodnih noš ter podelitev

nagrad. Popoldan pa je bilo na vrsti težko pričakovano tekmo-vanje vozov, kar je bilo za nas Slovence še posebej zanimivo. Na razstavi je bilo podanih veliko novosti Hrvaške konjereje in njihove organiziranosti, prav tako pa tudi jedrnat poročilo selekcijske službe. Ta je podala informacijo, da se v zadnjih dveh letih število konj pri njih močno povečuje. Še posebej zanimiv je podatek, da se je med rejci konj kar za 45,64 % povečalo zanimanje za ponije. Na drugem mestu so toplokrvni konji, pri katerih se je zanimanje povečalo za 28, 87 %, za hladnokrvne konje pa za 13,47%. Tako skupno populaci-

jo sestavljajo hladnokrvni konji s 65 %, toplokrvni z 31 % in s 4 % poniji. Ravno tako je bil podan podatek, da je bilo v letu 2004 rojenih 2258 žrebet raz-nih pasem. V skupnih ocenah in mnenjih je še vedno razvidno, da se pripust plemenskih žrebcev izvaja po določenih in pravih v 83 %, v 17 % pa se še vedno izvaja tako imenovan pripust na črno.

Vsekakor pa smo bili tako s poročilom selekcijske službe kot s celotno predstavitvijo in organiziranostjo te razstave zelo zadovoljni. In prav je, da se bo drugo leto na isti datum spet pokazal rezultat sodelovanja med Slovenci in Sunjo.

Stanje v letu 2004: 2973 hrvaških hladnokrvnih konj in 3046 posavec.

Tekmovanje z vozovi je med Slovenci poželo navdušenje.

Potrebna je bila tudi narodna noša udeleženca na vozovih. Gospa na sliki je dobila najboljšo oceno za narodno nošo.

Kmetijski svetovalci so ogorčeni

Podatki ARSKTRP kažejo, da so očitki na račun slabega dela kmetijskih svetovalcev neutemeljeni.

Na Kmetijsko gozdarskem zavodu Celje smo ogorčeni nad izjavami nekaterih predstavnikov sindikata kmetov, ki so jih v četrtek po njihovi novinarski konferenci povzeli mediji. Svetovalci so v letošnjo kampanjo za pripravo zbirnih vlog za neposredna plačila vložili maksimalne napore. V kratkem času trajanja kampanje so kmetijski svetovalci Kmetijsko gozdarskega zavoda Celje pomagali več kot 9.400 kmetom ter 8.222 vlog vnesli tudi v elektronsko aplikacijo, ki so jo pripravili na ARSKTRP. Od začetka avgusta 2005 sve-

tovalci kmetom pomagajo pri pripravi dopolnitev zbirnih vlog za neposredna plačila. Po njihovih podatkih je več kot 95 % dopolnitev povezanih s potrebnimi obrazložitvami odstopanja dejanske površine od površine, izračunane iz grafičnih podlag. Na območjih, kjer kmetje obdelujejo površine Sklada kmetijskih zemljišč, je precej dopolnitev povezanih tudi s potrebno uskladitvijo površin najemnikov iste parcele. Seveda je bistveno več potrebnih dopolnitev pri vlogah, ki so si jih kmetje izpolnili sami. To potrjujejo tudi pri-

dobljeni podatki na ARSKTRP, ki kažejo, da večina dopolnitev (36.124 od 44.848) ni posledica nestrokovnega dela kmetijskih svetovalcev, temveč posledica zastarelega katastra, ki ne odraža stanja v naravi. Zaradi večine dopolnitev, ki nimajo nobene povezave z elektronskim vnosom letošnjih vlog, so popolnoma neutemeljene tudi negativne ocene elektronskega vnosa vlog, saj je prav elektronski vnos preprečil številne napake, ki bi se pri ročnem izpolnjevanju zaradi prehoda na nov sistem zajemanja podatkov gotovo pojavile.

Ob na žalost že tako negativnem javnem mnenju o kmetijstvu so takšna neutemeljena razburjanja javnosti za kmetijstvo res škodljiva.

Dodatne informacije v zvezi s tem sporočilom lahko dobite pri:

- **Vesni Čuček**, vodji oddelka za kmetijsko svetovanje na Kmetijsko gozdarskem zavodu Celje, na tel.: 03 42 55 511, 041 435 528 in
- mag. **Jožetu Pratnekarju**, direktorju Kmetijsko gozdarskega zavoda Celje, na tel.: 041 475 473.

Nova tržnica v Radljah ob Dravi

Tekst in fotografije: Aleš Tacer

V nedeljo, 28. avgusta, so v Radljah ob Dravi svečano odprli novo tržnico. Poudarek pri tem projektu je na bese-
di ekologija: prodajali naj bi predvsem domačo, čimbolj naravno pridelano hrano in zelenjavo. Ideja se je rodila že zdavnaj, letos v mesecu aprilu pa se je pokazala prilika, da se je občina Radlje lahko prijavila na razpis Agencije Republike Slovenije za regionalni razvoj. V sodelovanju s čezmejno občino Grossradlji je bilo v ta namen dodeljenih 75 % sredstev iz meddržavnega programa Phare. Otvoritveni trak sta prerezala župana obeh občin ob asistenci domačega župnika Jožeta Gomboca in drugih eminentnih gostov.

Kot prijavitelj objekta je radeljska občina po navedbah v zloženki ugotovila, da »v zadnjem desetletju pospešeno gradi na sodelovanju s sosednjimi občinami v Avstriji in tako poleg ustvarjanja gospodarsko konkurenčne regije presega tudi zgodovinske, politične in kulturne razlike v čezmejni regiji«. Tržnica bo odprta zaenkrat najbrž tri dni v tednu in ob sobo-

tah, na njej pa bo mogoče kupiti najrazličnejše stvari. Svoje pridelke bodo nudili Branko Mori – kmetija Nehnik z Mute (domače žganje), kmetija Placet, p. d. Žavcer nad Muto, se bo predstavila s »šintli« (skodlami) in suhim cvetjem, Marija Mesner, p. d. Krbel, bo imela vedno sveži kruh in potico. Prav tako bosta s kruhom iz domače peči založeni gospodinji kmetij Spodnji Ovčar – Zalika Krecenbaher in Spodnji Petelin – Simona Pajtler, obe z Remšnika. Lizika Ovčar iz Št. Janža nad Radljami bo ponujala zelenjavo in domača kokošja jajca, kmetija Hajnc iz Zgornje Vižinge mesne specialitete, Marija Omulec z Gortine vse sorte zelenjavo, Dragica Miklavc pa suho sadje. Tu so še Beno Breznik – Mivc s pristinimi domačimi salamami, pa Slavica Koležnik, p. d. Prelank, s sočno zelenjavo. Peter in Lizika Grögl s kmetije Aubrecht bosta imela menda »čisto ta pravo ekološko tržnico v malem«. Nasploh bo Remšnik zastopan najbolj številčno, saj so tudi zadnji štirje naštetih pridelovalci predstavniki tega lepega kraja. »Remšnik je

na svetu kraj, ki mu podoben je le raj,« je namreč že pred časom napisal neznan pesnik.

Zaenkrat sem navedel vse, ki so predstavljeni v priložnostni zgibanki, verjetno pa se bo našel še kakšen pridelovalec, ki bo svoje pridelke ali izdelke ponudil na ogled, v oceno in v prodajo. Vsakdo ima namreč možnost prodajati stvari domače pridelave, ki so osnovnega izvora. Tisti, ki bodo želeli prodajati izdelke (klobase,

sir ...), pa bodo za to seveda potrebovali obrtno dovoljenje.

No, čas bo prinesel svoje. Videli bomo, kako bo (in če bo) tržnica zaživela. Vsekakor je projekt dober, poteza hvalevredna. Na tržnici bodo lahko ponujali svoje izdelke tudi avstrijski kmetje, v prihodnosti pa tudi naši načrtujejo »na ogled postaviti« svoje pridelke na drugi strani državne meje.

Etnoansambel »Kar bo pa bo« je še dolgo po tem, ko so prodajalci že odšli, vzdrževal veselo vzdušje na tržnici. Kot je videti na posnetku, ima tudi radeljski župan Alan Bukovnik (v sredini) dober smisel in veliko nardjenosti za glasbo.

Srečanje koroških kmetov – zadružnikov

Tekst in fotografije: Mirko Tovšak, oec.

Odkar so se štiri splošne in ena gozdarska zadruga na Koroškem združile v enotno splošno zadrugo, je poteklo že skoraj štiriletno obdobje, en mandat skupnih organov upravljanja in novega vodstva združene zadruge torej. V tem obdobju je bilo potrebno veliko postoriti, da je nova, združena zadruga zaživela in se tudi primerno organizirala. Sinergijski učinki združenih zadrug so bili vidni v celotnem obdobju skupnega delovanja, saj je združena zadruga poslovala v vsem tem obdobju pozitivno, v tem času

pa je bilo izpeljano tudi kar nekaj pomembnih projektov: od uvedbe enotnega informacijskega sistema, do izvedbe nekaterih pomembnih investicijskih projektov na področju trgovine in odkupa.

Čeprav so učinki združevanja zadrug na Koroškem vidni na vseh področjih njenega delovanja, kar nam priznavajo tudi drugi snovalci kmetijske politike v Sloveniji, pa žal tako velika zadruga s preko tisoč člani ne more več zadržati tako pristnih stikov z njimi, kot so jih lahko

prej manjše, področne zadruge. Res je, da so vsakoletno organizirani občni zbori na področnih zadrugah, vendar je udeležba članov na teh občnih zborihi praviloma bolj slaba, zato so člani upravnega odbora zadruge predlagali, da bi se vsaj vsaka štiri leta organiziralo skupno srečanje kmetov – zadružnikov za celotno območje Koroške. Ker koncem leta 2005 poteče mandat prvoizvoljenim predstavnikom kmetov v organih upravljanja v skupni zadrugi, je bilo letos konec junija v Šentanelu nad Prevaljami organizi-

rano prvo, upamo, da tudi tradicionalno, srečanje koroških kmetov, ki so povezani v enotno Kmetijsko-gozdarsko zadrugo s sedežem v Slovenj Gradcu.

Srečanje se je pričelo s skupno daritvijo svete maše pri kapeli nad šentanelsko cerkvijo v prečudovitem naravnem okolju, kjer so se ob koncu udeleženci pogostili z dobrotami ekološko pridelane hrane koroških kmetov.

Srečanje se je nadaljevalo v šotoru gostišča Marin, kjer se je tekom dneva zvrstilo preko tisoč udeležencev. V kulturnem programu so poleg domačinov – folklorne skupine in Šentanevskih pavrov – sodelovali še Mitja Šipek s svojim prispevkom o pisnih vojaka s soške fronte svojim domačin in obojavna domača pevka Štrekljeva ob zvokih ansambla Šibovnik. Oglasili so se tudi gostje na tej prireditvi: Peter Vrisk, predsednik KGZ Slovenije, Jože Pratneker, direktor območne enote KGZ Celje, predsednik združene zadruge Štefan Štrekelj, direktor Mlekarnice Celeia Arja vas g. Marjan Jakob in predsednica društva kmečkih žena g. Jožica Arbiter.

Srečanje se je nato ob zvokih domačega ansambla Šibovnik nadaljevalo do poznih večernih ur s pogostitvijo vseh udeležencev – članov zadruge.

Lahko rečemo, da je prireditev v celoti uspela, saj je večina udeležencev pozdravila tak način druženja koroških kmetov in predlagala, da naj se tradicija teh srečanj nadaljuje tudi v bodoče.

Maša je bila v prečudovitem naravnem okolju.

Prošnje za vse potrebe med mašo so bile prilagojene trenutnim razmeram v kmetijstvu.

Za pogostitev udeležencev je bilo potrebnih veliko priprav.

Pomembni gostje na prireditvi, med njimi Peter Vrisk, Marjan Jakob, Matic Tasič, Viktor Robnik

Šotor je na trenutke komajda sprejel vse udeležence.

Brez Mitje Šipka takšne prireditve pač ne more biti.

Ni šlo samo za druženje kmetov, pač pa tudi delavcev iz bivših področnih zadrug.

Izlet v Dolomite

Tekst in fotografije: Jerneja Mozgan

V soboto, 6. avgusta, smo se članice Društva kmetič Mežiške doline odpravile na izlet v italijanske Dolomite. Z napolnjenimi nahrbtniki smo pod vodstvom planinske vodnice Tončke Mravljak z dvema avtobusoma Korošcev na Holmcu zapustili Slovenijo. Pot nas je vodila mimo Celovca, Villach, Spittala, Lienz in prelepih turističnih kmetij z bogatimi cvetličnimi balkoni. V Sillianu smo prestopili mejo z Italijo in lepo sprejeti v jutranjem soncu kopajočega se Dobbiaca (Toblach) z izvirom reke Drave smo nadaljevali pot v smeri Cortine d'Ampezzo. Okoli nas so se dvigovali mogočni vršaci Sestenskih Dolomitov, ki so zabijali v narodni park in spadajo med štiri najlepše naravne parke v Evropi. Pri jezeru Missurina (1755) smo zavili na gorsko cesto, ki nas je popeljala do kočice Avronzo (2320) in končno smo prišli na šele naš začetek. Pred nami so se dvigovale tri visoke špičaste gmote: Velika Cima ali Cima Grande, ki meri 2998 m, Zahodna Cima meri 2973 m, Mala pa 2753 m. Ob vznožju Treh Cim smo krenili v smeri Dreizinnenhutte (2438), na desni strani pa nas je ves čas poti spremljal Paternov vrh (2744), ki je poznan tudi po utrdbah – tunelih in vdolbenih galerijah iz prve svetovne vojne. Svetlobni stolp, ki krasi vrh Velike Cime, so postavili Italijani davnega avgusta leta 1915 in s tem prostor med samimi napadi med prvo svetovno vojno osvetlili. Lep sončen avgustovski dan in dolga leta, ki so minila od prve svetovne vojne, so zabrisala sledi krvavih bojov in le nekaj tunelov in bunkerjev še opozarja, da je tukaj nekoč potekala bojna linija. Od samega začetka razvoja alpinizma so predstavljale Cime težak preizkus za plezalce in vrhovi Lavareda so med ekstremnimi plezalci zapisani kot najboljši kraj za prosto plezanje v težkih smereh. Odkar je Dunajčan Paul Grohmann, alpinist in raziskovalec, prvi osvojil vrh Velike Cime (1869),

vsi večji alpinisti stopajo po njegovih stopinjah. Prvič je bila Zahodna Cima preplezana leta 1879, mala pa leta 1881; »rumeni špic« in vertikalna severna stena sta počakala do leta 1933, ko je Italijan Emilio Comici s kolegi alpinisti preplezal severno steno Velike Cime. Kljub temu pa ne moremo mimo nastanka teh prečudovitih vrhov, ki burijo svet domišljije najboljšim umetnikom

na svetu. Tod je tropsko morje pred približno 230 milijoni let dalo življenje Dolomitom in še danes lahko najdemo v skalah ujete školjke in korale ter stopinje prazgodovinskih živali.

Kot v čarovniji se je pri spustu z gorske ceste pri jezeru Missurina prikazal val kopastih oblakov, ki so napovedovali poslabšanje vremena in pri meji Italije z Avstrijo je pokrajino

zalil močan dež.

Planina nas je ta dan povezala in s kratkim pozdravom »buon giorno« smo si bili kot s sosedi še z italijanskimi obiskovalci; v večernih urah pa smo že zbirali predloge za naš naslednji pohod.

Nacionalni park Sestenskih dolomitov.

Koča Lavaredo ter v ozadju Rumeni špic.

Naša malenkost; Društvo kmetič Mežiške doline z družinami in prijatelji ter v ozadju Tre Cime.

Na podlagi določil 7. člena Statuta Mestne občine Slovenj Gradec (Uradni list Republike Slovenije, št. 29/99 in 24/03) in Odloka o proračunu Mestne občine Slovenj Gradec (Uradni list RS št. 137/2004 z dne 14. 12. 2004) ter Odloka o zaključnem računu proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 2004 (Uradni list RS št. 59/2005 z dne 20. 06. 2005) objavlja Mestna občina Slovenj Gradec, Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec

JAVNI RAZPIS ZA DODELJEVANJE SREDSTEV ZA OHRANJANJE IN RAZVOJ KMETIJSTVA IN PODEŽELJA V MESTNI OBČINI SLOVENJ GRADEC V LETU 2005

Predmet javnega razpisa:

- Agromelioracije
- Sofinanciranje nakupa apnene moke
- Sofinanciranje programov in ukrepov CRPOV in urejanja podeželja

I. Agromelioracije

1. Višina razpisanih sredstev: 800.000,00 SIT
2. Upravičenci in pogoji za pridobitev sredstev:
 - do sredstev so upravičeni lastniki in najemniki kmetijskih zemljišč (priložena najemna pogodba – dolžina najemne pogodbe vsaj 5 let ali izjava o zakupu zemljišč), fizične in pravne osebe, ki obdelujejo kmetijska zemljišča v MO Slovenj Gradec;
 - do višine porabe sredstev imajo prednost vlagatelji, ki sredstev za ta ukrep v preteklosti še niso prejeli. V kolikor sredstva ne bodo izkoriščena, bodo dodeljena tudi morebitnim vlagateljem, ki so v prejšnjih letih sredstva za ta namen že prejeli.

Zahtevek je sestavljen iz:

- predhodnega ureditvenega programa s prikazom poteka del, ki ga pripravi KGZ Celje, Izpostava Slovenj Gradec;
- dokumentacije k vlogi, ki obsega mapno kopijo z vrisanim načrtom območja urejanja zemljišč in kopij obrazcev subvencijskih vlog za leto 2005 (A,C in D);
- originalnih računov (z imenom in priimkom vlagatelja) in dokazil o plačilu računov za opravljeno investicijo.

Upravičenci do sofinanciranja agromelioracij so fizične in pravne osebe, ki so uveljavljale subvencijo za leto 2005.

3. Višina sofinanciranja: do 50 % vrednosti investicije, oziroma največ 150.000,00 SIT.
4. Označitev vlog: pisne vloge

morajo biti poslane v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom pošiljatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Agromelioracije«.

II. Sofinanciranje nakupa apnene moke

1. Višina razpisanih sredstev: 955.597,00 SIT.
2. Upravičenci in pogoji za pridobitev sredstev:
 - do sredstev so upravičeni lastniki in najemniki kmetijskih zemljišč (priložena najemna pogodba – dolžina najemne pogodbe vsaj 5 let ali izjava o zakupu zemljišč), fizične in pravne osebe, ki obdelujejo kmetijska zemljišča v MO Slovenj Gradec;
 - do višine porabe sredstev imajo prednost vlagatelji, ki sredstev za ta ukrep v preteklosti še niso prejeli. V kolikor sredstva ne bodo izkoriščena, bodo dodeljena tudi morebitnim vlagateljem, ki so v prejšnjih letih sredstva za ta namen že prejeli.

Zahtevek je sestavljen iz:

- potrdila o opravljeni analizi zemlje iz leta 2003, 2004 in 2005 (pogoj PH na travnikih 5 ali manj in na njivah 5,5 ali manj). V kolikor analiza zemlje pokaže minimalno odstopanje, bomo pri dodelitvi sredstev upoštevali strokovno mnenje svetovalcev KGZS Celje, Izpostava Slovenj Gradec;
- kopij obrazcev subvencijskih vlog za leto 2005 (A,C in D);
- originalnih računov (z imenom in priimkom vlagatelja) in dokazil o plačilu računov za nabavljeno apneno moko.

Upravičenci do sofinanciranja apna so fizične in pravne osebe, ki so uveljavljale subvencijo za leto 2005.

3. Višina sofinanciranja: do 50 % vrednosti apnene moke oziroma največ 100.000,00 SIT.

4. Označitev vlog: pisne vloge morajo biti poslane v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom pošiljatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – apnena moka«.

III. Sofinanciranje programov in ukrepov CRPOV ter urejanja podeželja

1. Višina razpisanih sredstev: 2.700.000,00 SIT.
2. Upravičenci in pogoji za pridobitev sredstev:
 - fizične in pravne osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in imajo stalno bivališče oziroma sedež v Mestni občini Slovenj Gradec, so lastniki ali najemniki kmetijskih zemljišč (priložena najemna pogodba – dolžina najemne pogodbe vsaj 5 let ali izjava o zakupu zemljišč oziroma delujejo na področju kmetijstva na območju Mestne občine Slovenj Gradec).

Predmet javnega poziva se nanaša na sofinanciranje naslednjih programov in ukrepov:

podpora ekonomski diverzifikaciji podeželja – alternativni dohodkovni viri, kot so ustvarjanje zaposlitvenih možnosti in novih delovnih mest za kmete in njihove družine, razvijanje turizma na kmetiji, ustanavljanje malih predelovalnih obratov, ohranjanje tradicionalnih obrti in organiziranje prodaje s sofinanciranjem izgradnje pomožnih objektov na kmetijah in turističnih kapacitet na kmetijah, izdelave blagovnih znamk in promocije produktov podeželja, ohranjanje in vzdrževanje naravne in kulturne dediščine na podeželju, pospeševanje razvoja dopolnilnih dejavnosti ter ostalih individualnih razvojnih programov iz zapisanih razvojnih projektov CRPOV na območju

Mestne občine Slovenj Gradec (iz obdobja 2000–2004).

3. Višina pomoči:

- do 12 % upravičenih stroškov od vrednosti celotne investicije, začete v tekočem letu za izdelavo poslovnega načrta in projektne dokumentacije, in sicer za novogradnjo, rekonstrukcijo ali adaptacijo objekta;
- sofinancira se do 50 % stroškov investicij v ureditev prostorov ter nabavo opreme, vendar ne več kot 500.000,00 SIT.
- Minimalna vrednost projekta oz. investicije je 100.000,00 SIT, za katero pa vlagatelj še ni pridobil nobenih nepovratnih sredstev od občine niti iz pristojnega ministrstva ali mednarodnih virov.
- Najvišji znesek za sofinanciranje investicije ne more presegati 500.000,00 SIT.

Pogoji za pridobitev sredstev – priloge:

- mnenje Kmetijsko svetovalne službe o pomenu naložbe za razvoj kmetije;
- kopija obrazca A – subvencijska vloga za leto 2005;
- originalni računi (z imenom in priimkom vlagatelja) za nakup materiala ali opravljeno storitev, vezano na naložbo oz. potrdilo o plačilu računa;
- originalni računi (z imenom in priimkom vlagatelja) o plačilu projektne dokumentacije oz. poslovnega načrta oz. potrdilo o plačilu računa (pri sofinanciranju projektne dokumentacije oz. poslovnega načrta);
- lokacijska informacija oz. gradbeno dovoljenje (če je za naložbo potrebno);
- priloženo potrdilo o registrirani dejavnosti oz. oseba izjava, da je v postopku registracije (za dopolnilne dejavnosti);
- mnenje Koroškega pokrajinskega muzeja (v primeru sofi-

nanciranja ukrepa – ohranjanje in vzdrževanje kulturne dediščine);

- za posamezno investicijo lahko vlagatelj pridobi sredstva le enkrat.

4. Označitev vlog: pisne vloge morajo biti poslani v zaprtih ovojnica, opremljene z naslovom pošiljatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Sofinanciranje programov in ukrepov CRPOV ter urejanja podeželja«.

IV. Vsebina zahtevka

Upravičenec mora vložiti vlogo oz. izpolnjen obrazec s predpisanimi prilogami, ki so navedene v razpisu oziroma razpisni dokumentaciji.

Razpisna dokumentacija je od dneva objave javnega razpisa do izteka prijavnega roka dosegljiva na spletni strani Mestne občine Slovenj Gradec <http://www.slovenj-gradec.si> ali pa jo v tem roku zainteresirani dvignejo vsak delovni dan na Mestni ob-

čini Slovenj Gradec, Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec.

V. Dodatne informacije v zvezi z razpisom

Vse dodatne informacije v zvezi z razpisom lahko zainteresirani dobijo po telefonu vsak delovni dan na telefonskih številkah 02/ 88-121-24 (Marijan Klemenc) ali 02/ 88-121-11 oziroma v prostorih Mestne občine Slovenj Gradec, Referat za občno upravo, pritličje, soba P 008.

VI. Obdobje, v katerem morajo biti porabljena sredstva

Za namene razpisa morajo biti sredstva porabljena do 31. 12. 2005.

VII. Rok, do katerega morajo biti predložene vloge za dodelitev sredstev

Vloge je potrebno vložiti s predpisanimi prilogami najkasneje do 21. 10. 2005. V primeru prijave za več ukrepov je potrebno posla-

ti vlogo za vsak ukrep posebej. Vloge s predpisano dokumentacijo morajo biti oddane v glavni pisarni v vložišču Mestne občine Slovenj Gradec ali poslani po pošti na naslov: Mestna občina Slovenj Gradec, Referat za občno upravo, Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec.

VIII. Obravnava vlog

Pravočasno prispele in pravilno označene vloge za razpisane namene bo obravnavala Komisija za dodeljevanje državnih pomoči za kmetijstvo, ki jo imenuje župan. O dodelitvi sredstev bo na predlog komisije odločal direktor občinske uprave.

Odpiranje vlog:

- za namene pod točko I, II in III. – 26. 10. 2005

Odpiranje vlog ni javno. Prepozno prispele oziroma neustrezno opremljene vloge bodo zavržene, neutemeljene pa zavrnjene. Predlagatelja nepopolne vloge komisija v roku 3 dni od odpiranja vlog pisno pozove k

dopolnitvi vloge. Rok dopolnitve je 7 dni od prejema obvestila. Vloge, ki jih vlagatelji ne bodo dopolnili v roku, se zavrže, neustrezno dopolnjene vloge pa zavrne.

Upravičenci bodo o izidu razpisa obveščeni s sklepom najpozneje v roku 30 dni od odpiranja vlog. Upravičenec lahko vloži pritožbo za preveritev utemeljenosti sklepa v roku 8 dni od prejema sklepa, in sicer na naslov: Mestna občina Slovenj Gradec, Referat za občno upravo, Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec. V pritožbi morajo biti natančno opredeljeni razlogi, zaradi katerih vlaga pritožbo. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljena merila za dodelitev sredstev. O pritožbi odloča župan.

IX. Sklenitev pogodbe

Medsebojne obveznosti med Mestno občino Slovenj Gradec in upravičencem se uredijo s pogodbo.

Mestna občina Slovenj Gradec

Ivan Čas

Ida Robnik in Franc Jurač

Med slovenskimi kmetovalci poznano ime, ki je z delovanjem v Zadružni zvezi in organih za področje kmetijstva, zaslužno za mnoge pridobitve slovenskih kmetov na področju socialnega in zdravstvenega zavarovanja, uvoza rabljenih kmetijskih strojev v času, ko ni bilo mehanizacije na podeželju, formiranje skladov za izgradnjo kmetijskih objektov in razvoj podeželja ter še mnogih drugih pravic in ugodnosti. Bil je ugleden kmet, ki je svoje posestvo oplemenitil z znanjem in delom, nato pa ga predal sinu, ki je danes na tej zemlji in na nekaj najetih parcelah največji pridelovalec hmelja v Sloveniji.

Ivan Čas se je rodil leta 1914 doma, na svoji kmetiji. Osnovno šolo, takrat šest razredov, je zaključil v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Eno leto je delal doma na kmetiji, naslednje leto pa se je vpisal v takratno kmetijsko šolo v Šentjurju pri Celju in jo zaključil s sedemnajstimi leti. Leta 1955 je prevzel vodenje gospodarstva. Poleg vzreje živine je bilo pridelovanje se-

menskega krompirja za prodajo glavna dejavnost na kmetiji, sejali pa so tudi žitarice. Že sama lega kmetije, sredi Mislinjske doline skoraj ob glavni cesti, z vso ostalo infrastrukturo je bila velika prednost in pameten gospodar, kot je Ivan Čas, je vse te prednosti znal izkoristiti za razvoj posestva. Vedel pa je tudi, da brez kmetijske mehanizacije ne bo napredka in o tej stroki je bil vedno dobro informiran. Prvi v Mislinjski dolini je nabavil kosilnico, pa tudi traktor je imel že leta 1967.

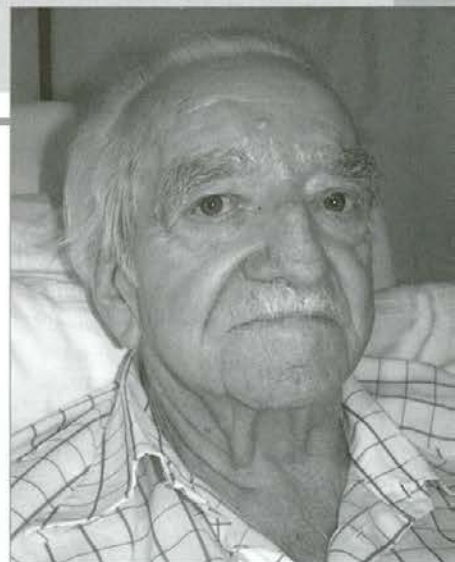
Ob delu na kmetiji pa je vedno našel čas za udejstvovanje v raznih upravnih organih in drugih organizacijah, ki so usmerjale razvoj kmetijstva pri nas. O tem pripoveduje: »Bila so obdobja v času po drugi svetovni vojni, ko smo lahko kmetje marsikaj dosegli za svoje pravice in razvoj naše dejavnosti skozi razne organe v občinskem in republiškem merilu. Bil sem skoraj 27 let občinski odbornik, predsednik odbora za kmetijstvo, v Turiški vasi in nato v Šmartnem sem vodil Zadružni svet,

največ pa smo kmetje dosegli s svojo prisotnostjo v Zadružni zvezi Slovenije. Povsod, v vseh organih, kjer sem bil imenovan ali bil predsednik, sem se zavzemal za razvoj slovenskega kmetijstva in razvoj vasi. Seveda pa sem pri tem imel veliko podporo kolegov, močnih kmetov, ki smo držali skupaj in nismo odnehali, dokler nismo dosegli zastavljenih ciljev.«

In kako danes gleda na problematiko kmetijstva:

»Spremljam vse, kar se dogaja na področju kmetijstva. Ko gledam razprave na občinskem svetu, se mi marsikdaj zdi, da svetniki prav otročje razmišljajo o problemih. Včasih smo bili bolj resni. Danes je tudi preveč strankarskih interesov, ki škodujejo celotni dejavnosti kmetijstva.«

Za svoje delo v Zadružni zvezi Slovenije je Ivan Čas prejel več priznanj in odlikovanj, za dolgoletno delo in razvoj zadružnega hranilništva v Sloveniji je prejel priznanje Hranilno kreditne službe in še več drugih, ki krasi-jo stene njegove hiše.

V življenju Ivana Časa pa so imeli posebno mesto konji. Vedno so jih imeli pri hiši, najprej za delo, ko še ni bilo mehanizacije, potem pa za veselje. Rad je jahal, posebna strast zanj pa je bila vožnja z gigom.

Danes, kljub častitljivim letom, ko mu zdravje ne služi najbolje, še vedno smelo gleda v prihodnost, spremlja delo potomcev na kmetiji, predvsem pa je na tekočem z vsemi družbenimi in političnimi dogodki. Ljudje ga radi obiščejo, saj je prijeten sogovornik.

Andrej in Marija Topler – osemdesetletnika

Aleš Tacer

»Če bi bil šnops škodljiv, bi mene bog že zdavnaj rešil moje žene!«

Lepo je klepetati z ljudmi, ki se znajo takole pohecati. In ko gospod Andrej (Vas 22, 2360 Radlje ob Dravi) oddrda ta, bogve kolikokrat ponovljeni stavek, se gospa Marija samo hudomušno smeji. Toliko časa sta že preživela skupaj, toliko ju je že življenje obrusilo, da sta res že navajena drug drugega. Pa se zbadata in šalita, da je veselje, a drug drugemu ne zamerita. Pravzaprav je med vsemi temi stavki zaslutiti, da se imata še vedno zelo rada. Zaljubljenost pride in odide, pravi gospa Marija, ljubezen pa se zlije skupaj z navado in ostane.

»Lani sem šel mimo, gospod Andrej, in sem vam obljubil, da se ob letu osorej vidva ponovno. Razlog je seveda v častitljivih letih, ki jih prav letos praznujeta z ženo. Bi mi hoteli o tem kaj več zaupati?«

»Seveda, z veseljem. Snovi je toliko, da bi lahko napisal knjigo. Pa o tem kdaj drugič. Saj vem, da v Viharniku ni dovolj prostora.«

»Res je,« rečem in se udobneje namestim. **»Glavna urednica Ida mi predolgega prispevka ne bo hotela objaviti. Torej pričniva.«**

»No, takole. Rodil sem se baje 29. 11. 1925 pri Zgornjem Ovčarju na Radelci. Osnovno šolo sem obiskoval na Remšniku, koj nato pa sem se znašel kot pastir pri Hauserju (Koležnik) na Št. Janžu. Sredi vojne vihre so me januarja 1943 poslali v Arbeitsdienst. V nekakšno delovno brigado, bi rekel po naše. Bili smo brez orožja, a urili so nas, kot bi bili na fronti. Tri mesece na Češkem. Nemce, Avstrijce in Poljake so potem pustili domov, nas pa ne, saj so se bali, da bomo prebegnili k partizanom. Transportirali so nas v Nemčijo, v Hindesheim blizu Berlina. Spet urjenje tri mesece, nato odhod v Belgijo, Holandijo, od tam v Francijo.«

»Torej ste prepotovali kar dober del Evrope,« pripomnim.

»Hja, počakaj, nisi še vsega slišal. V Franciji so me leta 1944 ujeli Amerikanci. Predali so me Angležem, bil sem kar nekaj časa v "lagerju". Končno so nas vkrkali na ladjo, s katero smo dvajset dni pluli mimo Gibraltarja, Španije, ob francoski obali, vse do Barija v Italiji. Tam se je takrat nahajal jugoslovanski vrhovni štab. Vsakega posebej so nas vodili na zaslišanje. Približno 20 %

nesrečnikov nismo videli več nikoli. Odpeljali so jih in jih likvidirali po hitrem postopku. Ostale so nas prepeljali v Split, kjer so se zasliševanja nadaljevala.«

»Veliko ste doživeli. Kako in kdaj pa ste se potem vrnili domov?«

»Spet so nas vkrkali na ladjo, ki se je zaradi prenatrpanosti skoraj potopila. Nekako smo pripluli do Zadra. Od tam smo se med dvema frontama prebijali do Ljubljane, kakor smo vedeli in znali. Domov sem se vrnil dva ali tri mesece pred koncem vojne. V Eibiswaldu (Ivnik) sem se na hitrem tečaju izučil za radiotelegrafista. Po raznih peripetijah sem bil potem do leta 1947 šofer v Zagrebu. Potem sem se vrnil domov, saj mi je postalo dolgčas po moji Micki.« (Andrej nagaivo pogleda proti ženi in pomežikne.)

»Saj res! Kdaj in kako sta se pa vidva spoznala?« Moja radovednost pa res ne pozna meja.

»"Zamerkala" sem ga leta 1940,« pove gospa Marija, ki je od moža še nekoliko starejša. »Jaz sem takrat živila pri Koležniku kot neke vrste rejenka. Po previharjenih vojnih letih sva se potem leta 1949 vzela. No, vzela sva se že veliko prej, a ne (smeh), takrat sva se vzela tudi cerkveno. Rodila se nama je hčerka Slavica. Tako imava danes že vnuka v odraslih letih: Boris šteje sedemintrideset pomladi, Andrej pa deset manj. Hčerka in oba vnuka živijo v Mariboru.«

Andrej in Marija živita v lični hišici ob potoku, tik ob cesti.

»Kaj pa hiša in poslopje,« vprašam. **»Sta vidva gradila ali sta kaj odkupila?«**

»Hiša je bila takrat občinska,« ponovno povzame Andrej. »Če se ji je takrat sploh lahko reklo hiša. Štiri krat štirje metri lesene stavbe! Do takrat sva živila pri Grbenovi kajži. To hišo sva potem na željo pred-

sednika občine Alojza Erjavca odkupila, obenem sem dobil še osem arov zemljišča. Ob hiši je bila tudi žaga, na kateri sem veliko let žagal hlode. V hudem neurju, mislim, da je bilo leta 1964, mi je podivjani potok spodjedel temelje in uničil žago. Potem sem dve leti vozil s traktorjem na Gozdni upravi v Radljah, delal sem na Zadrugi, nato pri podjetju Slovenijaceste, pa spet na Zadrugi, ki se je enkrat združevala pa spet razdruževala, od leta 1957 do upokojitve leta 1985. Takrat sem odkupil Kolarjevo (bolj znano kot Snežičevo) žago, približno kilometer nižje doli ob potoku. Obnovil sem jo, tako da še danes služi svojemu namenu. Čeprav sem jaz že bolj bolehen in se mi ne da več pogosto opravljati tega težaškega dela.«

»Pa pridejo kdaj turisti pogledat žago?«

»O, pridejo. Žaga je venecianka, na vodni pogon, in je danes še edina v širši okolici. Kot taka je kulturna znamenitost. Trikrat so jo že snemali za televizijo, opisana in poslikana je v knjigi Marjana Račnika Znano in neznano o Remšniku, večkrat koga takole mimogrede privede radovednost in si jo ogleda.«

»No lepo! Gospod Andrej, ker ste tak hudomušnež in veseljak, pa nam za konec povejte še kak "masten vic".«

»Ja, spomnim se, kak hec je bil, ko se je ženil Obančev Oto. Takrat je, danes že pokojni remšniški cerkveni organist in poštár Rudolf Vollmaier, napeljeval svate k temu, naj vsak pove en vic. Pa je povedal takratni remšniški župnik Sraka takole: 'Za koso nabrusiti in ženo prelapati (pretepsti) ni baje nikoli škoda časa.' Bi se kar strinjal z njim.«

Andrej in Marija se zelo rada smejeta. Skupaj z bralci Viharnika želim, da jima smeh še dolgo ne bi ugasnil na licih.

Marija Andrej in sta kljub visokim letom še vedno polna vragolij.

Srečanje državnikov pod Najevsko lipo

— Tekst in fotografije: Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Najevska lipa – najdebelejše slovensko drevo – v vseh letnih časih privablja številne turiste na Ludranski vrh nad Črno na Koroškem. Največ obiskovalcev naenkrat pa se zbere vsako leto v začetku julija, ko Črnjani organizirajo srečanje državnikov pod najstarejšo lipo na Slovenskem. Letošnja prireditev, katere namen je privabiti državne in lokalne politike med ljudi, je bila petnajsta po vrsti. Kljub slabim vremenskim napovedim je bilo vreme 9. julija ravno pravi. V jutranjih urah je prenehalo deževati, tako da so s programom lahko nemoteno pričeli. Uradni pričetek so naznanili mežiški strelci z možnarji. Prav lepo je vse prisotne pozdravil črnjanski župan Janez Švab, še posebej pa povabljeni goste, med katerimi je bil tudi letošnji slavnostni govornik, minister za okolje in prostor Janez Podobnik. Najevska lipa je privabila tudi nekatere politike, ki so se prejšnjih prireditev udeleževali še kot visoki politični veljaki. To pa je dokaz, da srečanje pod tem čudovitim drevesom postaja vse bolj ljudska prireditev. Župan Janez Švab je namenil kar nekaj lepih besed več kot sedemsto let stari lipi, pod katero je zakopan turški zaklad. Črnjanom bi ta zaklad zelo prav prišel, saj bi z njim lahko financirali obnovo cest in druge infrastrukture ter izpeljali zelene projekte v občini. Ministru za okolje in prostor so Črnjani obljubili, da zaklada izpod korenin slovenstva ne bodo izkopali, saj je njihova ekološka osveščenost na zelo visokem nivoju. Zapomnili pa si bodo tudi ministrove obljube za pridobivanje finančnih sredstev za nadaljnjo sanacijo Mežiške doline. Zabavno bi bilo, če bi znala lipa govoriti in bi povedala vse državniške obljube Črnjanom in ostalim prebivalcem doline ob nekdanji mrtvi reki Meži.

Da pa se pod lipo ni preveč govorilo, je poskrbel sproščeni povezovalac in oblikovalec programa Jurij Berložnik, še

posebno pa Črnjanski harmonikarji in glasbeniki ansambla Kaval. Zanimivo je bilo štehvanje. Kar dolgo so se trudili jez-

dec na neosedlanih kobilah in konjih, da so z železnim kijem razbili leseni čeber. Štehvanje je potekalo pod strogim vod-

stvom bratov Pavšer (Osojnik iz Bistre, Jakopič iz Mežice) in ocenjevalnimi pogledi štehvanjskih dečev. Po končanem

Zapokali so možnarji in srečanje državnikov pod Najevsko lipo se je uradno začelo.

Vse prisotne je pozdravil črnjanski župan Janez Švab.

Zaigrali so Črnjanski harmonikarji.

Slavnostni govornik je bil minister za okolje in prostor Janez Podobnik.

Slastni užitki ob vojaškem pasulju

Najevska lipa in Slovenska vojska

razbijanju čebra in spretnostnem lovljenju lesenih obročev so dečve med štehvanci izbrale najboljšega. Letošnji štehvanski mojster je bil Miha Pavšer. Na Koroškem na »gaudah« brez plesa ne gre, zato so plesalke in plesalci folklorne skupine Kulturnega društva Gozdar iz Črne na Koroškem zaplesali rej

pod lipo. Plesalke, štehvanske dečve, pa so povabile na plesišče tudi spretne štehvanske jahače.

Na srečanju pod Najevisko lipo pa se ni samo govorilo, jahalo, plesalo in pilo, poskrbljeno je bilo tudi za hrano. Že tretje leto so za to poskrbeli vojaki Slovenske vojske. Tokrat so nam

odličen pasulj pripravili vojaški kuharji iz Celja. Z veseljem so ga jedli tudi naši državniki. Kako pa je bilo z letošnjim zakladom? Obiskovalci so ga iskali s pomočjo tombole. Zanimiv je bil pogled na tiste, ki so še pozno popoldan sede ali stoje obkrožali številke na tombojskih karticah.

Vreme je torej prizaneslo organizatorjem 15. srečanja državnikov pod Najevisko lipo. Kljub zadovoljnim obiskovalcem pa bodo morali razmišljati o popestritvi že utečenega programa, kateri mora naslednja leta pod »mater vseh slovenskih lip« privabiti še več obiskovalcev.

Štehvance pod Najevisko lipo

Letošnji štehvanski mojster Miha Pavšer

Rej pod Najevisko lipo

Štehvanci in gostje so nazdravili

Borza znanja

**BORZA
ZNANJA**

SLOVENJ GRADEC
tel. 02 88 38 30

Člani Borze znanja Slovenj Gradec ponujajo:

- znanja nemščine in angleščine,
- znanja matematike,
- znanja kemije in fizike,
- znanja klekljanja,
- računovodska znanja,
- znanja kaligrafije,

- pomoč pri prevajanju iz angleščine v slovenščino in obratno ter
- lektoriranje.

Iščejo pa znanja

- branja iz dlani in
- necanja čipk.

Zakaj ne bi tudi vi iskali ali ponudili svojih znanj, spretnosti in informacij s pomočjo Borze znanja Slovenj Gradec? Pokličite na telefonsko številko 02/88 46 402 ali nas obiščite v prostorih Javnega zavoda MO-CIS na Partizanski 16 v Slovenj Gradcu. Z veseljem vam bomo pomagali.

Marjan Čuješ

Obdobje, ko sem se učil poklica, je vključeval težav, ki jih ni bilo malo, kaj hitro minilo. Nobenih neumnosti nismo počeli, tako smo bili zaposleni. Bil sem vajenec v takrat zelo znani avtomehanični delavnici na Koroškem. Ko sem se učil poklica za življenje, sem spremenil tudi odnos do učenja, tako da v šoli ni bilo takih težav, kot so me spremljale pri osnovnem šolanju, ko mojim učiteljem ni bilo treba vpisovati visokih ocen. Edina konstantna petka je bila pri vedenju in ena nekoč v tretjem razredu osnovne šole, ko sem pri petju izvalil nasmeš na sicer vedno resno lice učitelja Antona Stresa. Učenci so za oceno najraje prepevali takrat najbolj znano pesem Kranjski Janez, jaz pa sem zapel malo drugačno, pa za tisti povojni čas kar primerno:

»Zdaj ko minula je ta lačna vojna,
ko smo jedli mačka, psa in konja,
zdaj ko Hitler orožje je položil,
se trebušček spet bo zaokrožil,
svoboda, svoboda, svoboda zlata ...«

Trebušček pa se vsaj meni še dolgo ni zaokrožil, za to so poskrbele takratne razmere, pa ne samo radi dela v delavnici, tudi v šoli v Šentvidu nad Ljubljano, kamor sem moral vsako leto za tri mesece, ni bilo pogojev za nabiranje kilogramov. Trinajst predmetov smo imeli že prvo leto, pa devet ur pouka na dan in dve učni uri, razen v sobotah, ko je bil pouk le dopoldan. Po petdeset učencev je spalo v eni spalnici in po petintrideset nas je bilo v razredih, zbranih iz vseh koncev Slovenije. Da bi si lahko v treh mesecih privoščil obisk v domačem kraju, še pomislil nisem. Oče je takrat zaslužil okrog 4000 dinarjev na mesec za vso sedemčlansko družino, jaz pa sem dobil za svoje potrebe za vse tri mesece 500 din, kar niti ni bilo tako malo, a kaj, ko pa sem moral že prvi mesec odšteti za avtomobilski priročnik 520 din.

Fantje, ki so bili leta 1952 v šoli pred menoj, so morali v hudi zimi udarniško kidati sneg po Ljubljani, da se niso polomila ostrejša, tisti, ki smo prišli tja spomladi, smo se pa za prvomajске praznike že kopali v sicer še ledeni Savi, kjer je na vročih tleh obrežja kar mrgolelo ljudi.

Kakor so učenci iz okoliških internatov pozimi Ljubljancem pomagali z lopatami, tako smo jim morali mi spomladi tistega leta pomagati pri demonstracijah radi odločitve velikih sil, da Trst z delom Primorske pripada Italiji. Iz vojašnic v okolici Šentvida so proti morju hrumeli tanki in topništvo, mi smo se pa sredi noči vračali v internat, vsako noč bolj utrujeni in naveličani vsega. Naš razrednik, pameten mož, nas je opozoril z besedami: »Fantje, gospodje tam zgoraj se bodo o tej zadevi zmenili tudi brez vas. Vi ste se prišli učiti, torej se učite, za to popusta v šoli, ne bo!« In ga ni bilo, tudi naslednje leto ne, ko je že prvo uro našega ponovne-

ga srečanja začel z izpraševanjem za oceno, kot da smo šele dan prej zaprli zvezke. V drugi letnik smo morali prinesiti od mojstrov podpisane dnevnike, da so lahko ugotavljali, ali res počnemo vse tisto, kar so zvedeli od nas v prvem letniku. In kaj smo počeli vajenci takrat takega, kar učnim oblastem v Ljubljani ni bilo všeč? Meni se je zdelo vse normalno, saj se je mojim predhodnikom po njihovih pripovedovanjih godilo še mnogo slabše. Nas vsaj pretepal ni nihče, pa tudi nagrajevali smo že dobivali, ampak socialistični duh mlade države je hotel preprečiti vsako izkoriščanje delovne sile, to se pa ni dalo odpraviti čez noč.

Prvo leto sem delal vse od kraja, še najmanj pa sem se učil svoje obrti. Pozimi sem nosil mleko od kmeta Kotnika izpod Uršlje gore in pripravljaj drva za dve gospodinjstvi, pa tudi mojstrov sinek se je raje sukal okrog mene, kot pa okrog drugih vajencev. Pozneje je postal priznan ekonomist, pa ne zato,

ker sem mu včasih jaz obrisal ritko, da mu ni bilo treba domov k mami, ampak zato, ker je bil priden in prizadeven že takrat. Delali smo seveda tudi v sobotah. Včlaniti sem se moral v gasilsko društvo, zato da sem lahko potem prostovoljno pomagal graditi gasilski dom na Prevaljah. Veliko nedelj in vse proste ure sem porabil na tistem gradbišču. Najhuje je bilo poleti, ko sem v julijski vročini nakladal živo apno na tovornjak in polnil vreče cementa v zaprtem vagonu, večkrat tudi čez polnoč, in to pri štirinajstih letih starosti. Včasih sem se počutil kot mornar v knjigi Mrtvaška ladja, ko je čistil parne kotle nekje na tropskem morju.

Tako se ni godilo samo meni, ampak tudi drugim vajencem različnih poklicev, katerih mojstri so tudi bili člani gasilskega društva. Ko je bil gasilski dom na Prevaljah končan, smo starega podrli, na istem mestu pa zgradili novo avtomehanično delavnico in zidarska zgodba se

Moji sošolci iz prvega letnika avtomehaniške šole v Šentvidu nad Ljubljano leta 1952. V letniku smo bili trije Korošci. Prvi z leve stoji Jože Čas iz Zelenbrega, spodaj drugi z leve sedi Stanko Drolc (sin gozdarskega šoferja F. Drolca iz Črne) in Marjan Čuješ pa je v kratkih hlačah.

mi je ponovila. Naj povem, da sem imel jaz svoje mojstre vkljub temu rad. Fizično trpljenje mi ni škodovalo, vse zidarsko znanje, pridobljeno med učenjem avtomehanske stroke, pa mi je v poznejšem življenju pri gradnji svoje hiše celo koristilo.

Najhujša izkušnja je bila pri pisanju dnevnika. Vestno sem beležil vsa dela, kot mi je bilo v šoli naročeno, ker bi le na tak način lahko stopili privatnim obrtnikom na prste, v svoji navivnosti pa nisem pomislil, da mojster takega dnevnika ne bo podpisal. In res ga ni.

Veliko noči sem porabil, da sem

nih primesi, sem ponoči začutil strašno slabost. Ker pa driska in bolečina le nista pojenjali, sem moral k zdravniku. Ta mi je predpisal tople obkladke in počitek. Toplo vodo sem si iz umivalnice, ki je bila v kleti, prinesel v drugo nadstropje, kjer sem ležal, le enkrat. Radi bolečin, več nisem zmogel. Naslednji dan se je agonija nadaljevala. V klet po toplo vodo sam nisem mogel, sošolci so bili pa ves dan v razredu, tako da zame ni nihče poskrbel. Tretji dan sem se komaj privlekel do zdravnika, še prej pa sem mu posvinjal hodnik z neko smrdljivo ru-

le pritaval do neke stavbe v notranjosti dvorišča in vstopil v neko dvorano, sem se zelo prestrašil. Na mizah so ležala trupa, okrog njih pa polno osebja v maskah in rokavicah. Nekdo od prisotnih je pogledal na listek v moji roki in me prijazno opozoril, da noter ne bi smel vstopiti, nato pa me je vseeno pospremil do moje ambulante, kjer pa nisem ostal dolgo, saj sem bil takoj operiran. Baje je bil že skrajni čas, ker so mi bile ure z razlitim slepičem že štete. To mi je povedal naslednji dan zdravnik, dr. Franjo Zdravič, pozneje zelo priznan mikrobi-

počep, jaz pa radi velike nezaceljene rane na trebuhu počepniti nisem mogel. Težave mi je omilila nočna posoda upravnikovega sinčka, nakar sem se po treh tednih končno le pojavil v svojem razredu, kjer so že zaključevali letnik in me začudeno gledali, saj so mislili, da sem že davno na svojem domu. Da mi ni bilo treba ponavljati letnika, je poskrbel moj razrednik. Ko me je videl vsega shujšanega, sem se mu verjetno zasmilil. Nekaj predmetov sem imel že pred boleznijo zaključenih, zato je določil par fantov, da so mi pomagali pri učenju, predavatelji pa so me takoj, ko sem bil pripravljen, izprašali in ocenili. Seveda so mi pri tem malo pogledali skozi prste, pa je šlo. Drugi letnik sem tako še pred drugimi končal s prav dobrim uspehom in se ves srečen in poln hvaležnosti do vseh, ki so mi pomagali, odpravil domov. Še iz bolniške sobe sem pisal mami, da naj me pride kdo od domačih čakati na zadnji vlak, ker sem preslab, da bi nosil kovček, in da pridem v prihodnjih dneh. Spmembe, da bom letnik le končal, pa nisem utegnil sporočiti, ker takrat pač še ni bilo mobiltelefonov. Mamo omenjam zato, ker je bila središče naše družine, saj je bil oče gozdni delavec in smo ga videli le ob nedeljah.

Ves teden so me zaman čakali, le tisto noč, ko sem se vrnil, ni bilo nikogar k vlakcu. Kovček sem pustil na železniški postaji in se v mrzli marčevski noči napotil za ostalimi potniki, večinoma delavci, ki so hiteli na svoje domove. Nekaj jih je šlo tudi v moji smeri, a kmalu sem ostal sam in začela se je moja nočna kalvarija. Za pot do doma sem običajno potreboval slabe pol ure, tokrat sem jo zmogel v dveh. Že po nekaj korakih po cesti so mi odpovedale noge. Kot da sta se mi iz podplatov pa do kolen zapčila dva žareča žeblja, take bolečine sem občutil. Poln strahu, da bom na kaki zaplati snega ob cesti zmrznil, sem se oprijemaje ograj in hišnih zidov v vasi, in se nekako le privlekel do mest, ki sem se jih na poti domov najbolj bal. Tisti strah mi je pomagal pozabiti na bolečine v nogah in počasi sem le napredoval. Na koncu vasi sem moral najprej mimo mesta, kjer sem v

Ekipo vajencev, pomočnikov in mojstrov pred delavnico na Prevaljah leta 1954. Od leve stojijo: Oto Grubelnik, Ernest Petrač, Boris Tomaž, Hubert Enci, Marjan Čuješ, Slavko Strojnik in Karel Kumprej. Sedijo mojstri bratje Pačnik: Ivan, Avgust in Viktor ter pomočnik Anton Sekalo.

pri petrolejki prepisal in priredil vsebino dnevnika tako, da je bil še mojster presenečen nad tem, kaj vse že znam. Tudi v Ljubljani so bili zadovoljni, ko so ugotovili, kako se je stanje pri obrtnikih izboljšalo. Zadovoljen sem bil pa navsezadnje tudi jaz. Delal sem vse tako kot prej, le v dnevniku je pisalo drugače. Ja, vsaka šola nekaj velja, zato pa šole so!

Na drugi letnik imam pa drugačne spomine. Še vedno smo zelo stradali, saj je bilo hrane za mlade fante vedno premalo, ko pa sem nekoč za večerjo pojedel mlečno kašo, polno nekih čr-

meno tekočino, ki je vkljub naporom nisem uspel obdržati v želodcu. Ko me je zagledal, se je zelo prestrašil. V roko mi je stisnil napotnico za bolnico in listek z napisom A SEPTIKA 9. Tam je sedaj ljubljanska Onkološka klinika. Voznika tramvaja sem lepo prosil, da naj mi pove, kje je ta bolnica in res mi je ustavil ravno pred vhodom, ker je videl v kakem stanju sem. Velikih vhodnih vrat pa nisem mogel sam odpreti, saj me je zopet zajela slabost. Dve mimoidoči starejši dami sta se zgražali: »Glej ga, tako mlad, pa že pijan!« Ko sem naposled

rurg, ki me je operiral. V tistih dneh sem se najbolj bal, da me bodo v slučaju smrti pokopali kar v Ljubljani in mame o tem sploh ne bodo obvestili. Da bi kdo podvomil v zdravnika, ki mi je pri vnetju slepiča predpisal vroče obkladke, namesto ledu, pa tako ni bilo verjetno. Po dvanajstih dneh sem se zopet javil svojemu ravnatelju, ki pa me je napotil v drugi internat, ker v našem ni bilo bolniške sobe, za pot domov sem bil pa preslab.

V tisti bolniški sobi, kjer sem prebil še sedem dni, je bilo najhujše to, da je bilo stranišče na

rani mladosti videl ustreljenega motorista in se mi je zdelo, da je tisti krvav madež še vedno tam. V sami grapi, kjer sta ob cesti le gozd in potok, še danes vidim moža, ki se je ponoči ubil med padcem čez škarpno in so ga v jutranjem mraku, prav takrat, ko sem šel v šolo, potegnili iz potoka in položili ob rob ceste. Le streljaj naprej pa sem moral še mimo kapelice, ki je bila zgrajena na mestu, kjer so nekoč cestni razbojniki ob plačilnih dnevih ropali leške rudarje in enega tudi ubili. Tako govori legenda, ki sem jo poslušal kot otrok, če je resnična, tega pa ne vem. Dejstvo pa je, da kapelica tam stoji in to v bližini mojega nekdanjega doma, na ozemlju, ki je pripadalo naši hiši. Kot otrok sem s cveticami rad krasil oltarček v njej in tudi danes se rad ustavim tam, v tisti polnočni uri sem se pa tam vkljub mrazu potil.

Tistikrat so se pojavile govorice, da delavci, ki hodijo ponoči iz svojih služb, večkrat vidijo neko žensko, kako kleči in steguje bele roke po rešetkah na vratih kapelice. Da ima dolge bele lase in da je v obraz še nobeden ni videl, so še dodali in jo poimenovali kar za sveto Katro. Resnična dejstva pa so drugačna. Tja h kapelici je v poznih nočnih urah res hodila neka žena, ki se s svojim možem, katerega je spoznala med njegovim ujetništvom v Franciji, ni več razumela. Otrok

nista imela, našega jezika ni znala in razočarana nad svojo usodo se je v nenavadnih urah, ko njega ni bilo doma, zatekala k molitvi pri tej osamljeni kapelici. Vse to sem vedel in tisto lepo svetlolaso Francozinjo kot otrok tudi poznal. Strah ima pa velike oči, zato sem vendarle s solzami v očeh in z molitvijo na ustih pogledoval, če ob vratih kapelice le ne kleči kdo. Medtem sem se oprijemal šibja ob robu ceste in lezel proti domu. Bolečine v nogah so bile še vedno neznosne in niso pojenjale vse dotlej, dokler se nisem ves srečen znašel v objemu objokane mame. Le ona je vedela kaj sem prestajal ob uri strahov v tisti temni noči, jaz sem se pa naslednje dni počutil kot deček iz Prežihovih Solzic, ki je premagal strah in prinesel materi rože iz kraja, ki se ga je najbolj bal.

Učenja v tretjem letniku v Ljubljani sem se pa že kar veselil. Nisem hotel dopustiti vtisa, da so mi v prejšnjem letniku kaj podarili. Na veliko veselje razrednika in ostalih predavateljev smo med seboj z učenjem kar tekmovali, vendar si tudi nesebično pomagali. Za končne izpite ali nekakšno maturo smo bili res dobro pripravljeni. Radi izpitov je trajalo šolanje kar petnajst dni dlje. Ko si se pojavil pred izpitno komisijo in svojim profesorjem, ni bilo šale. Na mizi

so ležali navzdol obrnjeni lističi z vprašanji in končni uspeh je bil odvisen tudi od sreče pri izbiri lističa. Kot zanimivost naj povem, da si moral včasih na pobudo predavatelja, ki je le spremljal spraševanje, navesti popolnoma nepomembne podrobnosti, ki so bile med predavanjem omenjene le mimogrede. Tako pri motoroznanstvu nisem smel pozabiti, da motor ne vžge, dokler ne odpreš pipice za gorivo in podobne malenkosti, pa čeprav so lahko ugotovili, da poznam motor in njegovo delovanje do potankosti. Pri slovenščini je neki učenec zelo izčrpno navedel vse v zvezi s Primožem Trubarjem. Nobenega datuma od njegovega rojstva, pa do smrti ni pozabil. Naštel je vsa njegova knjižna dela pa kako je iz Nemčije tihotapil knjige v sodih itd. Ko je komisija že zadovoljno kimala in ga odslavila, ga je učiteljica še vedno opozarjala, da je nekaj pozabil. Ko se le ni mogel spomniti, kaj je tako pomembnega izpustil, je le pribila: »Pa tudi nezabeljeno je jedel!« Eden od članov komisije ni mogel zadržati smeha, pa tudi očal ne na svojem nosu, kar je vsem prisotnim le popestrilo tiste dolge ure ocenjevanja. Naš razred je bil baje takrat s povprečno oceno 4,16 (od možne 5), po učnem uspehu najboljši. In to v Jugoslaviji. Le dva učenca sta bila dobra, ostali pa prav

dobri in odlični. O tem nas je pozneje obvestil naš ponosni razrednik g. Fakin, ki v razredu ni nikoli razpravljaval o politiki, pa tudi o veri je imel svoje mnenje. Takole nam je nekoč dejal: »Fantje, na svetu nismo sami! Materija je neuničljiva, le obliko lahko spremeni. Vse kar vržete v zrak, pade nazaj na zemljo. Nekdo nad nami je!«. To je bilo v letu 1954; kar veliko si je upal za tiste čase, ali ne!?

To je bilo leto, ko sem se jaz izučil, pa ne za zidarja, kakor bi lahko kdo po mojih začetkih sklepal. Dočakal sem svojo prvo pomočniško plačo, 6000 din. Nameral sem si kupiti štruco kruha, kilo salame in liter malinovca ter se po kraljevsko najesti, pa si tega razkošja nisem privoščil, saj sem bolj potreboval plašč, ki je stal 7500 din. Bil je navaden plašč »hubertus«. To povem samo radi primerjave z današnjimi nezadovoljneži, ki jim je vse pretežko in ničesar prav.

Če bi bilo potrebno, bi še enkrat prehodil vajeniško pot, ki se je pa tako živo spominjam zato, ker je bila resnična in ne zato, ker bi bila pretežka ali zato, ker bi mi bilo žal za mojo mladostjo. Lahkega življenja moja generacija ni poznala in ker smo zadovoljni z doseženim in se tudi na današnje razmere ne oziramo tako kritično, nas tudi opazke mladih, da smo pač malo zmešana generacija, ne prizadenejo.

Rusko kegljišče

Tekst in foto: Stanko Hovnik

5. avgusta letos se je na tradicionalnem srečanju članov Društva upokojencev Slovenj Gradec pred domom upokojencev zbralo kar tristo članov in gostov. Srečanje so popestrili z bogatim kulturnim programom, in sicer s petjem in literarnimi prispevki. Pripravili so bogat srečelov in lahko so sodelovali v razvedrilnih športnih tekmovanjih: v balinanju, metanju alke in prvič tudi v kegljanju na ruskem kegljišču. Vsi so bili posreženi z dobrim bogačem in pijačo, za razvedrilo in ples pa je poskrbel ansambel Potepuh iz Velenja. Kot že rečeno,

je naše društvo bogatejše za novo, manjše športno igrišče, odprli smo namreč novo rusko kegljišče.

Gradnjo kegljišča je omogočila Mestna občina Slovenj Gradec, gradbena dela je opravilo podjetje Gradnje IGEM Slovenj Gradec, ostala tehnična opravila pa člani našega društva. Častni otvoritveni met na novem kegljišču je izvedel podžupan Mestne občine Slovenj Gradec Jože Jeromel.

Ob zvokih ansambla Potepuh so se člani zavrtili v plesu in se zadržali v pozno noč.

Pozdravni govor Janeza Gologranca, predsednika Društva upokojencev Slovenj Gradec.

Polikarpov PO-2

Milena Tretjak

Polikarpov PO-2 je letalo, ki ga je na slovenjgraškem letališču obnovil Alojz Tretjak in je eno od treh med tisoč proizvedenimi v Evropi, ki še letijo. 68 let starega dvokrilca so včasih uporabljali za šolanje vojaških

pilotov in vleko jadralnih letal, prav tako pa so iz njega skakali padalci. Dvokrilec je odprtega tipa, z njim je mogoče poleteti do 3000 metrov visoko, hitrost letenja pa se giblje med 60 in 120 kilometrov na uro.

Polikarpov, ki so ga izdelali leta 1937, je bil leta 1967 izločen iz uporabe in namenjen za uničenje. Vendar se je kljub slabim namenom ohranil vse do leta 1995, ko se je Koroški aeroklub Slovenj Gradec odločil, da ga obnovi.

Po opravljenih šestdesetih poletih bodo Polikarpov Po-2 na letališču v Slovenj Gradcu uporabljali za turistične namene.

Prvi je s Po-2 poletel Tretjak Alojz, nato sta polet opravila še Jože Čerňič in Jože Lukanc.

Po-2 po 37. letih spet v zraku

Karavana mopedistov

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž.

Malo je še ljudi, ki se spominjajo časov, ko je poleg kolesa bil moped glavno prevozno sredstvo. Avto so si lahko kupili samo najbolj premožni, pa tudi za močnejši motor si moral odšteti kar zajeten kup dinarjev. V delovnih organizacijah, kjer so izvajali predvsem terenska dela, so že imeli kakšen službeni avto, kateri je bil namenjen predvsem šefom in drugemu vodstvenemu osebju. Tudi v gozdarstvu so uporabljali predvsem terenska vozila. Terenski delavci pa so navadna kolesa zamenjali z motorji. Prva motorna kolesa so bila na slabih cestah, poljskih poteh in vlakih zares vzdržljiva, zelo cenjeni pa so bili lahki motorji ali mopedi. Prav je, da kljub hitremu razvoju motoristične industrije ne pozabimo nanje.

Za to skrbijo posamezni zbiralci in ljubitelji starih motorjev, ki so organizirani v društva. Med njimi so tudi člani društva ljubiteljev starih mopedov Moped tour – Zalog pod Krav-

cem. Mopedistični zanesenjaki so lastniki mopedov, izdelanih med leti 1956 in 1968. Za njih lepo skrbijo, saj so vsi lahki jekleni konjički vozni. Z njimi se mopedisti podajo na organizirana potovanja po Sloveniji, Hrvaški in Madžarski. Do sredine julija so imeli za sabo že štirinajst potovanj. Tudi Koroško so obiskali. 14. julija letos so se izpod Kravca podali čez

Jezersko mimo Slovenj Gradca na Roglo in v Zreče, iz kraja tople vode pa v Laško – mesto cvetja in piva. Svoja prevozna sredstva, med katerimi je bilo največ Tomosovih mopedov, so spočili in ohladili pred gostiščem Kocka na Poljani pri Prevaljah. Zanimivo je bilo srečanje z ljubitelji mopedističnih veteranov z Gorenjske. Čeprav me motorji niso nikdar zanimali,

sem si tokrat z zanimanjem ogledal stara dvokolesna vozila, katera dobivajo že muzejsko vrednost. Gorenjskim mopedistom želim, da bi še dolgo varno potovali s svojimi jeklenimi ljubljenci po slikoviti Sloveniji in izven nje!

Proslava v Ribnici na Pohorju

Stanko Hovnik

V Ribnici na Pohorju je bila 13. 8. 2005 proslava, na kateri so se spominjali prvega napada na močno utrjeno postojanko, ki je bil 11. in 12. avgusta 1941, in drugega, ki se je zgodil 23. avgusta. Postojanko so tudi zavzeli. Zbralo se je veliko številno borcev in občanov iz raznih krajev Slovenije.

Zbrane sta pozdravila Ivan Zapečnik, predsednik Območnega odbora ZB NOV Ribnica, in županja Marija Zgerm. Slavnostni govornik je bil Jože Povše, podpredsednik Območnega združenja ZB NOV Velenje, ki je med drugim opozoril, da danes s ponosom ugotavljamo, kako neprecenljiv delež je imel NOV Slovenije v skupnem boju zaveznških sil proti fašizmu in nacizmu. Ob koncu pa je še poudaril, da je treba zlasti

mladim razložiti pomen OF in NOB. Delegacija borcev je položila venec k spomeniku padlim v NOB.

V kulturnem programu so so-

delovali učenci osnovne šole Ribnica in moški pevski zbor KUD Stane Sever, ki je zapel nekaj narodnih in partizanskih pesmi.

Zapeli so pevci MPZ KUD Stane Sever.

Slavnostni govornik na proslavi v Ribnici je bil Jože Povše.

Peti pohod po gozdno-turistični poti Plešivec

Stanko Hovnik

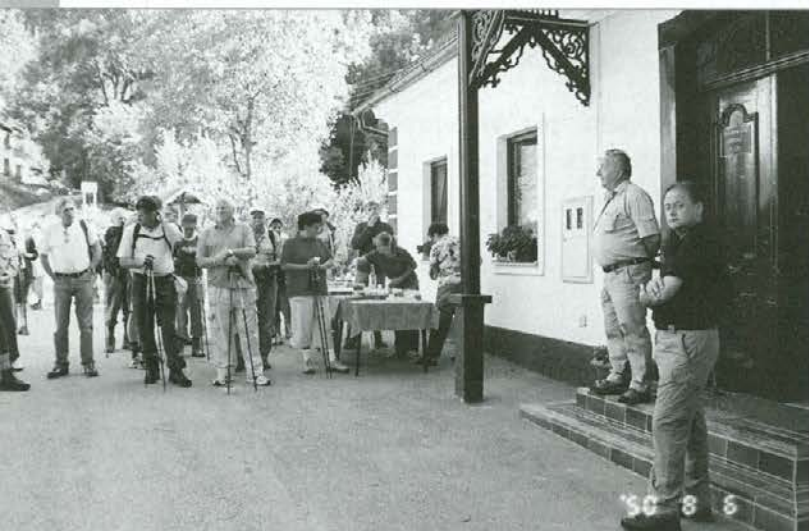
Organizacijski odbor je v soboto, 6 avgusta 2005, organiziral peti pohod po gozdno-turistični poti Plešivec. Pohodniki smo se zbrali pri gostilni Balek v Suhem Dolu. Zbralo se nas je več kot dvesto, tudi veliko članov Društva upokojencev Slovenj Gradec.

Tone Levec, predstavnik Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, in podžupan Mestne občine Slo-

mogočno kupolo gozdov, mimo pašnikov in nekaterih postojank, namenjenih počitku in okrepčilu. Primerna je torej za vsakogar, ki ne zamuja rad rekreativnega gibanja, ob njej (in tudi na posameznih točkah) je mogoče občudovati in spoznavati planinsko naravo, živali, ki tod živijo, gozdne in druge rastlinske vrste, vedute lepote in idilične koticke tega deviškega okolja; in to je temeljni

V drugem delu poti smo se ustavili na kmetiji Verneršek pod plešivsko kapo. Tu je izletniška postojanka, na kateri postrežejo s pečeno jagnjetino in prekajeno svinjino. Vernerica je tudi najvišja točka poti, in sicer je na nadmorski višini 1100 metrov. Po precej strmi rebri se nato pot spusti skozi bukove in smrekove gozdove do podgorške lovske koč, kjer je večkrat

možno videti gamse, jelene in muflone. Pot vodi do ruševin nekdanje kmetije Potočnik, domačije starih staršev Hermana Potočnika (Noordunga), prvega snovalca vesoljskih poletov, od tod pa je samo še skok do izhodiščne točke – gostilne Balek v Suhem Dolu. Tu so postregli z okrepčilom iz domače kuhinje. V prijetni družbi smo kramljali o lepotah neokrnjene narave in preživeli lep nepozaben dan.

Pred pohodom sta spregovorila Tone Levc in Jože Jeromel.

venj Gradec Jože Jeromel sta nam zaželela, da bi ob pohodu uživali v lepotah neokrnjene narave.

Turistična pot Plešivec je z višinsko razliko okrog 550 metrov dolga nekaj več kot 10 kilometrov in je speljana pod

namen gozdno-turistične poti Plešivec.

Po uri in pol hoda po poti soteske Kaštel smo se ustavili pri Plešivskem mlinu, ki dobiva novo podobo. Tu so nas gostili Ronejevi z dobrotami biološke kmetije.

Pri plešivskem mlinu so pohodnike z dobrotami biološke kmetije pogostili Ronejevi.

Na kmetiji Verneršak je za dobro razpoloženje poskrbel harmonikar.

Srečanje borcev v Vuzenici

Stanko Hovnik

Tradicionalno prijateljsko srečanje s planinci, z borci Zidanskih brigade, z veterani vojne za Slovenijo 91, z veterani združenja Sever, s člani združenja slovenskih častnikov in z domačini je bilo 7. avgusta v Vuzenici.

V imenu gostitelja Planinskega društva Vuzenica je spregovoril in pozdravil zbrane pod šotorom podpredsednik Branko

Bricman. Sledil je tudi pozdrav župana občine Vuzenica Mirana Kusa.

Predsednik skupnosti borcev brigade Miloša Zidanska Alojz Vindiš - Dunda, se je zahvalil organizatorjem in županu Miranu Kusu za lep sprejem ter za pripravo srečanja in podelil priznanja za dolgoletno sodelovanje pri organizaciji srečanj v Vuzenici ali na Primožu. Pri-

znanja so prejeli: župan občine Vuzenica Miran Kus, podpredsednik Planinskega društva Vuzenica Branko Bricman in Petra Prohart Tomažič.

Slavnostni govornik je bil Lado Kocijan, član glavnega odbora Zveze borcev Slovenije, ki se je organizatorjem zahvalil za sprejem in dejal: »V novejši, torej dvatisočletni zgodovini je posebno še evropski človek

doživel in preživel kar nekaj grozljivo težkih ne dogodkov, nego obdobje prvega tisočletja. Med temi narodi smo bili tudi Slovenci. Zato je razumeti, da smo se prav Slovenci prvi v zgodovini srečali z nacizmom, ne na razpravi za zeleno mizo, ampak na pravi prvi bojni črti. Slovenija je bila razdeljena med tri okupatorje, ki so imeli enako stališče do Slovencev. Obso-

dili so nas na genocidno smrt. Začel se je boj za obstoj in preživetje, ki je trajal do zgodovinske zmage nad nacifašizmom maja 1945.

Vsako tako srečanje je priložnost, da glasno povemo, kaj so bili cilji in vrednote NOB, na katerih se gradi nova Evropa, in da je svoboda največja vrednota človeka in naroda.

Manevriranje Zidanškove brigade v petnajstih mesecih njenega obstoja od Dravograda na Koroškem do Kočevja nad Kolpo s številnimi bojnimi uspehi, da bi 12. maja 1945 vstopila v svobodni Celovec, nima primere v sestavi partizanskih enot v Sloveniji. Vse to nas trdno zavezuje, da te komaj verjetne podvige spozna današnja generacija. Spomnili so se tudi pred enainšestdesetimi leti ustanovljene brigade, ki je takrat štela tristo borcev, od katerih jih živi še tri-

indvajset – od teh je bilo navzočih pet – in tudi vseh padlih in umrlih.

V kulturnem programu so nastopali recitatorji, pevke zbora Cvetje v jeseni in člani ansambla Diaton. Vodja programa,

gospa Petra Prohart Tomažič, je prebrala pesem Od bitke na Poljani minilo je 60 let, katero je spisal borec te brigade Stan-ko Hovnik.

Sledilo je tovariško srečanje ob pogovoru »še pomnite tovariši«.

Alojz Vindiš - Dunda izroča priznanje županu občine Vuzenica Miranu Kusu.

Proslave se je udeležil tudi Lado Kocijan.

Na Ojstrici vedno kaj novega

Ivan Srebnik

Ojstrica nad Dravogradom je bila nekdaj samostojna občina, sedaj pa ima le vaški odbor, ki pa je dokaj aktiven.

Kmetje se ukvarjajo z živinorejo, predvsem z mlekarstvom. Kmetije so v glavnem že vse urejene. Sedaj posodablajo hleve predvsem tisti, ki se ukvarjajo s proizvodnjo mleka. Radi bi zgradili nove hleve, za kar pa je kronično pomanjkanje denarja.

Ojstrica leži na skrajnem robu slovenskega ozemlja in država bi morala bolj podpirati obstoj in razvoj kmetij na tem območju, da ne bi mladi odhajali. Ljudje so pridni. Malokdo ve, da so na Ojstrici kmetije nad 1000 metri nadmorske višine. Saj država pomaga, vendar premalo.

Nekateri kmetje krčijo manjvredne gozdove in jih spreminjajo v travnike. Lani so zgradili nekaj vodohramov in tudi letos obnavljajo vodovode. Tudi ojstriške kmete pesti strahotna državna administracija. Na stotine težko razumljivih obrazcev morajo izpolnjevati in veliko kdo jim

ni kos. Prepričani so, da tudi vseh mogočih in nemogočih služb od ministrstva za kmetijstvo navzdol in na stran, ki imajo naše kmete v rokah, ne potrebujemo, ker so predragi in porabijo veliko denarja, namesto da bi ga vložili v kmetijstvo. Obnavljajo gnojne jame in gradijo tudi nove. Trenutno jih najbolj jezi slaba dotrajana cesta iz Dravograda na Ojstrico. Obljubljeno jim je, da se bo obnova te ceste začela še letos. Na Ojstrici je bilo že nekoč kulturno in družbeno življenje zelo razvito. Tudi sedaj se še trudijo in letos obhajajo več jubilejev. Zelo številna je godba na pihala, ki to leto praznuje 135-letnico ustanovitve. Je najstarejša godba na pihala na Koroškem. Imajo pevski zbor, ki nastopa tudi po drugih krajih.

Zelo ponosni so na popolno osnovno šolo, ki so jo v lanskem letu hoteli Ojstričanom vzeti, in to na predlog ravnatelja centralne osnovne šole v Dravogradu. Ljudje so se temu enotno uprli in hvaležni so, da sta jih pri tem podprla tudi ob-

činska oblast in pa ministrstvo za šolstvo. Šola praznuje letos 111 let ustanovitve državne šole. Za prihodnje šolsko leto je občina Dravograd sklenila, da bo v ojstriško šolo vozila otroke, kot to počnejo druge. Šola Ojstrica zajema pet naselij.

Letos so tudi do konca obnovili župnijsko cerkev sv. Janeza Krstnika in župnišče. Tudi pri tem so ljudje sodelovali po

svojih močeh, najbrž tudi zato, ker župnija Ojstrica praznuje zelo častitljivi jubilej, in sicer 220-letnico samostojne župnije, ustanovljene leta 1784.

Vsi mogoči skladi za razvoj podeželja in njegove poseljenosti, tudi hribovskih krajev, obstajajo v državi. Zato Ojstričani od države resnično pričakujejo več finančne pomoči. Morda bi iz teh skladov najprej uredili nujno potrebno cesto ...

Pri Matjažu v Podpeci

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž.

V Podpeci lahko loviš tudi ribe

Mladi harmonikaš Tilen Svetek je zaigral kralju Matjažu

Mladi ljubljanski planinci pri Matjažu v Podpeci

Planinski tabor PD Ljubljana matica v Podpeci

Pri matjažu v Podpeci

Zavarovano mokrišče v Podpeci

Peca je poznana po kralju Matjažu, ki počiva v votlini pod vrhom 2126 m visoke gore. Podpeca je bila nekdaj rudarski zaselek s svojo osnovno šolo in kinodvorano, danes pa planotast svet nad zaselkom postaja vse bolj priljubljena turistična točka. Poleg urejenega naselja počitniških hiš je tu še prijetno družinsko gostišče Pri Matjažu. Družina se ob pomoči sodelavcev z najrazličnejšimi aktivnostmi trudi pod vrh Pece privabiti čimveč ljubiteljev planin in narave. Največja gneča pri Matjažu je pozimi, ko se zbere veliko število umetniško nadarjenih graditeljev snežnih gradov. Živahno pa je tudi čez leto, ko počitnikujejo skupine mladih, pa tudi starejši najdejo navdih v senci košatih rdečih borov in macesnov.

Razigrano je bilo pri Matjažu v Podpeci tudi v juliju, ko so tam taborili mlade planinke in planinci iz Ljubljane in njene okolice. Tabor je bil organiziran pod pokroviteljstvom Planinskega društva Matica – Ljubljana. Poleg planinskih veščin so mladi planinci spoznavali prijetno okolico Podpece in Pece, se športno rekreirali in se tudi kulturno zabavali, saj je bil med njimi nadarjen mladi harmonikar Tilen Svetek. Obiskovalci Podpece lahko na zelo mirnih konjih preizkusijo tudi svoje jahalne sposobnosti. Med letošnjimi počitnicami so za najmlajše organizirali jahalni tabor.

Izkoristite prihajajoče lepe jesenske dni in se iz Črne na Koroškem podajte v Podpeco.

Nova cesta

Franc Jurač

Na Završah pri Mislinji so nekaj kmetij povezali z asfaltno cesto. Ob otvoritvi so se zbrali krajanje Završ in skupaj proslavili lep dogodek.

Lovska maša

Leopold Korat

Že deveto leto zapored smo se zadnjo soboto v juliju (najtoplejši dan v letošnjem letu?) zbrali pri lovskem domu LD Podgorje na Čerčejevem vrhu. Pri kapelici smo v spomin sv. Huberta, zavetnika lovcev, najprej darovali sveto mašo za vse rajne podgorske lovce. Somaševali so: župnik iz Šentilja pod Turjakom Tine Tajnik, župnik iz Doliča Mirko Horvat in Peter Leskovar, župnik iz Slovenj Gradca. Bogoslužje sem vodil domači, podgorski župnik Leopold Korat. »Rdeča nit« pridige je bila naš odnos do Boga, do narave in do sočloveka. Marsikdaj sodobni človek s svojim delovanjem in nepremišljenim posegom v naravo žaga vejo, na kateri sedi. Zemljo, na kateri živimo in si je nismo sami izbrali za bivanje, smo dobili v upravljanje, v najem – in moramo z njo tako upravljati, da bodo tudi naši zanamci lahko na njej in od nje živeli. Zemlja je dana človeku, da mu daje vire za življenje, ne pa da jo človek izkorišča in uničuje. Za lepši odnos do sveta so v prvi vrsti odgovorni tudi lovci in vsi ljubitelji narave in vsega lepega. In še nekaj misli o sv. Hubertu (Pripovedi). Njegov god je 30. maja. Legenda o sv. Hubertu se prepleta in jo mnogi zamenjajo z legendo o sv. Evstahiju, ki gođuje 20. septembra. Sv. Hubert

je bil škof v mestu Tongern. Kratek življenjepis pripoveduje, da je bil na veliki petek na lovu, med rogovjem divje živali (jelen?) je zagledal križ in se v trenutku spreobrnil (prej je bil pogan). Bolj zanesljiv je poda-

svetil cerkev, in 30. maja je umrl. V Liegeju so ga slovesno pokopali in 3. november je njegov spominski dan. Verjetno se tudi tkanina in plašči hubertusi imenujejo po njem. Sv. Huberta tako kot sv. Evstahija upodabljajo z jelenom,

moški pevski zbor pod vodstvom Leona Kramljaka in Štajerski rogisti iz Nove Cerkve. Za veselo razpoloženje je ob bogatem srečelovu skrbel ansambel Pohorci. V pozno poletno noč so zveneli glasovi harmonike in

tek, da je bil njegov vzgojitelj sv. Lambert škof v Liegeju v Belgiji. Ko so okoli leta 705 sv. Lamberta ubili, so Huberta izbrali za njegovega naslednika. Njegov življenjepisec zatrjuje, da si je zelo prizadeval za označevanje evangelija v svoji škofiji Tongern v Belgiji. V maju 727 je močno zbolel, potem ko je po-

ki ima sredi rogov lesketajoče se razpelo. Upodabljajo ga tudi kot viteza ali lovca na konju, ki trobi v lovski rog. Poleg lovcev so ga za svojega zavetnika izbrali tudi gozdarji, kramarji, pletilci nogavic in suknarji.

Po maši je bilo srečanje lovcev, ljubiteljev narave in domačih viž. Pri maši so lepo sodelovali

lepega petja. V daljavi so blestele luči Slovenj Gradca. Zadovoljni so bili tako organizatorji – domači lovci – kakor tudi vsi, ki so od blizu in daleč prišli na to tradicionalno lovsko srečanje. Vsi so se tiho veselili naslednjega, in sicer jubilejnega desetega srečanja. Do takrat pa: dober pogled – lovski blagor!

Graška gora poje in igra

Franc Jurač

Na Graški gori je bila letos trideseta prireditev Graška gora poje in igra. Udeležili so se številni nastopajoči, ki so se pomerili v igranju domačih melodij. Najbolje se je odrezal ansambel Spev, ki ga je žirija razglasila za zmagovalca. Številni ljubitelji domačih zabavnih melodij so prisluhnili še prostemu programu, kjer so z navdušenjem pozdravili Lojzeta Slaka in njegov ansambel ter uživali ob njihovem ubranem igranju in petju.

Zmagovalni ansambel Spev

Lojze Slak, še vedno eden najbolj poslušanih slovenskih muzikantov.

Janez Bauer

Dnevi se krajšajo in tudi noči so hladnejše. Drevesa so se že odela v jesenske barve, nobena roža več ne cveti. Še malo, pa bo zadišalo po snegu.

Čebele smo nakrmili, tako da bodo hladne dni pričakale s polno zalogo predelanega sladkorja. Prav tako smo jih očistili varoze, te zajedavske bolezni, proti kateri se moramo stalno boriti. Vse preveč čebeljih družin propade prav zaradi te bolezni. Zavedati se moramo, da je boj z varozo stalen, v vseh letnih časih. Številko varoj v panju ne sme preseči številke 2000, zato moramo njeno številčno stanje nenehno spremljati. Prav poznojesenski čas, ko matica preneha z zaleganjem, je najbolj ugoden

za zatiranje bolezni.

V čebelnjaku sedaj ni pravega dela. Počistimo in razkužimo notranjost, še posebej točilo in ves pribor za delo s čebelami. Nato čebelnjak zapremo in ne ropotamo preveč okrog njega, saj čebele potrebujejo predvsem mir. Za zapaženje panjev je še prehitro. To storimo ob prvem močnejšem mrazu, ko se čebele združijo v gručo. Običajno je to šele okrog novega leta.

V čebelnjaku ni dela, drugje pa ga je dovolj.

Čebelarji smo dobili svetovalno službo. Njen sedež je pri Čebelarški zvezi Slovenije, na terenu pa so za pomoč čebelarjem še terenski svetovalci. Ena osnovnih in najvažnejših nalog je pomoč in svetovanje

pri osnovni odbiri in reji naše kranjske čebele. V ta namen so vsa registrirana čebelarstva dobila panjske liste, v katere se vpisujejo podatki o reji in selekciji kranjske čebele v lastnem čebelnjaku. Vsak čebelar je že sedaj izvajal selekcijo, saj je vedno jemal matičnjake iz najmočnejših in najboljših družin. Matice iz lastne vzgoje je dodajal ali menjal pri slabših družinah ali pa je naredil nove družine z maticami iz najboljših panjev. Na ta način je čebelar v svojem čebelnjaku skrbel za selekcijo, tako da je imel vedno samo dobre mlade matice in močne čebelje družine. Te podatke o oceni družin in menjavah matic je potrebno vnesti v panjske liste in že imamo prve

podatke o selekciji čebel v lastnem čebelnjaku. Kopijo panjskega lista smo zadržali kot osnovo za nadaljnjo selekcijo v prihodnjem letu, original pa smo kot osnovo za subvencijo dostavili na društvo. Svetovalna služba v čebelarstvu bo vezni člen med čebelarji in Ministrstvom za kmetijstvo in bo urejala vse čebelarske zadeve napram ministrstvu. Prav tako bo pomagala pri investicijah v čebelarstvu ter pri izobraževanju in vzgoji mladih čebelarjev. To je prva taka profesionalna organizacija, ki skrbi izključno samo za čebelarje. Počasi se torej pričenjajo uresničevati tiste obljube o organiziranem čebelarstvu in o subvencijah za rejo naše kranjske čebele.

Cepljenja proti pasjim in mačjim nalezljivim boleznim

Martina Sušec, dr. vet. med., VP Slovenj Gradec

V tej številki bi vam rada predstavila preventivna in obvezna cepljenja pri psih in mačkah ter najpogostejše nalezljive bolezni.

Psi in mačke se vsakodnevno srečujejo s številnimi nevarnimi povzročitelji nalezljivih bolezni, ki lahko v določenih okoliščinah (padec imunske odpornosti, brez imunske od-

pornosti) povzročijo bolezen in posledično smrt. Vsemu temu se lahko izognemo s preventivnim cepljenjem.

Cepivo pri cepljenih živalih spodbuja nastajanje specifičnih protiteles in s tem zaščito pred infekcijo. Najpogostejše nalezljive bolezni pri psih so: pasja kuga, parvoviroza, kužni hepatitis, kužni kašelj in leptospiro-

za, za katero lahko zbolijo tudi otroci. Mačke pa najpogostejše zbolijo za mačjo kugo, mačjim nahodom (prehlad), mačjo levkemijo in mačjim aidsom, za katerega pa cepiva še ni.

Zakonsko obvezno za pse je cepljenje proti steklini, ki ga je treba ponavljati vsako leto, zelo priporočljivo pa je tudi pri mač-

kah, ki živijo v bližini gozda.

Program cepljenja – kdaj in kolikokrat je potrebno cepiti mladiče – je predstavljen v naslednjih tabelah:

Pred cepljenjem proti mačji levkozi je potrebno s preiskavo krvi (hitri test) ugotoviti, ali je mačka že okužena.

Pred cepljenjem je potrebna odprava črevesnih parazitov, prav tako pa ne cepimo bolnih in brejih živali ter živali v stresu. Cepljenje proti zgoraj omenjenim boleznim pa je tudi pogoj za udeležbo psov na tečajih, razstavah in podobnih prireditvah.

LEGENDA:

K - pasja kuga
H - kužni hepatitis
P - parvoviroza
L - leptospiroza
Ku - kužni kašelj
S - steklina

PSI	Mati ni cepljena / ni znano	Mati je cepljena
6. teden	KHPLKu	
8. teden		KHPLKu
10. teden	KHPLKu	
12. teden	S	S
14. teden	KHPLKu	KHPLKu
Vsako leto	KHPLKu	KHPLKu

MAČKE	m.kuga/ m.prehlad	m.levkoza	steklina
6. teden	*		
8. teden		*	
10. teden	*		
12. teden		*	
16. teden			*
Vsako leto	*	*	*

Vojko Plaznik, univ. dipl. inž. gozd.

Letošnji dopust sem z družino aktivno preživel v Republiki Tuniziji – državi ob Sredozemskem morju v severozahodnem delu Afrike. Njeni sosedji sta Libija in Alžirija.

Nekaj osnovnih podatkov o Republiki Tuniziji

Je najmanjša država v severozahodni Afriki. Zavzema površino 163.610 km² (8,1-krat večja od Republike Slovenije) in ima 9.815.644 prebivalcev (5-krat več prebivalcev kot Republika Slovenija). Glavno mesto je Tunis, v katerem prebiva več kot 2 milijona prebivalcev, ima 166 mošej in preko 700 palač. Republika Tunizija je na svoji najsevernejši točki od otoka Sicilije oddaljena samo 137 km. Beseda tunis pomeni v arabščini dobrodošel.

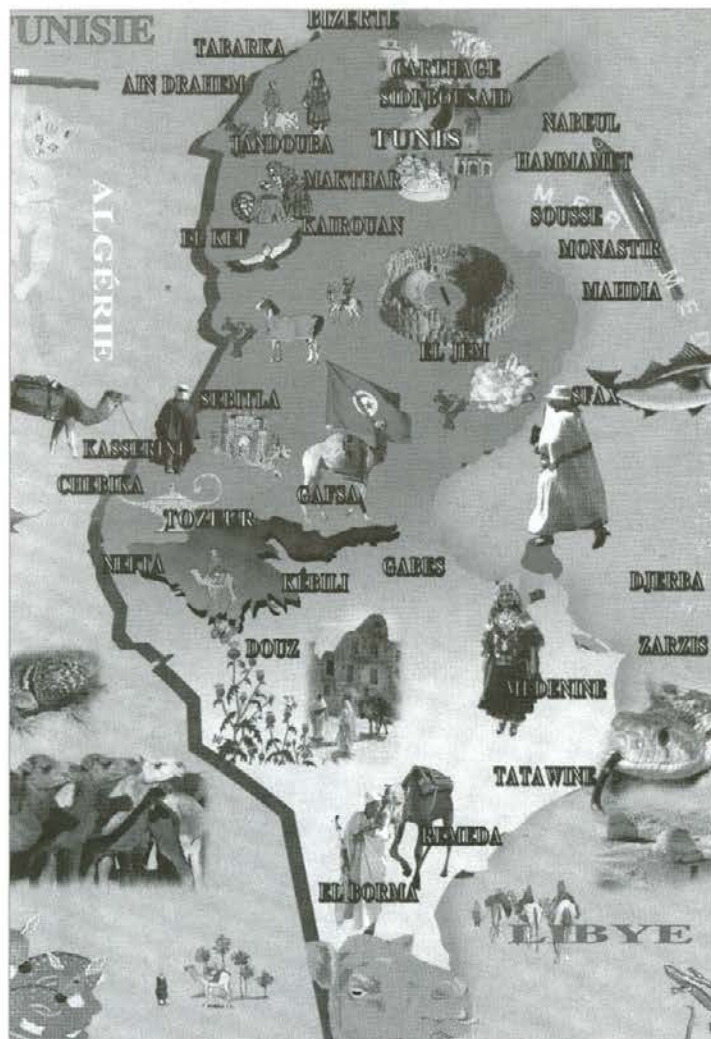
Uradni jezik je arabščina, v šoli pa se učijo tudi francosko. Prebivalci Republike Tunizije so v večini muslimani (99 %). Katoličanov je komaj 0,4 % in judov 0,1 % prebivalstva. Osnovna denarna enota je tunizijski dinar (1 tunizijski dinar je bil vreden približno 160 SIT), ki je razdeljen na 1000 milimov (1 dinar = 1000 milimov). Republika Tunizija izvažajo oljčno olje, zelenjavo, fosfate, stroje, sestavne dele, sol, dateljne, itd.

V severni del Tunizije sega gorovje Atlas. Najvišji vrh je Jebel Chambi, in sicer dosega 1544 m nadmorske višine. Južneje postaja pokrajina vse bolj ravna in puščavska. Nekako v sredini Tunizije je območje slanih jezer – največje slano jezero je Chott El Jarid

– in območje močvirij. Nekatera močvirja in slana jezera so pod gladino morja. Južneje od slanih jezer in močvirij je področje Sahare. Z namakanjem je v Tuniziji možno obdelovati precej več kmetijskih zemljišč kot v sosednjih državah. Glavni kmetijski pridelki so olive, žita, agrumi (pomaranče, limone, mandarine ...) in zelenjava. Kmetovalci redijo ovce, koze, govedo in kamele. V Tuniziji so dokaj razvite naslednje industrijske panoge: jeklarstvo, živilska industrija, kemična industrija in usnjarstvo. Najpomembnejša rudna bogastva pa predstavljajo fosfati, svinčeva ruda in nafta. Od severa proti jugu Republike Tunizije se dežela spreminja tako glede na rastlinsko odedo kot glede na prebivalstvo.

Za vsak kraj so značilni tudi tedenski sejmi, kjer lahko kupiš ali prodaj vse, kar hočeš. Tunizijci so res pravi trgovci.

Področje Republike Tunizije je zgodovinsko pomembno. Pod vodstvom Habib Burgiba se je Tunizija osamosvojila izpod francoske kolonialne oblasti in on je 1957 leta postal prvi predsednik neodvisne države. Osemnajst let po tem (1975) so ga imenovali za dosmrtnega predsednika, a ga je jeseni 1987 (7. novembra) Zine el-Abidine Ben Alija (Habib Burgiba je nekdanjega notranjega ministra Zine el-Abidine Ben Alija postavil za novega ministrskega predsednika) odstavil in se sam razglasil za predsednika. Nekaj časa je bil v državi tudi sedež borcev PLO.

Turistični zemljevid Republike Tunizije

Jasmin (grm z nežnimi belimi cvetovi, ki imajo precej močan in zelo prijeten vonj in iz njih izdelujejo parfum, je tudi simbol Republike Tunizije), hibiiskus in oleander cveto tukaj celo leto. Ni jih potrebno božati, se z njimi pogovarjati, jih crkljati in drugače razvajati, pa rastejo tukaj dosti bolje kot pri nas doma. Fikus benjamin pa uporabljajo kar za ulična okrasna drevesa.

Na mejah posesti so nasajeni kaktusi, ki imajo rumene cvetove. Ti kaktusi zrastejo v višino več kot dva metra. Ko odcvetijo, ostane na kaktusu zelen plod – figa, ki po določenem času dozori – postane vijoličaste barve. Takrat jih poberejo in iz njih pripravijo zelo okusno hrano – pri pripravi te hrane moraš biti previden, saj je zrele plodove potrebno olupiti, plodovi pa imajo bodice.

Otroci hodijo v šole (praviloma so to najlepše stavbe v kraju) dve uri dopoldan in dve uri popoldan. Ko otroci (stari okrog 7 let) znajo Koran na pamet, se začnejo učiti razumeti njegov pomen. Na izobrazbo dajo izredno veliko, vendar gredo v zahtevnejše šole samo najboljše.

Naj svet princes in pravljic oživi

Začetek potovanja – dan odhoda (29. junij)

Pred poldnevom smo na avtobusni postaji v Slovenj Gradcu vsi nervozni čakali na prevoz, ki nas je prepeljal na letališče Brnik, kjer smo po opravljenih carinskih in varnostnih formalnostih čakali na letalo ter doživeli to, kar vedno vidimo v kakem filmu: polet letala je

bil prestavljen iz 14 na 16 uro. Po srečnem vzletu z brniškega letališča, dvournem poletu ter srečnem pristanku v Republiki Tuniziji, smo vedeli, da to niso več samo sanje in pričakovanja, temveč da postajajo naše odločitve prava realnost. Vse carinske formalnosti so potekale tekoče in brez zapletov. Na letališču so nas že čakali

Minaret (36 m visok) Velike mošeje v Kairouan-u

predstavniki turistične agencije Relax, s katero smo potovali, in avtobusi, ki so nas prepeljali do naših hotelov. Malo pred deveto uro zvečer smo prispeli v hotel Abou Sofiane v Port El Kantaoui. Večerja v samopostrežni restavraciji se je prav prilegla. Po večerji smo izpolnili formularje, dobili ključe sob in odšli spat.

Prvi pravi stiki s Tuniziji – prvi dan potovanja (30. junij)

Po jutranjem vstajanju in »mačjem« umivanju – voda iz pip ni pitna – smo si pri zajtrku privoščili prvo raziskovanje tunizijske hrane. Jedilnica je ponujala polne mize hrane. Francoski rogljički, še topli in hrustljavi, so se kar sami topili v ustih. Črna kava, čaj, mleko, polnozrnat kruh, siri, sirni namazi, zmešana pečena jajca, kuhane hrenovke, salame, dateljni, breskve, grozdje, banane, lubenice, kosmiči ... vsega je na razpolago – za vsak okus nekaj.

Po zajtrku smo odšli nazaj v sobo, a glej ga zlomka, sobe ne moremo odkleniti. Posredovati je moral receptor hotela, ki je s svojim univerzalnim ključem lahko brez problemov odklenil vrata. Po enournem popravljanju ključavnice (z velikim medeninastim obeskom na ključu je mojstrsko razbijal po ključavnici tako dolgo, da sem lahko brez težav odklenil s svojim, samo za to sobo narejenim ključem) je bila ključavnica kot nova – vse je delovalo.

Za prve potrebe smo na recepciji hotela zamenjali denar v tunizijske dinarje ter se odpravili na ogled hotela. V hotelu je bila tudi soba z biljardnima mizama in igralnimi avtomati. Seveda ni manjkal frizerski in masažni salon. Poleg recepcije je bil dnevni prostor, poleg katerega je bil bife z raznoliko pijačo. Vrt hotela je bil ves v rožah – žive meje so bile iz hibiskusov, ki so bujno cveteli, v rožnih gredicah pa so cvetele še pelargonije. Senco so nudile palme. Nikjer ni bilo videti nikakršne umazanije – vse je bilo

listov, morska voda – božansko. Ponudba na plaži je izjemna – »pedolini«, kanuji, kajaki, smučanje na vodi, vožnja z banano po vodi, piratska ladja, vodni trampolin, »surfanje«. Plaža je. Za žejne obiskovalce je na plaži bife. Voda sredozemskega morja je topla in kljub peščeni plaži izjemno čista in bistra.

V sklopu hotela je tudi igrišče za mini golf ter urejeni trije prostori za varno streljanje z lokom. Omeniti še moram otroški klub, ki je mednarodnega značaja. Sem politika še ni zašla in vsi otroci se lepo razumejo, čeprav, kot večina politikov, govori vsak v svojem jeziku.

Ogled hotela in njegove okolice je bil zelo naporen, pa vsega še videli nismo, zato smo morali oditi na zaslužno kosilo. Jedilnica je pokazala vso svojo veljavo. Tu je bila samopostrežna miza, dolga približno dvajset metrov, in na njej oval pri ovalu različnih solat. Malo stran je stala enako dolga samopostrežna miza, ki je ponujala topla jedila. Otroci so imeli na posebnem prostoru kar dva

ni niti sladoled. »Mini šank« za žejne je ponujal pivo, vino in brezalkoholne pijače, kot so coca-cola, fanta, mineralna voda, navadna voda. Nikakor ne smem mimo ponudbe sladice. Različnih sladice je bilo več kot dvajset vrst in ena je bila boljša od druge. Vsega v izobilju, kot v raju, le da me kot Adama in Eve ne izženejo. Izbereš zadostno količino in pravilno kombinacijo hrane, ji dodaš ustrezno pijačo in potem se predaš čarobnim okusom in uživaš z vsakim grizljajem posebej.

Popoldan smo namenili kopanju v morju in v zunanjem hotelskem bazenu. Namakaš se v bazenu in opazuješ modno revijo – manekenke v različnih bolj ali manj domiselnih in lepih oblekah pozirajo, za ne vem kateri švedski modni časopis, okrog njih skačejo maskerke, frizerke, fotografi in ostalo pomožno osebje. Za popestritev snemanja pripeljejo še kamelo.

Na večerji se je ponovila slika, ki se je pokazala pri kosilu. Slastni grizljaji okusno pripravljene tunizijske hrane so kar izginjali. Pred spanjem pa še obisk večernega bifeja in ocenjevanje tunizijskih vin, ki so zelo dobra. Skoraj se ni mogoče odločiti, katero je boljše – belo, rdeče ali rose. Po polnočnem prigrizku smo se le odpravili na zaslužen nočni počitek.

Gremo v puščavo – drugi dan potovanja (1. julij)

Vstanemo ob 6 h zjutraj, torej sredi noči, in z vso potrebno minimalno prtljago, kamero in fotoaparatom odhitimo na

Katapultske kamnite kroglice - arheološki muzej Kartagine

lepo čisto. Okrog zunanjega bazena (voda v bazenu je bila sladka) se je trlo turistov, ki so na ležalnikih pod palmami uživali v sončnih žarkih, hotelski animatorji pa so jih zabavali z raznimi igrami, z aerobiko, plesi ... Hrana in pijača sta bili na voljo kar ob bazenu v lično urejenem gostinskem lokalu.

Urejena in čista peščena plaža, na plaži ležalniki, ob ležalnikih senčniki, narejeni iz palmovih

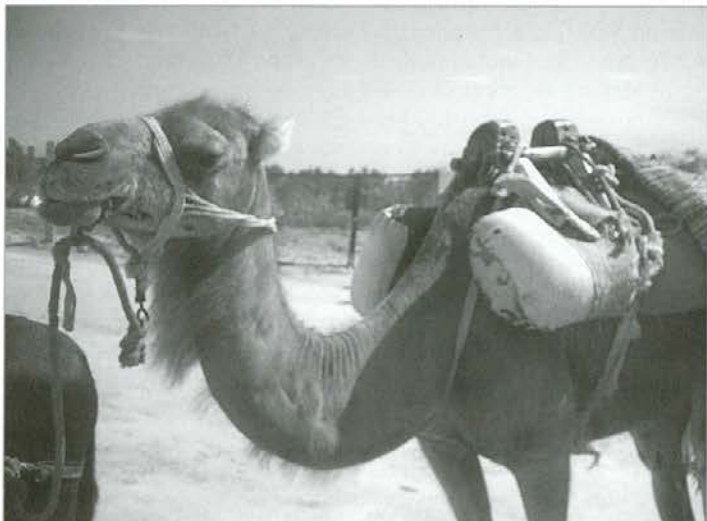
menija. Na sosednjem delu sta bila menija za vegetarijance. Glej, še skleda s tradicionalno tunizijsko hrano je tu. Sveža zelenjava, nož, različni kisi in olja ter druga začimbe, da si lahko pripraviš solato kar sam čisto po svojem okusu. Prostor za kruh je ponujal več vrst izvrstnega kruha, ki si ga sam narežeš. Tu je še tradicionalni sadni kotichek: banane, lubenice, melone, fige, grozdje, dateljni, slive, breskve ... Manjkal

Vrata v medino mesta Tunis

zgodnji zajtrk. Ni veliko časa za uživanje v slastnih grizljajih, saj gremo danes na obisk v Saharo.

Ob 7 h smo se odpeljali izpred hotela Abou Sofiane v smeri proti mestu El Djem, kjer je velik rimski amfiteater – po merilih UNESCO je ta amfiteater od leta 1979 tretji največji amfiteater na svetu, del UNESCOVE svetovne kulturne dediščine. Moj občutek je bil, da se vozimo samo po ravnini. Levo in desno od ceste, kakor daleč ti seže oko, so nasadi oljk. Milijone oljk. Razdalja med oljkami se od severa (kjer smo začeli pot v Saharo) proti jugu povečuje. Pod oljkami ni trave, ampak zemlja. To mora biti zaradi vlage. V tem predelu je relativno malo vlage, ki je na razpolago rastlinam, zato se morajo odločiti, katere rastline so bolj pomembne. Ker želijo, da oljke obilno obrodijo, pod njimi odstranijo vse rastline.

Osedlan enogrbi velblod

Povedati moram, da promet poteka nekako neurejeno. Vsi vozijo kolikor morejo oz. kolikor je motor vozila, ki ga upravljajo, sposoben razviti hitrost in kjer je prostor na cesti. Pravi mojster moraš biti, da ne povoziš kakšnega pešca, motorista, ovce, kokoši ali da se preprosto ne zaletiš v drugo prevozno sredstvo. Naš avtobus je vozil pravi »šumaher«, ki se je znal izogniti vsem oviram na cesti in to pri povprečni hitrosti 100 km/uro.

Okrog poldneva smo prišli v El

Djem in si ogledali amfiteater, ki so ga zgradili Rimljani za zabavo množic, ki so si prav rade ogledale krvave borbe med gladiatorji in divjimi živalmi (levi, tigri ...), kakor tudi med gladiatorji samimi. Borbe so se bile na življenje in smrt. Amfiteater je grajen v treh nadstropjih in ima ovalno areno. Do tretjega nivoja oz. nadstropja je samo sedemindeset stopnic. Ohranjenost je izjemna. Danes v njem ni več gladiatorskih iger, zato pa je amfiteater prizorišče vsakoletnih poletnih klasičnih koncertov v soju sveč. Veliko materiala iz amfiteatra so odnesli v Kairouan, kjer so ga uporabili za gradnjo mesta in Velike mošeje.

Po ogledu amfiteatra smo se odpravili na kosilo k Berberom in na ogled berberskih naselij. Pot nas je vodila skozi mesečevo pokrajino, ki je znana po tem, da so tukaj snemali Vojno zvezd.

Berberi so staroselci tega dela sveta. Ime so jim dali Rimljani – barbari. Berber pomeni nerazumljivo govorjenje. Značilnost Berberov so njihova domovanja – tronglidska bivališča. To so bivališča, ki so skopana v zemljo. Pred njimi je obvezno vodnjak (v zimskem času, ko v tem predelu dežuje, se skrbno zbira voda, če jo med letom zmanjka, jo mora družina kupiti. Berberi vode nikdar ne zavržejo, ista voda se uporabi 2 – 3-krat in na koncu jo popijejo živali), njihovo bivališče pa sestavljajo prostor za shranjevanje živil (kuskus, pšenica, meta, posušeno meso ...),

prostor za pripravo hrane, prostor, kjer se lušči pšenica in se potem pripravlja kruh, prostor, kjer spijo otroci, prostor, kjer spijo starši, prostor za živali (psi, kokoši, koze, osel, kunci). Vsaka berberska družina ima kakšno datljevo palmo in oljko, ki jo skrbno oberejo in plodove porabijo sami ali pa jih zamenjajo za drugo hrano. Isto velja tudi za domače živali. Meso ni ravno pogosto na jedilniku berberskih družin. Ker je berbersko prebivališče skopano v zemlji, je v poletni pripeki v teh preprostih bivališčih prijetno hladno (temperatura na dan obiska ob dveh popoldan je bila 43° C). Čeprav so naselbine Berberov – obiskal sem Matmato, druga je Tamerzat – v dokaj sušnem področju, se zgodi, da se zaradi prevelike količine padavin ta, v hrib skopana bivališča, podrejo. V tem primeru si pač skopljejo novo bivališče in se preselijo vanj. Berberi imajo tudi svoj hotel, ki je prav tako skopan v zemljo. V takšnem hotelu smo imeli priložnost obedovat pravo nedeljsko berbersko kosilo, ki se je začelo s paradižnikovo juho, v kateri je bil kuskus. Nato smo dobili »brik«, berbersko palačinko, podobno palačinki, v kateri je pečeno kurje jajce in zelenjavni nadev z obilico peteršilja. Sledila je glavna jed – nekaj pečene mesa (kamelje meso) s prilogo kuskusa, pečenim fižolom in zelenjavo. Za konec smo dobili še sladico – sladke piškote. Hrana je bila zelo okusna.

Ženske izdelujejo čudovite preproge, v katere s simboli in znaki »rišejo« oz. z njimi opi-

sujejo življenjske zgodbe. Berberski jezik pozna nekako 600 do 700 besed, pisane besede ne poznajo. Za njih imajo velik pomen znamenja – znaki in simboli. Ob vhodu v svoja domovanja imajo tri znamenja: roko, ribo in vrč. Roka naj bi zagotavljala družini srečo, riba varuje družino pred boleznijo oz. pred smrtjo (na kratko rečeno: nikdar ne zboli in nikdar ne umri), vrč, ki je ali narisana pri vhodu ali pa tam stoji celo amfora, pa naj bi tej družini zagotavljal rodnost.

Hibiskusov cvet

Za Berbere je pomembno, da morajo biti ženske zelo močne. Vsa hišna opravila so na njenih plečih. Da ima družina dovolj kruha, mora gospodinja z vrtenjem ročnega kamnitega mlina vsak dan zmleti žito, kar traja povprečno dve uri. Če vprašaš berberko, koliko otrok ima, ti vedno pove koliko sinov ima. Hčerk ne štejejo za otroke; kot da bi bile v sramoto. Berberska družina ima od 8 do 12 otrok (dečkov in deklic skupaj).

Mladič enogrbe velbloda

Moški kot mora glava družine opravljati trgovske posle, kar pomeni, da hodi v mesto enkrat na mesec prodajat, zamenjat ali kupit, kar družina potrebuje za preživetje.

Povedali so nam, da »mora« mlada Berberka po enem letu zakona roditi sina, če se to ne izpolni in se dvakrat ali trikrat zapored rodi deklica, se mož od takšne ženske lahko loči. Rojstvo hčerke pomeni za družino katastrofo.

V predelu, kjer žive Berberi, raste tudi tako imenovana alfa trava. Alfa trava je surovina za izdelavo izredno kvalitetnega papirja. Iz takšnega papirja izdeluje denar Velika Britanija.

Sahara

Obiskali smo Saharo (ime je dobila v srednjem veku od Arabcev, saj ima njihova es-sahara isti pomen kot puščava) – največjo puščavo v Afriki (obsega

okrog 8 milijonov km² oziroma skoraj četrtino Afrike) in na svetu. Večina Sahare (4/5) je kamnite in gručaste, značilne pa so tudi srpasto oblikovane peščene sipine, ki jim drugače rečejo tudi barhane. Sahara se razteza okrog 6000 km vzdolž severnega povratnika, to je teritorij s povprečno 150 mm padavin letno. Območje Sahare se vsako leto poveča za 7 m. V njej živijo šakali, različni pajki, škorpioni, kače ...

Arabski pregovor pravi: »Sahara je Alahov vrt, iz katerega je odstranil vse odvečno človeško in živalsko življenje, da bi si pridobil kraj, kjer bi se lahko v miru sprehajal.«

V tem okolju se je za človekovo pomočnico najbolje obnesla saharska kamela – enogrbi velblod ali dromedar (red: sodoprsti kopitarji, družina: kamele, rod in vrsta: *Camelus drome-*

Pristanišče v Port El Kantaoui-ju

darius), ki so ga nekoč imenovali tudi »puščavska ladja«, deloma zaradi nihajočega hoda, deloma zaradi tega, ker so bili glavno prevozno sredstvo v puščavi. Dromedar je do ramen visok od 1,8 do 2,1 m, do grbe od 1,9 do 2,3 m, telo je dolgo od 2,50 do 3,40 m, ima ca. 50 cm dolg rep in doseže od 450 do 950 kg teže. Spolno zrelost doseže od 3 do 6 leta, čas parjenja je različen – odvisno od obilice hrane. Hrani se z listi, zelišči, travami (ljudje ga kot domačo žival hranijo z dateljni, travami in žitom), če je hrane res malo, dromedar poje tudi ribe in meso drugih živali. Dromedar ima gosto volneno dlako, ki ga podnevi varuje pred izredno močno sončno pripeko (temperatura v puščavi je bila ob šestih zvečer samo 48° C), ponoči, ko se zelo shladi, pa ga greje. Grba je iz maščobnega tkiva, ki predstavlja zalogo hrane. Brez vode zdrži do dva tedna. V tem času lahko izgubi do 25 % svoje telesne teže. Dolge trepalnice na očeh in sposobnost, da lahko močno stisne nosnice, preprečijo vdor peska ob peščenih viharjih v oči in v dihalne poti. Da lahko hodi po puščavskem pesku, ki je zelo enakomerne fine granulacije, tako da kar teče med prsti (kot pesek v peščeni uri), ima med obema nožnima parkljema posebno kožo, ki deluje kot krplice v snegu in preprečuje globoko udiranje. Zdrav dromedar lahko brez umikanja pogleda gleda naravnost v sonce, če začne umikati pogled pomeni, da je bolan in potrebuje pomoč. Za prenos tovorov po puščavi (v zadnjem času vse bolj v tu-

ristične namene) uporabljajo samce dromedarov.

Dromedarji imajo tudi dokaj nenavadno navado, da okrog sebe zelo radi pljuvajo ogabno smrdečo želodčno vsebino. Tako se moraš že vnaprej sprijazniti s tem, da ko greš v puščavo s kamelami, del njihovega izpljuvanega »želodčnega parfuma« odneseš na svoji obleki s seboj. Ta izpljuvani parfum pa ni ravno Chanel 5.

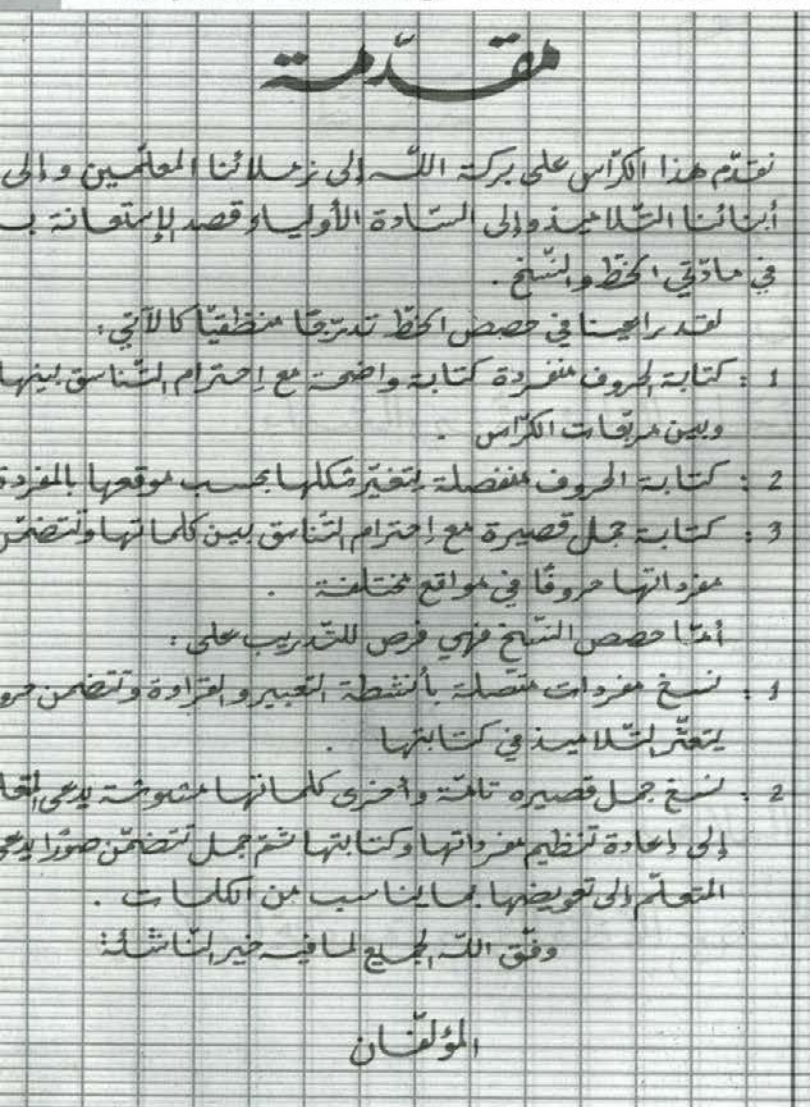
Po obisku Sahare, prvem jahanju kamel in varno spravljene puščavskem pesku, smo se nastanili v puščavskem hotelu. Marsikateri naš hotel bi se lahko tu marsičesa naučil. Soba je lepo urejena. Pred hotelom bazen. Hrana po raznolikosti malo slabša kot v baznem hotelu, po kvaliteti in okusnosti pa zelo dobra.

Pred spanjem še eno ali dve igri biljarda. Ura je pol dve zjutraj, čas je, da grem spat.

... se nadaljuje

Literatura:

1. Gérard, W., Kartagina in njen konec, Cankarjeva založba, Ljubljana 1964, 404 s.
2. Dežele in ljudje – Severna Afrika in Arabski polotok, Mladinska knjiga, Ljubljana 1992, 171 s.
3. Enciklopedija o živalih (na kartonih), Skupina 1 – sesalci, IMP, podružnica Maribor, 250 s.
4. Enciklopedija za vedoželjne – svetovna geografija, Prešernova družba, d. d., Ljubljana 2005, 488 s.
5. Lisa, 16.6.2005, Ljubljana, 60 s.
6. Peinado, F., L., Kako so živeli Fenici, Zbirka Znanje za vsakogar, Vsakdanje življenje, EWO, 1994, 95 s.
7. Slikovni veseled, Prešernova družba d.d., Ljubljana 2004, 608 s

Stran šolskega zvezka za drugi razred osnovne šole

Srečanje starejših muzikantov slovenjegraškega orkestra

— Tekst in foto: Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd —

Da glasba sprošča in pomaga pri vzdrževanju telesne in umske kondicije, smo se lahko prepričali 15. junija letos obiskovalci Gozdne turistične poti Plešivec. Pri Verneršku je bilo ta dan živahno. V lepem popoldnevu so se pod vrhom Uršlje gore zbrali starejši muzikanti in organizirali sebi in svojim lepšim polovicam prijetno srečanje. To je bil že drugi shod, na katerem so prišli skupaj »stari« godbeniki in obujali spomine na preigrana leta. Med njimi je bil tudi naš nekdanji sodelavec Tone Berdnik pa tudi Vlado Bukovec, ki je igral v godbi kar 35 let, se jim je pridružil. Druženja se je veselil tudi nekdanji dirigent Marjan Valenti, ki je po prenehanju funkcije v slovenjegraškem orkestru nadaljeval

glasbeno kariero v Švici. Kljub letom so glasbeno nadarjeni možje stopili skupaj in ubrano zaigrali. Bilo jih je prijetno poslušati, nekateri pa so celo zaplesali. Želim jim, da bi se še dolgo srečevali in skupaj igrali!

Ubrani zvoki trobent pod vrhom Uršlje gore

Skupinska slika starejših godbenikov na Vernerici

Z ljudsko pesmijo okrog Pohorja

— Stanko Hovnik —

Kulturno društvo Pameče – Troblje je 31. julija 2005 ob 14.00 uri v cerkvi sv. Ane nad Pamečami pri Slovenj Gradcu organiziralo koncert Z ljudsko pesmijo okrog Pohorja. Nastopili so ansambli in pevske skupine: Bršljanke, kmetice

Mislinjske doline, ljudske pevke s Tinja na Pohorju, pevska skupina Gaberški cvet, ljudske pevke KUD Janko Živko Poljčane, ljudske pevke Društva kmečkih žena Jakobski Dol, Fantje z Graške gore, ljudske pevke KUD Dobrina ter ljudski

godci KUD Dobrina.

Oddajo je vodil gledališki igralec Igor Štamulak.

Nastopajoči

Gledališki igralec Igor Štamulak je vodil prireditev.

Likovna razstava Benjamina Kumpreja

Milena Cigler Gregorc

Akaderskega slikarja Benjamina Kumpreja, ki živi in dela na našem lepem podeželju, sem že predstavila v Viharniku, in sicer kot kmeta, ki kmetuje na ekološki način. Tokrat sem si ogledala razstavo njegovih del v prostorih občine Prevalje, kasneje pa sva z Benjaminom napravila kratek razgovor.

Svojo razstavo je poimenoval ECCE HOOMO – KRISTUSOV PASION in je bila postavljena že decembra lani v domu starostnikov v Črnečah.

Benjamin, glede na nešteto motivov, ki jih upodabljaš, si se osredotočil ravno na Kristusa. Ali si ga upodobil kot simbol religije ali pa si z njegovim upodabljanjem želel izraziti kaj drugega?

Benjamin: Moje upodabljanje Kristusa ni strogo povezano z religijo, ampak je pravzaprav simbolika človekovega trpljenja in ta trpeči človek je lahko kdorkoli, ne le on – Kristus. Ravno skozi njegov križev pot se ljudje zavedajo trpljenja drugega.

Benjamin, pa se imaš ob vsem tem tudi sam za trpečega človeka, saj pravijo, da prek svojih del slikar izrazi vso svojo

skrito notranjost duše?

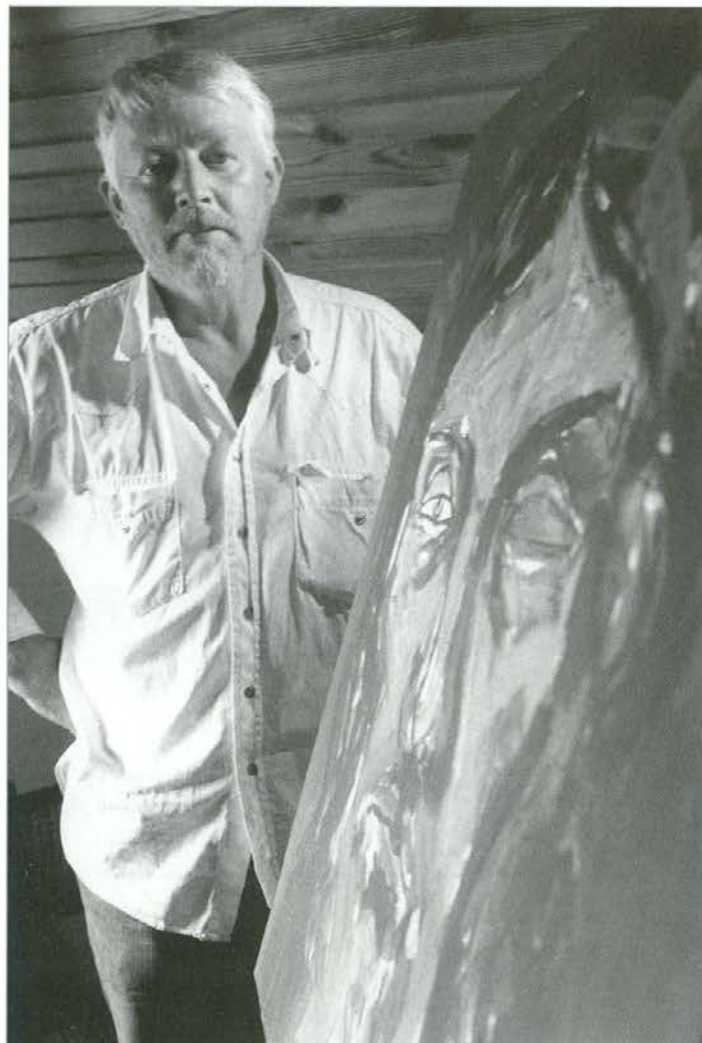
Benjamin: Niti se nisem nikoli imel za trpečega in mislim, da to tudi nikoli ne bom, bolj kot lastno trpljenje me prizadene trpljenje drugih in zato sem v teh delih izrazil prav to, Kristus postane v svojem trpljenju nemočen in zaznamovan z neizprosno usodo. ECCE HOMO – ČLOVEK – TRPEČI ČLOVEK.

Za konec pa si bom izposodila besede Anamarije Stibilj Šajn (uni. dipl. inž. umetnostne zgodovine), ki je v komentarju na to razstavo dejala:

»Benjaminu je na izredno zanimiv način uspelo povezati duh etnoloških vrednot z osebnimi videnji in doživljanji biblijske ikonografije. Sakralnost je združil z našo ljudsko dediščino, svetniški lik je postavil na domače leseno spatino časa zaznamovano dvodimenzionalno prizorišče. Svetopisemski svet je povezal s svojo zgodovino, z našim področjem in našo preteklostjo in to v simbiozi dovršene likovne in poglobljene vsebinske izraznosti.

In nenazadnje se sprašuje avtor QUO VADIS? Kam gremo? Za lik, ki dominira na slikah Benjamina Kumpreja, vemo, on odhaja na pot trpljenja.

Morda pa avtor sprašuje tudi tem bežečem stehiniziranem nas, kam smo namenjeni; v času ima naše tavanje cilj?»

Na kresno noč

Nevenka Kotnik, predsednica društva Ksaver Meško Sele – Vrhe

Veselo druženje

Na kresno noč se znajo dogajati čudne stvari; večerni zrak je nabit s čarovnijo, ki pritegne marsikoga, da pride pogledat, kaj se dogaja ob kresu. Le-ta je letos gorel tudi na Zagmajškovem vrhu na Gmajni. Program so pripravili člani KD Ksaver Meško in družina Kragelnik.

Ko je na zemljo rahlo sedel mrak, je oživel čarobni gozd, v katerem se navadnim smrtnikom prikažejo pravljici bitja: škratki, vile in drugi, ki se običajno prikažejo samo tistim, ki vanje močno verjamejo.

Starejši ljudje pravijo, da ima na kresno noč še voda posebno moč. Dekleta, ki si v njej umijejo svoj obraz, postanejo še lepša in se zlahka poročijo, saj se snubci ne morejo upreti njihovi lepoti.

Babice znajo povedati, da so dekleta nekoč na kresno noč hodila k vodnjaku, v katerem so zagledala podobe svojih bodočih ženinov. Nekega večera so se ob domačem vodnjaku zbrale tri kmečke dekleta, ki so želele pogledati na dno vodnjaka, kjer bi ob mesečini zagledale svoje žene. V dre-

Družice pojejo (dekliški pevski zbor Sv. Rok)

vesu, ki je svoje veje raztezalo nad vodnjak, pa se je bil skrtil domači hlapec in opazoval, kako dekleta kličejo: »Bez bezga, prinesi mi moža!« Ob pogledu na gladino vode je ena od dekel zagledala v mesečevem odsevu obraz domačega hlapca, ki je bil v resnici visel na veji. Kar naenkrat pa

se je odlomila veja in hlapec je bil čofnil v vodo. Dekleta so se prestrašila in zbežala. Ena od dekel pa je zares vzela hlapca, ki se je bil moker splazil iz vodnjaka.

Tako so svoje bodoče ženine iskale tudi mlade družice, ki so v belih oblekah in z venčki na

glavah pele, igrale in recitirale pesmi. V odgovor so jim tudi vaški fantje (MPZ Ksaver Meško) veseli zapeli. Če je katera od deklet v odsevu mesečine spoznala svojega bodočega, naj do prihodnjega leta ostane skrivnost.

Po sprehodu skozi gozd se je

morda kateremu od zvestih obiskovalcev pripetilo, da mu je v čevljev padlo seme praproti in je slišal govoriti živali okrog sebe. Zagotovo pa se mu izpolni tiha želja, da se še srečamo ob kresu, kjer občudujemo atraktivne mlade umetnike, ki lučajo ogenj visoko v zrak in ga požirajo.

Vaški fantje (MPZ Ksaver Meško)

Zaključena mednarodna šola solopetja

Stanko Hovnik

Društvo Hugo Wolf iz Slovenj Gradca je organiziralo 11. mednarodno šolo solopetja, in sicer od 21. do 22. 8. 2005. Šolo so vodili: Breda Zakotnik, univ. prof. – Mozarteum Salzburg, Vladimir Mlinarič – Akademija za glasbo Ljubljana in Waltraud Gruber – Hamburg.

Zaključni koncert udeležencev mednarodnega solopevskega seminarja pod vodstvom prof. Brede Zakotnik in Vladimirja Mlinariča je bil 27. 8. 2005 v Glasbeni šoli Slovenj Gradec, v rojstni hiši Huga Wolfa. V solopetju so nastopale: Saska Kolarič – Slovenija, Johan-

na Beer – Nemčija, Valentina Pennino – Nemčija/Italija, Claudia Michel – Mehika, Maïke Albrecht – Nemčija in Nataša Kranjc – Slovenija. Pri klavirju so bili: Julia Pujol – Španija/Kanada, Aco Biščević – Slovenija in Vladimir Mlinarič – Slovenija. Predstavili so

skladbe Roberta Schumanna, Huga Wolfa, Georges Bizeta, Claudea Debussya in Joaquina Turina.

V polno zasedeni dvorani so navzoči uživali v solopetju in jih nagradili z dolgotrajnim aplavzom.

Izvajalci solopetja

Na zaključnem koncertu

Mednarodno srečanje folklornih skupin

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Črna na Koroškem je poznana predvsem kot gozdarski in rudarski kraj, dober glas o domačem kraju pa vztrajno širijo Črnjani sami z organiziranjem

Na mednarodnem srečanju folklornih skupin je vse navzoče pozdravil dr. Bruno Ravnikar

Nežni del folkorne skupine "Kolo" iz Obreža pri Varvarinu na bobnu

turističnih tednov. In letos je minilo že pol stoletja, odkar so pripravili prvi turistični teden. Nekatere prireditve so v tednu okrog 15. avgusta (Marijino vnebovzetje ali veliki šmaren) že kar tradicionalne, vsako leto pa se črnjanski organizatorji spomnijo kaj novega. Tudi člani Kulturnega društva Gozdar iz Črne na Koroškem smo že tretje leto pri organizaciji in sestavi tega enotedenskega mozaika kulturnozabavnih, športnih, sejamskih in drugih prireditev zelo aktivni. Prireditvam pa društvo, v katerem so delovali še moški pevski zbor, folklorna skupina, harmonikarji in recitacijska skupina, daje svojstven pečat že od leta 1980.

Da pa ne bi pozabili, da je bila Črna na Koroškem že nekdaj poznana po »gaudah«, prijetnih folklorno obarvanih zabavah, smo v kulturnem društvu pred tremi leti z organizacijo folklorne prireditve »Na gaudi se dobimo« sklenili obuditi spomine na to. Veliko podporo je društvo (oz. člani folklorne skupine Gozdar) dobilo od občinskih moč, predvsem župana črnjanske občine Janeza Švaba in predsednice Zveze kulturnih društev Črna na Koroškem Jože Praprotnik. Na prvi prireditvi se je na povabilo odzvalo sedem folklornih skupin iz različnih koncev Slovenije.

KD Gozdar je včlanjeno v mednarodno zvezo folklornih skupin, zato smo se v letu 2004 odločili folklorno prireditev

popestriti tudi z nastopom folklornih skupin iz drugih držav, predvsem sosednjih. Tako je prireditev postala mednarodna.

21. avgusta 2005 je bilo kljub slabemu vremenu v Črni na Koroškem zelo živahno. Na mednarodnem srečanju se je zbralo 160 plesalk in plesalcev ter godcev iz šestih folklornih skupin. Iz tujine so prišle: iz Buj v Italiji folklorna skupina Gruppo folcloristico Balarins di Buje – Maestra Emma Paluzzo, folklorna skupina Die junggebliebenen Volkstanzer von St. Marein iz Avstrije in folklorna skupina KUD Kolo iz Obreža pri Varvarinu v Srbiji. Slovenske folklorne običaje so gledalcem predstavile folklorna skupina KD Sv. Ana iz Lenarta v Slovenskih Goricah, folklorna skupina KD Prežihov Voranc z Raven na Koroškem in domača folklorna skupina Gozdar. Dež je organizatorjem preprečil, da bi se pisana družina predstavila obiskovalcem turističnega tedna v povorki, zato pa so lahko zelo uživali v kulturnem programu gledalci, ki so napolnili dvorano kulturnega doma. Uradno je mednarodno folklorno srečanje odprl župan Janez Švab, obiskovalcem in nastopajočim pa je spregovoril tudi gost te prireditve, dr. Bruno Ravnikar, mednarodno priznani folklorni strokovnjak, ki je pomagal organizatorjem pri izbiri in kontaktiranju folklornih skupin iz Italije in Avstrije.

Prvi so zaplesali venček koroških plesov črnjanske plesalke in plesalci, avstrijska skupina pa je ponovno dokazala, da ples in glasba ohranjata tudi starejše ljudi mladostne. Pri družili so se jim plesalke in plesalci z Raven na Koroškem in poleg ostalih zanimivih koroških plesov brez težav zaplesali Kolo vrtet. Da pa je bilo po končanih kmečkih delih prijetno in zabavno tudi na Štajerskem, so gledalce prepričali mladi folkloristi iz Sv. Ane pri Lenartu. Pestrost različnih kultur v srbskem prostoru je potrjevala živahnost folklornih plesalk in plesalcev iz Obreža pri Varvarinu. Nič manj živahni in zanimivi pa niso bili umetniki iz Furlanije. Pri njih je zelo zanimiva družinska navezanost na ohranjanje folklornih običajev. V folklorni skupini so nastopili v skupnem programu poleg odraslih tudi otroci. Celotna folklorna prireditev je dala svojstven pečat 50. turističnemu tednu, k temu, da je bila »plešoča« prireditev še bolj privlačna, pa je z zanimivim vodenjem pripomogel že prekaljeni voditelj Jurij Berložnik.

Z dvodnevni bivanjem na Koroškem so bili zadovoljni tudi naši folklorni prijatelji iz Italije in Srbije, katere so 20. avgusta že gostili tudi v občini Ravne na Koroškem. Ta večer sta se v družbi ravske folklorne skupine obe skupini predstavili v dvorani Osnovne šole Prežihovega Voranca, kjer jih je pozdravil ravenki

Zaplesala je tudi avstrijska skupina iz St. Mareina

Folklorna skupina "Kolo" iz Obreža pri Varvarinu (Srbija)

Prijetni koraki folkorne skupine iz Buj (Italija)

Folklorna skupina "Gozdar" na domačem odru

Mlade plesalke in plesalci folkorne skupine iz Furlanije (Italija)

Zavrteli so se folkloristi iz Sv. Ane pri Lenartu v Slovenskih goricah

Temperamentne plesalke folkorne skupine "Kolo" iz Obreža pri Varvarinu (Srbija)

Folklorna skupina KD "Prežihov Voranc" iz Raven na Koroškem je zaplesala 20. avgusta skupaj z gostujočima tujima skupinama tudi na Ravnah na Koroškem.

župan Maksimilijan Večko. Občinski možje vseh štirih občin Mežiške doline so preko kulture ponovno navezali stike s političnim vodstvom občine Varvarin. Občina Varvarin je bila pred osamosvojitvijo pobratena z nekdanjo občino Ravne na Koroškem. V nedeljo, 21. avgusta, je za tuje folklorne skupine pripravil

prijeten sprejem črnjanski župan Janez Švab, v ritmu južno-ameriških plesov pa sta jim zaplesala Lena in Matic Pavlinič. Po sprejemu so se sprehodili po podzemlju Pece in spoznali življenje in delo rudarjev skozi štiristoletno zgodovino v Mežiški dolini.

Vsaka dobro izvedena prire-

ditev je odvisna predvsem od priprav, še posebno pa od finančnih sredstev. Tudi letošnjo folklorno prireditev smo v Črni na Koroškem »štrikali« čez vse leto. Finančno je prireditev v večjem delu pokrila občina sama, veseli pa smo bili tudi sponzorskih in donatorskih sredstev Zavarovalnice Triglav in dimnikarskega

podjetja Ekodim z Raven na Koroškem. Svoj delež so v obliki dobrega peciva prispevali iz slaščičarne Polanšek s Prevalj. Kot predsednik kulturnega društva Gozdar se vsem imenovanim in neimenovanim, ki so pripomogli, da je mednarodna prireditev v Črni na Koroškem uspela, prav lepo zahvaljujem.

Rimska karavana iz graščine Rotenturn

Besedilo in fotografije: Nevenka Kotnik, predsednica KPD Ksaver Meško Sele - Vrhe

Lepo je bilo na selski Poti Rimljanov na sončno soboto, ko so po njej stopali uslužbenci Mestne občine Slovenj Gradec z glavnim rimskim trgovcem, županom Matjažem Zanoškarjem, na čelu.

Pred cerkvico sv. Miklavža jih je pričakala mati staroselka s svojimi otroki, ki so rimske goste

in iz varnega zaledja le na daleč nazdravila staroselcem.

Sredi pohajkovanja po zgornji vasi jih je z glasnim pozdravom ustavil gospodar Anton Lah, ki jih je v mili prošnji prosil za pomoč, da bi že v jeseni lahko stopali mimo Breznikove domačije po čisto novi asfaltno-tlakovani cesti.

Kar malce neradi so se gostje dvignili in napotili čez dolge nepokošene travnike v varno zavetje gozda. Tu so prav na Strčkovem britofu srečali župnika Meška, ki si je na poti k sv. Neži vzel čas in zmolil očenaš, da bi vsi trezni in zdravi prišli na cilj.

Le-ta jih je čakal samo še kako

rimsko miljo od tod. Hitro se ob cesti najde staroselska gospodinja (Suzana Lah), ki prosi popotnika, da ji pomaga pri težkem delu.

V rimski peči je že veselo in dišeče cvrčal jagenjček; za predjed je rimski pek spekel še nekaj kruha revežev, nato pa je sledila prava rimska pojedina.

Nekateri od Rimljanov se niso pustili prijetni utrujenosti, ki jih je preplavila zaradi polnih želodcev, zato so se preizkusili v rimskih športnih veščinah, kjer ne gre brez poškodb, ki pa so jih hitro pozdravili.

Staroselci selskega Kulturnega društva Ksaver Meško že nestrpnost pričakujejo naslednjo karavano, ki bo stopala po Poti Rimljanov in presenečena obstala na posameznih točkah, kjer se nekdo ali nekaj skriva in jim popestri lahkoten sprehod po kraju, kjer jih skoraj na vsaki domačiji pridejo pozdravit domačini.

Ob kančku nepazljivosti pa lahko popotnik kje na poti hitro skrene na Meškovo pot, ki jo duhovno obogati naš čisto pravi Meško, katerega prepričljivo odigra zvesti član KD Miran Luter. Za duhovniško obleko pa se ima naše društvo zahvaliti g. Marjanu Plohlju, župniku v Kotljah, ki nam radodarno pomaga pri kulturnem delu.

Do ponovnega obiska vam staroselci kličemo AVE!

Priprave na prihod v rimski pekarni

Rimska karavana skoraj na cilju

Kako so težke te noge ...

Stare igre, kdo je hitrejši?

varno vodili skozi skrivnostne gozdove, kjer se skrivajo nekdanja pokopališča in kostnice, ter mimo nevarnih tepk, v katerih na neopredeljene prežijo sršeni, da jih opikajo.

»Kačja slina« (domača slivovka) je že na samem začetku poskrbela, da se na poti ne bi kdo poškodoval ali celo opešal.

Na posameznih razglediščih je karavana, skrita za grmovjem, opazovala staroselce (Selčane), ki so se pred sv. Rokom kot mravlje pripravljali na veličasten dogodek – na sv. birmo. Uvidevno se je karavana rimskih gostov izognila direndaju

Gostje so radi nazdravili z gospodarjem in z užitkom pojedli nekaj domačega kruha, namazanega z ocvirki.

Čez nekaj metrov poti se je odprl razgled na čudovito Samčevo kaščo, ki je sama od sebe vabila v svoje zavetje. Že so se oglasili še ne pomirjeni želodčki, ko so radovedne oči oprezale za prekajenim mesom in klobasami, ki jih ponavadi kmetje hranijo v takšnih kaščah. Radovednosti in želodcem je bilo zadoščeno ob pogledu na bogato obloženo mizo, ki se je šibila in vabila k počitku.

Ko se vsi oblečemo v staroselce

»Podnajemnik«

Prof. Tone Turičnik

Zadnje čase ljubiteljske igralske skupine v naši dolini spet vnašajo več živahnosti v kulturno življenje, saj se trudijo, da bi bile njihove predstave kakovostne, in potrjujejo, kako sta volja in želja ustvarjati, nastopati in uživati v procesu poustvarjanja prvinski in kako polje zadovoljstvo, če so nastopi uspešni.

Med dramskimi skupinami, ki vsako leto pripravijo vsaj eno predstavo, najdemo gimnazijsko igralsko skupino Spunk, pa šminklavško ter trolbeljsko-pameško, dostikrat kar v sodelovanju z bolnišnično, in skupini KUD Stari trg in KUD Mislinja. Vse segajo po dovolj zahtevnih in aktualnih delih, igralci in organizatorji žrtvujejo veliko časa – za priprave, vaje, nastope, gostovanja, občinstvo hvaležno in širokosrčno sprejema predstave, le medijska odmevnost, tudi lokalna, je sila skromna.

Toda to ni celovita podoba gledališke dejavnosti v Mislinjski dolini: ob ljubiteljski

poustvarjalnosti je trdno ukoreninjen gledališki abonma oziroma gostovanja poklicnih gledališč, kar je v organizacijski domeni Kulturnega doma Slovenj Gradec, in predstave poklicnih gledaliških skupin – denimo Teatra 55 –, nastopi, ki jih redno in uspešno organizira KD Stari trg. Vsi sedeži tako v kulturnem domu v Slovenj Gradcu kot kulturnem domu v Starem trgu so ob teh priložnostih razprodani, obiskovalci pa prihajajo domala iz vseh treh koroških dolin.

Dramska skupina KUD Mislinja je v sezoni 2004/05 naštudirala Vinka Möderndorferja 'fantastično komedijo o prihodnjih časih' Podnajemnik. Zbor igralcev (15) ter tehničnih služb (10) – upošteva, da se nekatera imena ponavljajo –, je tvorno usklajala režiserka Andreja Martinc, ki je trdno držala v rokah niti uprizoritve in poskrbela, da je le-ta tekla gladko in pregledno, skratka, da so sodelujoči dobro opravili zastavljene naloge.

Zanimiva je misel, ki utemeljuje izbor, kakor jo je zapisala Andreja Martinc:

»Ker nam je tekst blizu, marsi-

katera situacija, razmišljanje, doživljanje je podobno tvojemu, mojemu sprejemanju in odzivanju na življenje v današnjem času... Predvsem pa komedija zato, ker jo današnji človek potrebuje. Zato, da 'prezračiti' svoje misli, preusmeriti svoje skrbi in se za nekaj časa prepusti smeju in sprostitvi.«

In življenje 'današnjega časa' je v komedijski sproščenosti kritično in občutljivo upodobil v veseloigri Podnajemnik Vinko Möderndorfer, ki razkriva izhodišča za nastanek imenovanega odrskega dela:

»Zdi se, da živimo v času, ko je najbolj zanimiv pravzaprav angažiran, satiričen humor in manj družinske zdrahe ali pa povsem osebne, značajske humor... Satira ima pač to moč (in dolžnost), da je lahko kritična do družbe, sveta, v katerem nastaja...Tudi Podnajemnik je takšna angažirana satira (komedija), saj se ukvarja s problemom, katerega pozna jo in s katerim se vsakodnevno srečujejo prav vsi Slovenci. Gre za prepoznavne situacije, za prepoznavne faze iz denacionalizacijskega sveta, ki pa so seveda postavljene v takšne zveze, da rezonirajo kot komedija...«

Z osrednjim dogodkom – nepričakovana vrnitev nepremičnine dedinji v last – se zgodba zapleta in razpleta, čes kaj in koliko bo mogoče zaslužiti, bodisi s prodajo ali oderuskimi najemninami, a moteč 'element' je upokojeni podnajemnik železničar Pepi, ki ima odločbo, da ima v vrtni hiši na pravici stanovanje. Kljub zapletenim zapletom – iskanju kupcev ali najemnikov – se zgodba zaključi srečno – vmes je še nekaj vpogleda v prihodnost –, podnajemnik Pepi ostane, kajti po spodletelih poskusih prodaje in najemniških ponudb postanejo trdna tla končno zanesljiva stvarnost. Vsi liki ves čas zastavljajo in uveljavljajo svoje interese, načrte, vsak tako ali drugače sodeluje pri lovu na koristi, denarne ali druge, ob tem pa avtor dovolj opazno namiguje na stvarne politične in druge dogodke aktualnega trenutka, posredno tudi na ljudi iz javnega življenja, jih z duhovitimi dialogi postavlja v satirično luč in vabi občinstvo k

smeju. Tako se nenadoma prepoznavajo (-mo) – ta bolj, drugi manj – na sceni sodobnega družbenega, političnega, moralnega ravnanja, denimo posamezniki, ustanove, gledalci: avtor ob sproščujočem smeju ostri kritično misel o družbenih pojavih in posredno sprašuje o našem odnosu do njih.

Besedilo je lahkotno komedijsko, režiserka je upoštevala avtorjevo naravnost in nosilci vlog so ji dosledno sledili: predstava je zaživela polno in osvojila občinstvo.

Nastopili so (po obsežnosti vlog): Jure Planinšec (Pepi), Špela Pungartnik, Andrej Oder in Janja Grušovnik (družina Novak: ženi je denacionalizacija vrnila nepremičnino), Matej Čas (ljubezen Novakove Jole); druge (spremljajoče) vloge pa so interpretirali: Jerneja Grušovnik, Benjamin Krušič, Matjaž Jeseničnik, Marko Germavc, Rado Tretjak, Silva Pogladič, Peter Kuhelnik, Tomaž Oštir in Matija Krenker.

Tehnična ekipa: Irena Krebl, Robi Ceglar in Janko Krebl (scena, rekviziti, kostumi), Nace Matvos (računalniška obdelava glasbe in zvočnih učinkov), Jože Hribar in Janko Krebl (svetlobni in zvočni učinki), Simona Pogladič in Jerneja Grušovnik (šepetalki), Valentina Krenker (maska) in Andreja Camlek (frizure). Ob režiji je Andreja Martinc izbrala še glasbene vložke.

Ob vsem kaže povedati, da se je igralski zbor ujel z režiserko in da so nastopajoči spoštovali

njena navodila. Opazna kakovost predstave: besedilo je teklo gladko (brez posebne pomoči šepetalk) in ustvarilo ozračje verjetnosti, pohvaliti velja trud za zborni izrek, dikcija (način izgovarjave) je bila jasna, primerna odru, razgibanost barve glasu in dramatičnost tudi itd. H kakovosti je potrebno prišteti še, da so igralci (večinoma) 'živeli' vloge in dovolj gibko obvladovali miselne obrate in besedne igre, tek dogodkov, ritem predstave, stopnjevanje napetosti, denimo, so bili živi in prepričljivi, nekatere vloge (tudi po režiserkini volji) so dobivale poteze karikature (Pepi, Sandi), poudarjena ponavljanja posameznih gest so sprožala smeh (Sandijevo zanimanje za vrt, Pepijeva telovadba in naglušnost) ipd. Zaključni prizor pa je sploh prerasel v prvine farse in pretehtano simboličnost. Omembe vreden je podatek, da pri igralcih ni bilo opaziti treme in je bilo ozračje sproščeno, svoje je dodala še mladost, nastopajoči so doumeli skupni napor, in vse to potrjuje, s kakšno voljo in ljubeznijo je bila predstava ljubiteljsko pripravljena in odigrana.

Vendarle pa bi kazalo razmisliti, ali morda niso bili nekateri daljši deli besedila rahlo moteči (in brez škode bi jih bilo mogoče črtati), da odrski prostor ni bil ustrezno izrabljen (mizanscena oz. razporeditev igralcev), kdaj pa kdaj bi bilo mogoče stopnjevanje razpoloženja tudi s poudarjeno mimiko ali pantomimo,

nadaljevanje na 47. strani ...

Dramska skupina KUD Mislinja; posnetek je z gostovanja z igro Podnajemnik, 13. marca letos v Starem trgu pri Ložu.

Foto: Andreja Martinc

Prof. Tone Turičnik

☆ 1933

† 2005

Dragi naš Tone!

Globoko pretreseni smo nemo obstali ob žalostni novici, ki se je bliskovito širila po našem mestu in po Mislinjski dolini, da si odšel na dolgo pot brez vrnitve tako nepričakovano, nenadoma in mnogo

prezgodaj in se tako hitro poslovil od ljubljene družine, žene Herte, sinov in vnukov, sorodnikov, prijateljev, sodelavcev in znancev.

Nemalokrat se navzočnosti človeka, prijatelja in sodelavca dobro zavemo šele takrat, ko se zgodi kaj nenavadnega. In kaj je bolj nenavadno, kot da izvemo, da nekoga po nedoumljivih in nespremenljivih zakonih ni več? Da je umrl nenadoma, mnogo prezgodaj, da bi lahko uresničil, kar se je bil namenil uresničiti.

»Kadar se ustavim na pokopališču ali kadar komu povem lepo misel v spomin, se mi stoji, kajti je opomin, kako kratko in krhko je naše življenje: komaj se ovemo številnih lepot in vrednot, želja in ciljev, spoznanj, izkušenj, že se moramo posloviti. Za zmeraj! Vedno prezgodaj.«

Tone, to so tvoje misli, tvoje pisanje v knjigi *Povej, babi, dedi, povej*.

Kako prijazno, da ne vemo ne ure ne dneva ...

»Danes se je razvedelo, da je nenadoma preminil. Jutri bo pogreb! Mnogih imena se hladno režijo s sivih kamnov na starotrškem in drugih pokopališčih ... Na pogrebu je bilo črno ljudi ...«

Tako beremo v tvoji knjigi *Bili so*, v kateri si razmišljal o smislu življenja, dela in smrti.

Prof. Tone Turičnik je več kot 40 let ostal zvest pedagoškemu poklicu. Bil je učitelj, predmetni učitelj, profesor – slavist, razrednik, predstojnik in prvi ravnatelj Srednje ekonomske šole v Slovenj Gradcu.

Za svoje bogato opravljeno vzgojno in izobraževalno delo je med drugimi prejel najvišjo občinsko – Vrnčevno – in državno – Žagarjevo nagrado, Ministrstvo za šolstvo in šport mu je podelilo naziv pedagoški svetnik. Tonetov prijatelj in sodelavec slavist Andrej Makuc je v spremni besedi k Tonetovi knjigi *Tudi do roba in (včasih) čez*, zapisal: »Skoraj pol stoletja je aktivno spremljal in živel slovensko šolstvo: kakršnokoli je že bilo. Turičnik je vanj odlikoval attribute, ki so preraščali in še vedno presegajo muhe časa – sodelavce in svoje razredno občinstvo je trmasto gnetel z zgledi svoje doslednosti, zvestobo, poštenosti, delavnosti in človečnosti ...«

Tvoja drža je bila pokončna, tvoji nastopi so ogreli ljudi, znal si poslušati sogovornika, bil kritičen, pa tudi trmasto vztrajen pri svojih razlagah, vendar ti nismo zamerili, imel si le dobre namene.

Tone Turičnik pa pravi: »Veliko življenjskih spodbud sem vzel s seboj od doma (od tvoje Golavabuke), še več izkušenj mi je dodal poklic, nemalo javno življenje, še posebej srečanje s sto in sto različnimi ljudmi, znanimi in preprostimi, prepoznavanje njih značajev, interesov, ravnanja, bodisi vase zaljubljenih ali širokosrčnih ... kdo bi se domislil vseh ...«

Srečanja z nekaterimi sobesednicami in sobesedniki, ki so delali ali še delajo in živijo za kulturo, je Tone opisal v četrti knjigi *Pogovori*.

»Vedno mi bo lepo, če bo kakšno zrno tovrstne opomnje pognalo kal in obrodilo sad! Kar sem zapisal, je zapisano z odprtim srcem, s takim velja tudi brati!

Življenje je enkratno in eno, lepo, kruto, včasih surovo, neponovljivo, in nepovrnljivo, doživeti in živeti ga velja s polno močjo, do vseh meja čutov, srca in duha. Delo, ki ga imaš rad, je dragulj, leskeče se v svetlobi in temi.« je bilo njegovo čutenje in razmišljanje.

Turičnikova skrb za slovenski knjižni jezik ne bi bila popolna, če ne bi dodali še njegovega lektorskega dela ob različnih izdajah zbornikov, biltenov, knjig, almanahov, diplomskih nalog, letakov, jezikovnega oblikovanja listin in vabil itd.

Bil je moderator številnih večerov s slovenskimi književniki in družbeno-političnimi delavci v šoli ali Mladinski knjigi v Slovenj Gradcu ob različnih jubilejnih ali kulturnih priložnostih v mestu.

Številne mednarodne razstave in prireditve: Mir, humanost in prijateljstvo med narodi (1966), Mir (1975) – 30 let OZN, Za boljši svet (1979), Mi za mir (1985) in druge, ki so bile v Slovenj Gradcu, so terjale od Turičnika veliko časa, naporov in znanja. Bil je član, predsednik ali tajnik različnih organizacijskih in programskih odborov. S posebnim zadovoljstvom je delal tudi za galerijo na prostem – Park skulptur na Štibuhi.

Svojega dela ni meril s tolarji, mnogimi priznanji, diplomami in nagradami, ki jih je prejel. Njegovo zavzeto in vztrajno delo so potrdile: nagrada Mestne občine Slovenj Gradec, Bernekerjeva nagrada, Trubarjeva listina, odličje svobode s srebrnim listom, plaketa organizacijskega odbora Mi za mir, plaketa UNESCO, pero za mir, red dela s srebrnim vencem in mnoga druga državna priznanja.

Za letošnji občinski praznik smo prof. Toneta Turičnika predlagali za častnega občana Mestne občine Slovenj Gradec. Ko sem mu sporočil, da ga je komisija izbrala in soglasno potrdila za častnega občana, je dejal: »To pa je zame velika čast, lepo se zahvaljujem predlagatelju in komisiji za tako odločitev. Več ustno v Slovenj Gradcu«. Bil je to najin zadnji kratek pogovor v dolgoletnem sodelovanju in pristnem prijateljevanju.

Tone Turičnik, človek in profesor, je bil v marsičem prvokategornik, na našem koncu pa je bil v marsičem prvi, nikoli ni bežal stran, drugam, kjer bi bilo lažje. »Skromen je, zato pa trdno delaven, morda je prav v tem dvojem gradil svojo avtoriteto in spoštovanja do drugih in obratno.« je ob priložnosti zapisal prof. Makuc. Bil si med enakimi, ko si ob koncu 50. let snoval in urejal glasilo Mislinjska dolina, oral prvo brazdo sedanjemu Koroškemu radiu, ustanovil literarno revijo Odsevi, naslednico Odsevanja, revijo za leposlovje in

kulturo, v kateri si objavil številne novele, črtice in pogovore, jo skrbno in odgovorno urejal več desetletij. Tvoja besedila so v mnogih monografijah, zbornikih in almanahih in knjižicah o gozdno-turističnih in pohodniških poteh in še bi lahko naštevali. Naredil si več, kot si bil dolžan storiti.

Dragi Tone! Mnogo, mnogo prezgodaj si zapustil naše vrste. Imel si še veliko načrtov. Zaupal si mi, da si opravil še zadnje popravke za svojo novo, peto knjigo, ki naj bi izšla še to jesen.

V zadnjih treh mesecih si zbral več strokovnih delavcev za pripravo zbornika o Šmartnem, ob 900-letnici kraja, ki je bilo tebi prvi hram učenosti. Iskala sva tudi sponzorje za jesensko izdajo jubilejne številke Odsevanj; za revijo si vztrajno trmasto in odgovorno delal več desetletij, tudi ponoči.

S tvojim odhodom je nastala velikanska praznina ne le v tvoji družini, tvoje ideje in predloge bomo pogrešali na vseh področjih kulturnega in javnega življenja v mestu med Pohorjem in Uršljo goro, ki si ju v svojih knjigah pogosto in z veliko ljubeznijo oboževal. Družina je bila tvoj dom, delo bogastvo, poklic sreča, vse to si imel srčno rad, izgoreval si za te cilje, beremo iz tvoje literarne bogate zapuščine. Na današnji dan pred mesecem dni (13. 6.) smo v družinskem krogu proslavili tvoj 72. rojstni dan. Dejal si, da bosta s Hertto odšla na krajši dopust, da bi se tudi srce nekoliko odpočilo. Dan pred odhodom v večnost sta nama iz Izole poslala zadnji pozdrav: »Terasa doma najina obala/bazen pa morja široka cesta ... Počitek nama dobro de, a misli že domov hite.«

Toda tu, doma se v globoki žalosti zadnjič poslavljamo od tebe, dragi Tone. Toda naše slovo od tebe je lažje, ker ostaja za teboj tako močan spomin in tako pomembno delo, ki si nam ga zapustil. Časa tvojih del ostaja. Tvoje bogato delo je oporoka, ki nas zavezuje da nadaljujemo tvojo pot in tvojo voljo.

Dragi Tone! Ob tem trpkem in žalostnem trenutku slovesa se ti srčno zahvaljujemo za velika in mala dejanja, ki si jih s tebi lastno vnemo, odgovorno in pošteno opravil za Slovenj Gradec – zvoj glasnik miru, za Mislinjsko dolino, hitrejši razvoj in napredek na vseh področjih našega bivanja in ustvarjanja.

Jože Potočnik

V spomin

Tone Turičnik, profesor

Nenadoma je v mesecu juliju v 72. letu starosti umrl profesor slovenščine in književnosti Tone Turičnik, duša in srce slovenjgraškega kulturnega in pedagoškega življenja. Bil je izjemen pedagog, igralec, režiser, literarni mentor, urednik Odsevov, prvi urednik Koroškega radia in nazadnje še pisatelj. Prejel je tudi številna priznanja in nagrade na področju kulture in šolstva. Bil je delaven in vseskozi do zadnjega ustvarjal hkrati. Ostala je še ena kulturna praznina, velika vrzel slovenjgraškega kulturnega utripa.

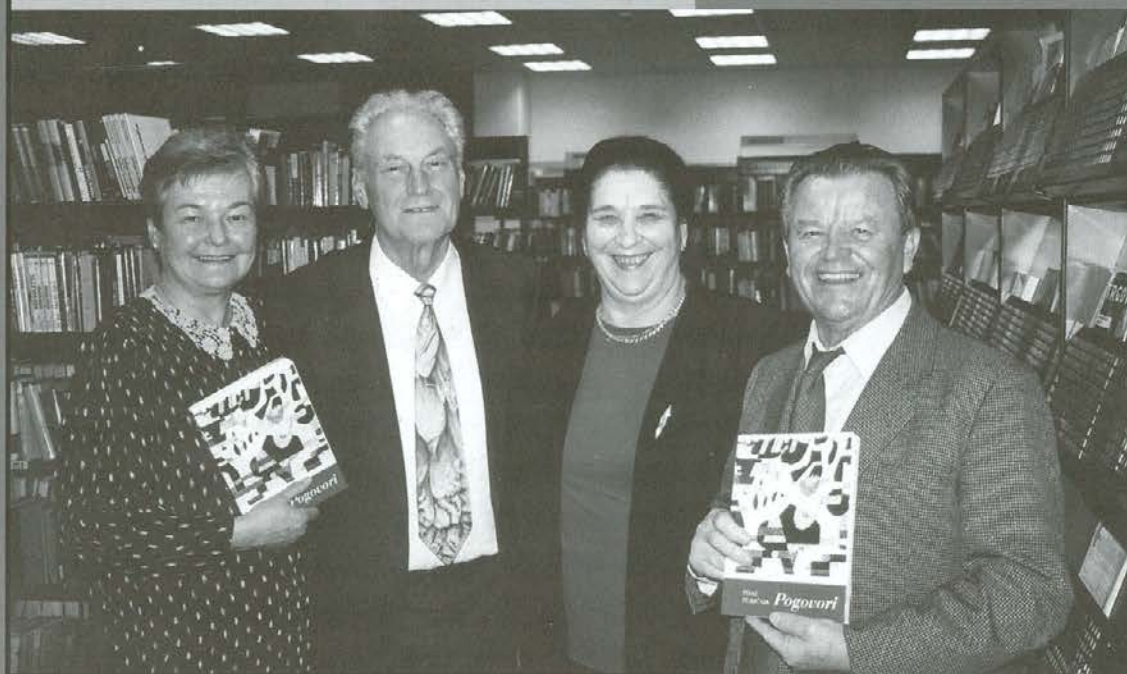
Minilo je 35 let na Ekonomski šoli, kar me je učil profesor Tone Turičnik. Bil je čas ustvarjanja, ustvarjalnega in poustvarjalnega napora in zanosa, sanjarjenja. Nekateri dijaki so literarno delovali, jaz pa igralsko, poustvarjalno.

Spominjam se nekega dogodka, prvega nastopa na Ekonomski šoli – mislim, da je bilo v drugem letniku, ko sem prvič nastopal pred občinstvom s kratko igrico. Po nastopu na hodniku Ekonomske šole pa me je takole nagovoril: »Igralski talent imate. Odslej bova sodelovala. Treba pa bo veliko trdo igralsko delati.«

In tako se je bilo začelo. Igralsko me je vodil in usmerjal na razne nastope. Nevednega, nepoučenega fantiča me je uvajal v skrivnosti igranja; vse bolj sem se zavedel ritma, barve glasu in odtenkov ter naravnega, uglajenega in umirjenega govora na odru. Da, počasi mi je zlezel pod kožo. On je tudi bil tisti, ki mi je svetoval, da naj grem na igralsko akademijo – AGRFT. In res, po končani Ekonomski šoli v Slovenj Gradcu sem šel v Ljubljano in uspešno opravil sprejemni izpit na AGRFT.

Hvala ti za vse tiste čudovite ustvarjalne in poustvarjalne trenutke na Ekonomski šoli, ko si me inteligentno igralsko vodil in usmerjal.

Janez Križan

Predstavitel Pogovorov v slovenjgraški knjižnici - 8. 12. 2004.

Z leve stojijo: Herta in Tone Turičnik ter Danica in Jože Potočnik.

Janez Vodovnik

☆1948

†2005

Nášega prijatelja Janeza ni več. V sredo, 13. julija, pozno popoldan, je na velenjskem letališču Lajše pri Šoštanju strmoglavilo ultra lahko motorno letalo tipa Tecnam, v katerem sta se smrtno ponesrečila letalski inštruktor Janez Vodovnik in njegov učenec Michael Torning.

Janezovi prijatelji letalci smo se spraševali, kaj hudega in nepričakovanega se je zgodilo Janezu, izkušenemu letalcu inštruktorju, da je splet okoliščin povzročil tragično nesrečo, ki je terjala dve življenji.

Janez Vodovnik se je davnega leta 1986 zaposlil v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec kot poklicni voznik gozdarske kamionske kompozicije. Svoje delo je opravljal ponosno, odgovorno, pogosto v težkih in nevarnih razmerah.

Želja po letenju ga je pripeljala med letalce. V prostem času je rad prihajal na letališče Slovenj Gradec in se v letih 1992–1994 izšolal za športnega pilota. V naslednjih letih se je hitro in uspešno šolal ter pridobil letalske izkušnje. Že leta 1999 je postal poklicni pilot in inštruktor motornega letenja. Mesto upravnika Koroškega aerokluba je prevzel istega leta in se v obdobju naslednjih treh let izšolal še za jadralnega pilota in inštruktorja pilotov ultra lahkih letal.

Njegovo veliko veselje in strast so bile akrobacije. Z navdušenjem jih je izvajal na njemu zelo ljubem letalu Zlin, ki ga je v šali večkrat imenoval za svojega.

Kot upravitelj aerokluba je skrbel za red in disciplino pri letenju in šolanju, kot Janez pa je s svojo iskrivostjo in šegavostjo spodbujal prijazno klubsko druženje. Vedno je govoril, da aeroklub niso letala, ampak letalci.

Po letu 2002 klub ni več potreboval profesionalnega upravnika in Janez si je znova poiskal zaposlitev kot poklicni voznik, a le za krajši čas. Močna želja po letenju ga je ponovno pripeljala med pilote v letalsko firmo Aviofun. Takoj se je posvetil šolanju pilotov, hkrati pa je nadaljeval tudi svoje

izobraževanje in se v Italiji usposobil za pilota dvomotornega turbo-propelerskega letala Vulcanair. Uspešno in z veseljem je z njim letel doma in v tujini za potrebe padalcev in za prevoz potnikov.

Janez je bil poln načrtov za naprej. Ob obvezni kavici mi je z navdušenjem pripovedoval o razvoju in načrtih firme in o svojem inštruktorskem delu. Še posebej navdušeno je govoril o novem letalu, ki je sposobno in prijazno za šolanje, in o lepotah letenja z njim. Kljub temu pa ni mogel preprečiti nesreče.

Najbrž ne bomo nikoli izvedeli, kakšen splet okoliščin je za izkušenega Janeza povzročil neresljivo tragično nesrečo. Odšel je na višku svoje letalske kariere – mnogo prezgodaj.

Janezova nova letalska uniforma s kapetanskimi našitki bo ostala neuporabljena.

Nášega iskrivega in šegavega prijatelja Janeza bomo ohranili v lepem in nepozabnem spominu.

Hubert Dolinšek

Janez po uspešnem jadraniu v družbi Roka Dolinška.

Janez visoko nad oblaki z jadralnim letalom*

V spomin Rudolf Komprej

☆1933

†1975

V zadnjih avgustovskih dneh je minilo 30 let, odkar se je naš dragi mož in ata za vedno poslovil od nas. Njegova nesebična pomoč pri gradnji sestrine hiše ga je tistega četrtekovega popoldneva tragično iztrgala iz naše sredine. V žalosti in praznini

smo ostali sami – žena Nežka in trije otroci, 14-letni sin Mirko, 10-letna hčerka Cvetka in najmlajša Andreja, ki takrat še ni dopolnila dve leti.

Rudi je od leta 1936 s svojimi starši, dvema sestrama in bratom živel na majhni kmetiji pri Kompreju v Javorju. Med štirimi otroci je bil on najmlajši. Usoda se je z družino poigrala že leta 1941, ko je po padcu na skednju umrl brat Jože. Grozote 2. svetovne vojne je okusila cela družina, Rudi že kot mlad fant. Njegov oče je bil v partizanih in ker je včasih prišel skrivaj domov, ga je nekdo naznanil Nemcem. Mati in trije otroci so bili zato izseljeni v Celovec. Še pred tem so Rudija v Črni pretepli nemški policaji, ker ni priznal, da jih oče obiskuje in ker ni izdal partizanskega skrivališča. Zatem so bili odpeljani še v Dravograd, kjer so Rudija prisilili, da si je kopal jamo. Tam mu je policaj dejal: »Tukaj boš ležal ti,« a to se k sreči ni zgodilo. V Celovcu je mati močno zbolela, zato so jih poslali nazaj domov. Našli pa so le izropan dom.

Že od mladih nog je bil Rudi navajen trdega dela. Od majhne kmetije se ni dalo preživeti, njegov oče pa je hodil v službo sam. Komaj 15-leten se je Rudi zaposlil kot gozdni delavec. Kasneje se je zaposlil v rudniku Mežica, kjer je delal kot strojnik vse do prezgodnje smrti.

Poleg dela se je znal tudi povesečiti in razveseljevati druge ljudi. Med ljudmi je bil poznan kot muzikant. Sam se je naučil igranja harmonike. Skupaj z očetom, ki je igral klarinet, sta igrala na mnogih porokah in veselicah. Svojo sprostitev je našel tudi pri zeleni bratovščini. Bil je član lovske družine Pogorevc. Njegove trofeje so nam domačim še vedno v spomin.

Leta 1961 se je Rudi poročil z Nežko in si ustvaril družino, s katero je še naprej živel doma pri Kompreju. Poleg tega, da je preživel družino, se je odločil prenoviti staro hišo in tako ustvariti varen in topel dom ženi in otrokom. V življenju pa je imel še veliko načrtov, ki mu jih ni bilo dano nikoli uresničiti. Usoda je hotela, da so morali otroci odrasčati le ob skrbni mami, brez očeta. Ob skromni pokojnini po očetu je morala mati preživeti sebe in vse tri otroke. Otroci so si morali zato že zelo mladi prislužiti kakšen tolar. Kar prehitro pa so se morali naučiti tudi samostojnega življenja in odločanja. Kljub temu so se vsi trije izsolali in si pridobili poklice. Ustvarili so si družine in štirje razigrani vnuki bi dedku in babici lahko zapolnjevali trenutke zrelih let.

Dragi ati, čeprav te že dolgo ni več tukaj, v spominih še vedno živiš z nami. V svojih srcih te bomo nosili za vedno!

Tvoji žena Nežka, sin Mirko ter hčerki Cvetka in Andreja z družinami

Spominjamo se tudi očeta in dedija Antona Sovinca, p. d. Prevalnika, ki ga že 50 let ni več med nami, prav tako pa tudi mame in babice Antonije Sovinc, ki nas je zapustila pred 20 leti. Zahvaljujemo se jima za vso dobroto in skrb. Naj jima bo lahka razborska zemlja.

Njuni otroci in vnuki

Franc Jamnik – Dularjev Franc

☆1931

†2005

Rad si imel ljudi okrog sebe, jih razveseljeval in spoštoval, toda ni besed več tvojih, ni več stiska tvojih rok, ostal nam nate le spomin in ob spominu trpek jok.

Deževen poletni dan je bil v torek, 5. julija 2005, ko je v slovenjgraški bolnici utrujen od bolezni in trpljenja, umrl ljudem znani Franc Jamnik – Dularjev Franc.

Njegova življenjska pot se je začela pred 74. leti na Selah. Rodil se je 5. aprila 1931 dobrima staršema Jernejem in Jožefi Jamnik, ki sta se s svojo številno družino večkrat selila, dokler nista v Ravnjakovi bajti končno uredila skromnega, a toplega in prijaznega doma zase in za svoje otroke. Franc se je še mlad, a že vaje trdega dela, podal na delo v železarno, in sicer v kovačnico. Z zaslužkom si je na Šancah začel graditi hišo, ki pa jo je, ko se je poročil s Pavlo Tratnik, lastnico daleč naokrog znane gostilne Dular, prodal, da je lahko kupil traktor in ostale gospodarske stroje. Nehal je delati v »fabriki« in odločil se je za kmetovanje doma pri Dularju. Leta 1964 se mu je rodil sin Maks, ki je osmisli življenje obeh, Pavle in Franca, saj sta odtlej še z večjo zagnanostjo skrbela tako za gostilno kakor za kmetijo. Leta 1978 je Francu žena Pavla umrla, zato je prevzel tudi gostilno in jo uspešno vodil vse do dne, ko jo je predal sinu Maksu. Ni bilo lahko tedaj, dela je bilo veliko, zato je Franc v gostilni zaposloval ljudi, pomagali pa so mu tudi sorodniki in sosedje, s katerimi se je vedno lepo razumel. Leta 1983 se je pri Dularju zaposlila sposobna kuharica Urška in za Franca se je začelo novo življenje, saj se je med njima vnela ljubezen. Hiša, ki jo Franc postavil na drugi strani ceste, le streljaj od gostilne in nosi hišno številko Sele 1, je kmalu postala Urškin in njegov skupni dom. V njej bi lahko brezskrbno uživala sadove svojega dela, če se ne bi oglasila bolezen, ki je Franca petnajst let počasi, a vztrajno izčrpavala. Franc ni bil človek, ki bi se kar tako vdal, zato je, čeprav je bil bolan, po svojih močeh z očetovsko ljubeznijo pomagal sinu, ki se je leta 1985 odločil za gradnjo nove gostilne. Ko so se v lepi moderni gostilni začele odvijati poroke, veselice, srečanja, praznovanja obletnic, sedmine itd., je redno kramljal z gosti, ki jih je imel rad in jih je neizmerno spoštoval.

V velikem številu so se njegovi najdražji, sorodniki, sosedje, prijatelji in znanci na hotuljskem pokopališču poslovili od njega, saj je kljub vsemu, kar je storil za ugled in dobro ime gostilne Dular in s tem tudi za turistično prepoznavnost našega kraja, ostal delaven, skromen, nasmejan in prijazen vse do usodnega dne, ko se je tiho poslovil in nas zapustil.

Pogrešali ga bodo sin Maksi z ženo Ivico in hčerkami Tanjo, Majo, in Lejo, na katere je bil Franc kot dedi še posebej ponosen, njegova življenjska sopotnica Urška, s katero sta preživela več kot dvajset skupnih let, njegovi bratje in sestre z družinami, člani ZB Kotlje, prijatelji iz Čebelarskega društva Ravne, člani Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge, spominjali pa se ga bomo tudi vsi, ki smo ga poznali in imeli radi.

Urška Zdovc

Anton Štrigl

☆1922

†2005

V dvainosemdesetem letu starosti nas je marca letos za vedno zapustil dragi Anton Štrigl iz Sv. Florjana pri Šoštanju.

Rojen je bil v Sv. Florjanu pri Šoštanju v številni družini na mali kmetiji. Že v rani mladosti je moral poprijeti za različna opravila in tako se je priučil različnih spretnosti. Marsikaj je znal narediti in s tem je pomagal sebi in družini, da so preživeli.

Šoštanj in Velenje sta bila pred drugo svetovno vojno politično zelo dejavni mesti. Prav zato ni čudno, da je bil upor proti okupaciji in nacizmu prav v Šaleški dolini zelo zgoden in močan. Tudi Anton je našel zvezo in pod skrivnim imenom Lenčka ilegalno deloval v OF. 12. julija leta 1944 je vstopil v prvi Koroški bataljon, kjer se je bojeval do končne zmage leta 1945. O njegovih zaslugah priča medalja Koroška 1941–1945.

Kaj so za mlade ljudi pomenili vojna in nemiri, negotov čas, je v številnih pesmih opisal njegov rojak Karel Destovnik - Kajuh. V eni izmed njih pravi: »Biti mlad, poln nad, brez mladosti biti mlad ...« Mnogim, tudi njemu, so nade ugasnile že med vojno, za vedno, Anton pa je imel več sreče. Vrnil se je v osvobodeno domovino, jo pomagal graditi in si ustvaril družino. Zadovoljen je bil z delom, kar v kraljevi Jugoslaviji ni bilo samoumevno. Z zaslužkom je lahko zagotovil spodobno življenje sebi in družini.

Njegov čas življenja se je iztekel. Pogrešali ga bomo vsi, ki smo ga imeli radi, najbolj pa njegovi otroci, vnuki, sestre in brat.

Lipnikovi Liziki v spoštljiv spomin

Ob velikem številu znancev, Perničanov in tudi sosedov z druge strani meje smo na perniškem pokopališču v misli in bolečini zadnjikrat stisnili roko še eni legendi teh krajev, Lipnikovi Liziki.

Davnega leta 1920, torej takrat, ko je tu šele nastajala meja med kraljevino in republiko, ji je stekla zibelka na Kolmanovem, danes v sosednji Avstriji. V najstniških letih se je povsem preselila na Lipnikovo, na eno najbolj strmih a skrbno vodenih kmetij na Mlakah. Trije so bili, brata in Lizika, živahna neustavljiva, prijazna in pridna. Navezano na dom in kmetijo jo je pot pogosto vodila od Kolmana po strminah in goščah do Lipnika ali v obratni smeri. Bila po svoje je bila nekakšna vez z zamejstvom tudi v času, ko so na meji preprosto ustrelili vsakogar, ki bi ga zasačili pri prehodu. In koliko je bilo hajk! Tudi na srečanja s fantom, kasnejšim možem, je hodila čez mejo.

Lipniki so bili dobri gospodarji, dobri sosedje in ne zadrli mlinarji. »Vsak mora živeti,« je bilo njeno pravilo, povzeto od očeta Lekša, ki je bil odličen cimpermanski mojster in še boljši muzikant. Še najbolj pa se je zapisala v ljudski spomin

Jožef Ott – Ledinekov Pepi

☆1930

†2005

Človek, ki ga imaš rad,
nikoli ne umre,
samo nekje daleč, daleč je.

V soboto zvečer, ko so nebo prekrili temni oblaki, se je oglasil ostriški zvon. Oznail nam je, da nas je zapustil Jožef Ott – Ledinekov Pepi.

Rodil se je 9. septembra 1930 pri Ledineku. Svoje otroštvo je preživel ob mami in stricah. Že v mladosti je bil veliko bolan. Mnogo časa je preživel na zdravljenju v Topolšici. Poleg dela, ki ga je opravljal doma, je rad priskočil na pomoč vsem, ki so ga potrebovali.

Njegova velika ljubezen je bila glasba. S šestnajstimi leti je postal član Ostriške godbe, ki jo je moral pred desetimi leti zaradi zdravja zapustiti.

Zadovoljstvo in srečo je našel v svoji mali delavnici. Ni malo izdelkov iz lesa, ki so delo njegovih rok. Veliko prostega časa pa je posvetil tudi čebelar in rožam. Ko mu je leta 1971 umrla mama Verona, zatem leta 1973 stric Janez in nazadnje leta 1974 še stric Filip, je Pepi na kmetiji ostal sam.

Zato je leta 1976 svojo kmetijo podaril Albini in Jožetu, ki sta prevzela vso skrb zanj. Čeprav ni imel svoje družine, se je veselil ob odraščanju njunih otrok. Jožko, Marko, Sabina in Janez so postali deležni njegove ljubezni. Rad je popestoval tudi sosedove otroke. V njegovem žepu je bila za njih vedno kakšna čokolada ali bonbonček.

Ko je jeseni z drevja začelo odpadati prvo listje, je bilo z njegovim zdravjem vse slabše. Pomoč je iskal od zdravnika do zdravnika. Globoka depresija je spremenila njegovo življenjsko pot. Po petih tednih zdravljenja v Mariboru, jo je sklenil končati. Ta njegova odločitev je pretresla vse njegove domače, znance in prijatelje.

Naj mu bo lahka ostriška zemlja, naj počiva v miru!

Marina Oder

kot kuharica, ki ni manjkala skoraj nikjer. Je bil pogreb, je bila ohcet, takšna ali drugačna slovesnost, Lizika je bila pač glavna kuharica. Znala je in v celoti obvladala to delo, in marsikdaj s sabo pritovorila še kup posode, prinesla razne začimbe in skrbela, da je bilo vse v najlepšem redu. Je sploh na Mlakah in Pernicah hiša, ki ji Lizika ne bi naredila kakšne usluge? In vse je naredila v glavnem zastonj in za en lep »bog lonaj«. Lipnikovi so bili popolni dvojezičniki in so marsikomu pomagali tudi v nemško-slovenskih jezikovnih težavah. Smo pač govorili kakor je naneslo, vedno tako, da bi res vsak in vsi razumeli. Tudi poslovali smo se »cvajšprahig«, v obeh jezikih.

Naj zapišem: »Hvala, Lizika, za vse!«

V našem spominu boš ostala svetla legenda v časih nekega težkega življenja, ko je bila sočloveku že topla beseda, že majhna pomoč včasih rešitev.

K. Valtl

Ivan Skarlovnik – Vanč

☆1927

†2005

Ivana Skarlovnika najdemo prvič v veliki družini Skarlovnikovih v začetku novembra leta 1927. Bila je prava, velika slovenska družina in Ivan je imel kar sedem bratov in štiri sestre. Bivali so v mali koči grofije Thurn, in sicer je bila

to že tretja generacija Skarlovnikovih. Težko življenje z malo plačo očeta je družino med seboj močno povezovalo in v tej veliki domoljubni družini medsebojne ljubezni, tovarištva in sopomoči nikoli ni zmanjkalo. Še na pol odrasli otroci so morali kaj kmalu poseči za enostavnim gozdarskim orodjem in pričeti s težkim, utrudljivim in nevarnim delom v Thurnovih gozdovih v okolici rojstnega Rakovca pri Vitanju.

Nekoč, ko ljudje še niso poznali gozda in gora, so se teh skrivnostnih okolij bali, o njih so se spletale bajke in legende. Vendar so se ti mladi ljudje, štirinajstletnik Vanč, drugi pastirji, lovci in gozdarji, z naravo kmalu spoznali. Zvedeli so, da ta čudoviti svet navidez mrtve skale, drevesa, gozda skriva v sebi veliko skrivnosti; spoznali so ga, se z njim spoprijateljili in ga vzljubili. Izbrali so si delo v gozdu in čeprav je bilo težko, je imela narava toliko drugih lepote, zanimivosti, resničnosti, da jim tudi kasneje kakšno lažje delo v boljšem okolju še na misel ni prišlo. Mlad, triindvajsetleten mladenič je spoznal dve leti mlajšo Ano Lešnik in se z njo poročil. Kaj kmalu se jima je rodila hči Zofka, ki pa je na veliko žalost ponosnega očeta in zaskrbljene mame enoletna umrla – kot toliko mladih v tistih težkih povojnih časih. Kmalu zatem je na svet privekal Ivan.

Po dvanajstih letih je dela v Rakovcu pri Vitanju zmanjkalo, nekaj zaradi izboljšave tehnologije, nekaj zaradi zmanjšanih sečenj, in skupina najmlajših delavcev (kar osem jih je iz tega gozdarskega kraja pod Pohorjem) je za trdim rudarskim ali gozdarskim kruhom priromala v Črno. Leta 1956 sta Skarlovnikovo družino povečala dvojčka Franc in Maks.

Furman pa je Vanč postal bolj slučajno. Upravitelju gozdne uprave je bilo všeč lepo in strokovno Vančevo delo, ko si je s konji sam zvozil pohišstvo v novo bivališče in to je bilo nekaj pravega: ljubezen do narave in ljubezen do konj. Pred kakšnim letom mi je povedal marsikaj zanimivega o svojem življenju. Rekel je, da je šele takrat ob tistem pogovoru prvič pomislil na dolgost delovnih dni, ki so trajali po trinajst, štirinajst ur dnevno, ob sobotah pa so konji potrebovali še dodatno nego in s tem furmanovo skrb. Za uspešno delo si moral s konji postati prijatelj.

Ko je lepo, ko družina živi srečno, se dostikrat pričnejo nesreče. In res: po težki prometni nesreči je po polletnem ležanju v bolnici umrl sin Ivan. Ko je rana vsaj za silo pocelila, je Vanču umrla še žena Ana. Zaradi razdajanja pri delu so se pričele še težave s hrbtenico in leta 1978 so ga invalidsko upokojili. Nikoli si ni gradil lastne hiše. Zadostovalo mu je lepo urejeno stanovanje in skoraj ni hiše v Bistri, kjer ne bi bilo v njo vloženega vsaj nekaj Vančevega prostovoljnega dela. Vedno je bil ponosen na to, da sta si oba sinova zgradila domove in pri tem je obema pomagal po svojih močeh.

Upokojenska leta je preživel umirjeno, skoraj idilično. Dobro se je razumel s sinovoma in njihovimi družinami, pristrčen in lep je bil odnos s prijateljico Pepco, razumel se je s sosedi in znanci; skratka, kar nekaj lepih let je preživel v tem tretjem starostnem obdobju.

Kakšno leto nazaj pa so se pričele resnejše zdravstvene težave. Tudi vsa prizadevanja domačih niso pomagala in bolniška postelja je postala del vsakdana, hrepenenja po gibanju v naravi pa so bila vedno večja. A v naravi, ki jo je Vanč dobro razumel, vsak enkrat pride na konec svoje poti, kamor je kljub trudu domačih, zdravnikov in patronažnih sester dospel tudi sam.

In prav zdravnici dr. Ani Fajmut, patronažnim sestram in vsem prijateljem, znancem in sosedom se bi radi domači zahvalili.

In kot je zapisal znameniti umetnik: Če človek ljubi naravo, lahko povsod najde lepoto, pa ne lepoto v fizičnem smislu, pač pa lepoto dobrote, prijaznosti, ljubezni, odkritosti, sopomoči človeku – to je tista lepota, ki jo je imel prijatelj, sorodnik in znanec Vanč.

Janez Švab

Angela Plesnik

☆1907

†2005

Malo je danes med nami še živečih, ki se spominjajo časov prvih gospodarskih kriz med obema svetovnima vojnima. To so bili časi, ko so številni mladi morali zapustiti domače gnezdo in se

podati v svet s trebuhom za kruhom.

Med njimi je bila tudi Lauterjeva bica Angela Plesnik, ki je z dvajsetimi leti zapustila rodni Podvolovljek v fari Luče in se podala na Koroško. H kmetu Pušniku, kjer je služila, jo je spravil brat Jože. Opravljala je najrazličnejša kmečka dela. Od Pušnika se je prestavila k Jeleni pod Uršljo goro. Angela je rada delala na tej gorski kmetiji in rada je spoznavala ljudi okoli sebe. Tam se je zagledala v prikupnega Lauterjevega sina Antona Plesnika. Antonova starša sta bila najemnika pri grofu Thurnu. Iz prijateljstva se je razvila trdna ljubezen in leta 1930 sta se vzela. Angela je postala »ta mlada« pri Lauterju. Bila je dobra gospodinja in dobra mati. Rodila je osem otrok, vendar so štirje že v rani mladosti umrli. Skrbno je vzgajala sina Kristla in hčere Francko, Ivanko in Zalko. Stala pa je ob strani tudi možu Antonu, ki je služil denar v uršljegorskih gozdovih. V veliko pomoč mu je bila pri domačih kmečkih opravilih. Skupaj sta premagovala težave na strmi kmetiji, vendar ne za dolgo. Mož je šel med nemško okupacijo v partizane, vendar ni dočakal svobode. Angela je postala vdova. Prezela je domačijo. Nič kaj rožnati niso bili za Angelo časi po smrti njenega najdražjega, izgubila je trdno oporo pri nadaljnjem življenju. Hribovska trma, zagnanost do dela, predvsem pa ljubezen do otrok, so ji dajali energijo za preživetje na strmih pobočjih Jazbine. H kruhu je spravila vse štiri otroke. Na stara leta je predala kmetijo sinu Kristlu, zadnja leta svojega pestrega življenja pa je preživela v oskrbi hčere Ivanke, gospodinje na bližnji Karničnikovi kmetiji. Vse tegobe, tako zdravstvene kot druge, pa je Lauterjeva bica premagovala s pesmijo. Vse življenje je rada pela. Njeni s ponosom povedo, da je zapela celo tretji glas. Z veseljem so ji prisluhnili, ko jim je zapela ob praznovanju svojega 90. rojstnega dne.

3. aprila 2005 je za vedno utihnil prijetni glas Lauterjeve bice, spomini nanjo pa bodo še dolgo živi med nami.

Gorazd Mlinšek

V spomin Kristina Valtl

☆1919

†2005

*Po dnevih tihega trpljenja
klonila si in si odšla
v razsežnost novega življenja.
Nekoč nas zopet boš objela!*

/A.T/

Dne 9. 8. 2005 smo se na radeljskem pokopališču za vedno poslovili od naše drage mame, babice in prababice Kristine Valtl. Kakor je tiho in skromno živela vse svoje življenje, se je tiho tudi poslovila in odšla na pot v kraj, od koder ni več vrnitve. Kako pa je bila gospa Kristina priljubljena pri ljudeh, je bilo razbrati iz dolge vrste pogrebcev, ki ji ni in ni bilo konca.

Mama Kristina se je rodila 14. decembra davnega leta 1919 z dekliskim priimkom Sveček na Kozjem vrhu v občini Radlje. Bila je eden izmed dvanajstih otrok, zato je že v rani mladosti občutila, kaj pomeni borba za vsakdanji kruh, za preživetje. Čeprav zaradi takratnih skromnih razmer dolgo časa ni obiskovala osnovne šole, se je vendarle naučila brati in pisati. Velikokrat v življenju ji je to prišlo zelo prav. V težkih preizkušnjah, v hudih časih, ji je bila prva in edina tolažnica knjiga. Veliko je brala in se ob tem izobraževala. Knjiga ji je bila prijateljica v pravem pomenu besede in če je le za kratek čas utegnila, jo je vzela v roke.

Kot mlado dekle se je gospa Kristina veliko selila in službovala na raznih kmetijah. Na Svetih treh kraljih je nato spoznala svojega fanta, kasnejšega moža Bogomirja. Na Študekerjevi koči sta si uredila svoje gnezdece in si ustvarila družino. Pet otrok je rodila, pet jih je zavekalo pod to streho. Dve dekleti in trije fantje. Gospa Kristina jih je vzgojila s svojo materinsko ljubeznijo in kdaj tudi strogostjo v poštene in delovne ljudi. Naučila jih je dela, vztrajnosti, skromnosti, a tudi pokončnosti. Dala jim je vedeti, da brez trdega dela ni nikdar in nikjer napredka. Vse to je tisto največ, kar lahko starši dajo svojim otrokom za popotnico v življenje.

Pri Študekerjevi koči so se ljudje radi ustavljali. Prijatelji, znanci, sosede, naključni popotniki. Vsakdo je bil najprej postrežen s kruhom, ki ga je sama pekla v domači krušni peči. Že pogovorno je postala krušna mama za vsakogar, ki je prestopil njen prag. Še predobro se je zavedala pomena kruha v povojnih časih, ko je bila lakota spremljevalka marsikatero številne družine.

Njena velika ljubezen so bile rože. Fuksije in pelargonije so bujno cvetele na oknih in ograjah njenega doma. S svojimi dišečimi cvetovi so dajale vsem Valtlovim ob vračanju domov čar domačnosti in tihe sreče.

Leta so minevala, prišla je starost in z njo njena neločljiva spremljevalka – bolezen. Mama Kristina je tudi to sprejela vdano, kot neizogibno preizkušnjo, ki ji jo je prineslo življenje. Po zdravljenju v bolnišnici se je stanje za nekaj let izboljšalo. A bolezen se je vrnila v še hujši obliki.

Gospa Kristina! Dočakali ste lepa leta, čeprav ste v življenju prestali mnogo hudega. A verjamemo, da je bilo vmes tudi veliko svetlih trenutkov. In takih, svetlih in srečnih, vam želimo tudi tam, v neminljivem življenju večnosti. Verjamemo, da vam je tam lepo.

V imenu žalujočih najdražjih

Aleš Tacer

Marija Venek

☆1921

†2005

V 84. letu življenja je umrla Marija Venek z Brdinj pri Kotljah. Marijo so kot šolarko preselili v Šentflorjan v skromno hišico z malo zemlje. V šolo je morala hoditi peš, eno uro in pol daleč v Šoštanj. Še zelo mlada je morala

od doma služiti kmetom. 17 let stari ji je umrla mama. Marija pa si je zopet morala služiti kruh kot dekla pri kmetih, brata in sestra pa so imeli skrbnika, ker so bili mlajši. Leta 1940 je rodila hčerko Danico. Tiste čase je bilo težko za delo in preživetje. Marija je odšla služiti v Avstrijo v Šent Štefan in s seboj je vzela 3-letno hčerko. Leta 1946 je rodila sina Mirka. Zopet je morala iskati delo, da bi preživela sebe in dva otroka. Delo je našla blizu Celovca, v Grabštajnu na Koroškem. Zaradi težkih razmer po vojni in hudega domotožja se je leta 1947 vrnila iz Avstrije in se zaposlila v železarni Ravne. Stanovali so v baraki pod gradom. Za božič leta 1959 se je preselila na Čečovje. Sestra si je ustvarila svojo družino. Leta 1967 je dobila vnukinjo Mileno. Marija je delala v železarni vse do upokojitve leta 1972. Skupaj s sinom Mirkom sta pričela na Pavelnovem na Brdinjah v Kotljah graditi svojo hišo, v katero (čeprav nedograjeno) sta se čez pet let tudi preselila. Z veliko mero odrekovanja sta hišo toliko uredila in usposobila, da sta v njej lahko stanovala. Vsebibilodobro, če Marijo počasinebipričelo zapuščatizdravje. Leta 1999 okoli treh kraljev jo je zadela rahla kap. Ostala je v domači oskrbi, negovat pa so jo hodile zdravstvene delavke. Zdravje pa se ji je še naprej slabšalo, zato je bila junija leta 2001 sprejeta v dom starostnikov v Črnečah pri Dravogradu. Pred dobrim mesecem pa se je začelo njeno zdravstveno stanje naglo slabšati. Prvega avgusta 2005 je za vedno zatisnila svoje trudne in izmučene oči. Za zmeraj je odšla tja, kjer ni več bolečin in trpljenja, kjer vladajo večni mir, pokoj in tišina.

Veliko ste prestali in pretrpeli v svojem dolgem življenju, draga mama Marija. Pokazali ste nam, koliko lahko prestane človek, ki za delo nima drugega kot svoje roke! Take dobre, poštene in delavne ženske se vas bomo spominjali vsi, ki smo vas poznali! Hvala vam, mama Marija!

Rok Gorenšek

... nadaljevanje s strani 41

preveč odvečnih kretenj z rokami pa je splošna težava igralcev ljubiteljskih skupin. A to so le obrobne pripombe: v celoti je bila predstava lepo in prijazno doživetje, kar pa je večkrat potrdilo občinstvo z aplavzi kar med predstavo in sploh tedaj, ko je padel zastor. Da so pustvarjalci vlog igrali z ognjem, da so igrali srčno, in to ljudje najrazličnejših poklicev in starosti, za svojo dušo in v veselje občinstva, je vredno priznanja: zapisana misel pa bodi spodbuda, da velja tudi v prihodnje negovati to obliko kulturnega dela, ki ga domači ljudje sprejemajo z odprtimi rokami. Dokaz je podatek, da je bila doslej za vse ponovitve šentiljska dvorana do zadnjega sedeža razprodana.

Še to! Sponzorsko so predstavo podprli: Moj radio Velenje, Strip, inženiring in proizvodnja, d.o.o., Vlado Čanžek, Cemprin, d.o.o., in Pizzerija Vagon Mislinja. Informativno gledališko obvestilo pa je oblikovala Duša Arsovska.

Tekst in foto: Stanko Hovnik

V Mladinski knjigi Slovenj Gradec je bila 2. maja 2005 predstavitve knjige Urbana Klančnika, ki je izšla pri založbi Turistika v Kranju. To je že druga knjiga tega avtorja. Tokrat se pisatelj ne ukvarja s fantastiko, kot v prvi knjigi Kalius, ampak bralca sooča s krutostjo petih zgodb o spolnem nadlegovanju otrok. Prislunhili smo pisatelju in gostu večera Zlatku Trillerju. Pogovor je vodila Špela Šavc.

Urban Klančnik se je rodil leta 1978 v Slovenj Gradcu. Zaključuje študij knjižničarstva na filozofski fakulteti. Leta 2004 je pri založbi Turistika izdal svoj prvenec Kalius.

Medtem ko je Kalius epska fantazijska pripoved, pravzaprav potovanje v neznani svet domišljije, novih svetov bojevnikov in čudnih bitij, je druga knjiga Geneza povsem drugačna. Sestavljena je iz štirih realnih zgodb, ki jih oklepata dva kratka eseja. Urban je to knjigo začel pisati še preden je bil dokončan Kalius, nekje leta 1991.

Uvodni esej ima naslov Luna. V njem gre za svobodo človekovega ustvarjanja in strasti. Sledi najdaljša zgodba pod naslovom Abraksas. Vsakem elementu knjige je namreč dal ime po poganskih božanstvih, kar nekako sovпада z vsebino zgodb. Abraksas (bog dvojnosti dobrega in zla) je precej žalostna pripoved o sedemnajstletni nemi deklici, ki jo njen oči spolno izrablja. Tretja zgodba ima naslov Astarte, po feničanski boginji orgazma. Gre predvsem za poglede ekscentričnega pisatelja na svet ter njegov odnos s prostitutko. Sledi zgodba z naslovom Kulthana (bog severnega vetra). Tokrat gre za zgodbo iz študentskega življenja, ki predstavlja junakovo ujetost v njegovo lastno osebnost. Zadnja zgodba ima naslov Maya – po boginji lepote – govori pa o študentu, ki si poškoduje obraz in komunicira s svetom preko interneta.

Zaključni esej obravnava Urbanovo razmišljanje o smrti in ima tudi temu primerno

mečemo krivdo na vse ostalo, samo nase ne; zato, ker ne sprejemamo odgovornosti. Ko je bog ustvaril Zemljo, je »zajebal« in ljudje moramo trpeti zaradi tega. Kriv je bog, satan,

strast, ki se je ne da kontrolirati. Tudi Urban je zelo strasten človek. Rad živi življenje, uživa v trenutkih, v pisanju, igranju bobnov, mrzlem pivu dobrem vinu, seksu ... Uživa, ko po cesti

Levo sedi pisatelj Urban Klančnik, desno Špela Šavc, stoji pisatelj in gost večera Zlatko Triller

Navzoči ob predstavitvi knjige Urbana Klančnika Geneza

Zato je knjiga morda nekoliko naivna. Toda Urban je želel obdržati način dvajsetletnikovega razmišljanja o svetu, nasilju in smrti, založba pa je tej želji prislunhila.

ime: Morana Vsaka zgodba je samostojna, vendar imajo vse določne skupne točke, ki jih bo bralec hitro opazil. Naslov Geneza je Urban uporabil zato, ker ljudje tako pogosto

dolgočasijo in vsi drugi, samo človek sam po sebi ne. Urban Klančnik se je v knjigi lotil problema pedofilije. Zanj je tukaj glavno vprašanje, ali je to bolezen ali gre enostavno za

mimo njega pride lepa ženska in je vesel, da mu je s svojo lepoto polepšala dan. Ampak to še ne pomeni, da jo bo ponoči zasledoval, napadel, posilil ali celo umoril.

Glavni problem posilstva je, da jih 90 odstotkov ostane ne-kaznovanih; že samo zaradi tega, če je ženska malo bolj izzivalno oblečena. Potem je tu močno prisotno maltretiranje žrtve, saj mora v pravnem postopku večkrat skozi vso travmatično izkušnjo kljub dejstvu, da bi rada čim prej pozabila na vse skupaj.

Kljub vsemu pa moramo omeniti, da nasilje upada, samo poročanja o njem se povečujejo. Mediji pač lovijo senzacije in potem imamo naslove kot Krvav pokol – v resnici pa je en pes ugriznil nekega moškega. Človeštvo se razvija v smeri nenasilja, zato ker ga enostavno ne potrebuje več. Prišel je čas, ko bi lahko vsi ljudje na svetu rekli: dovolj je neumnosti, bodimo za spremembo prijazni drug do drugega.

Ida Robnik

Ljudi, ki so na svojem področju udejstvovanja dosegli več, kot pričakujemo od povprečnega zemljana, povzdignemo v zvezde in kar nenavadno je, da se taka oseba znajde med nami. Med mojim letošnjim dopustovanjem na Pagu se je v vesli družbi pojavil poznan košarkarski trener in bivši igralec Cibone Aleksander Petrovič. Pa pomislim, od česa se le on »odmara« in takoj izkoristim priložnost ter ga vprašam, če bi dal intervju za Viharnik. S prijaznim nasmeškom odvrne: »Pa naravno!« in pričela sva pogovor. V nekaj stavkih je predstavil svojo športno pot:

»Rojen sem bil v Šibeniku. Že kot otrok sem imel rad žogo, konstitucija mojega telesa in višina pa sta mi omogočili, da sem svojo strast do športa z žogo lahko profesionaliziral z aktivnim igranjem v šibeniškem klubu Šibenka že s petnajstimi leti, potem pa sem do svojega tridesetega leta zamenjal še nekaj klubov. Leta 1972 sem v jugoslovanski reprezentanci sodeloval na svetovnem prvenstvu, ko je Jugoslavija slavila prvo mesto in zlato medaljo.

celona.«

»Pa sedaj?« vprašam.

Nasmehne se in odgovori: »Sem na čakanju na delo.« In nadaljuje: »Morda bom sodeloval z mediji. V septembru se prične evropsko košarkarsko prvenstvo in snubijo me, da bi komentiral tekme za hrvaško televizijo.«

Nato izustim vprašanje, ki se mi je postavilo, ko sem ga zagledala: kako preživlja dopust, zakaj ravno tukaj, na Pagu?

»Srečne okoliščine mi omogočajo, da lahko poletne mesece preživim na morju s svojo družino. Zadnji dve leti, ko sem bil v Španiji, smo bili precej razdvojeni; hči je stara dvajset let, sin štirinajst in želim nadoknadi mojo odsotnost, kolikor je to sploh mogoče. Pa tudi sicer je v poletnih mesecih življenje na morju bolj kvalitetno kot v Zagrebu, kjer živim.«

Sin je obetaven mladi košarkar ...

»Da. Zelo je podoben mojemu bratu Draženu; res je zelo nardarjen. Posvečam mu veliko pozornosti. S svojimi izkušnjami ga vodim in usmerjam in mu tako lajšam njegovo športno pot, da ne izbere neprimerenih potez ali odločitev.«

Pogovor usmerim malo v stran od športa, ko postavim vprašanje, kaj bi počel v življenju, če ne bi mogel živeti od košarke.

»Med aktivnim igranjem v Ciboni sem končal gimnazijo. Želel sem študirati medicino, vendar tega študija ne bi mogel opravljati vzporedno z aktivnim igranjem v klubu. Odločil

sem se za pravno fakulteto. To je bilo lažje zaradi načina polaganja izpitov: naštudiraš izpit in se prijaviš. Nisem prišel do konca, manjka mi še skoraj en celi letnik. Žal mi je, da nisem končal fakultete. Verjetno bi, če bi moral; sedaj imam zagotovljeno socialno varnost in ne mislim več na diplomo.«

Nato sva govorila o tem, kako ohranja svoj dopadljiv prijazen videz in kondicijo. Najprej sem ga vprašala, kako se prehranjuje, saj je športnik, in se mi zdi vprašanje umestno.

»Prehranjevanje ... to je za aktivnega športnika poseben režim. Nekje do tridesetega oziroma štiriintridesetega leta sem imel predpisano hrano, ki je bila namenjena vzdrževanju mojih fizičnih naporov; določenih jedi nisem smel jesti. Zato pa sedaj odkrivam gastronomske specialitete, predvsem morske jedi, ki jih imam izredno rad. Zraven seveda sodi kozarec kvalitetnega vina. Kjerkoli jem, si izberem avtohtono hrano tistega okolja in tako spoznavam navade in kulturo ljudi v raznih krajih. Ker rad jem dobro hrano, se zavedam, da ta lahko tudi naredi svoje na telesu, če je je preveč. Za to in za konstantno kondicijsko vzdržljivost dnevno kolesarim od ene do ene in pol ure.«

Bogat izbor besed in izredno lepo izražanje mi je prineslo še vprašanje: »Kaj bereš?«

»Rad berem leposlovje, nazadnje sem tudi jaz, kot mnogi, prebral Angele in demone in Da Vincijevo šifro.«

Potem smo skupaj s tamburaškim orkestrom prepevali dalmatinske pesmi, za katere Aco ponosno pravi: »Take imamo pa samo mi, čustvene in melodične.« Pritrdim mu.

Srečanje z Aleksandrom Petrovičem bomo vsi, ki smo se tiste poletne dni družili z njim, ohranili v lepem spominu.

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenij
Gradec, d. d., Vorančev trg 1,
2380 Slovenj Gradec

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADec D.D.

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pritrznik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan

idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk:
Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center
Ravne na Koroškem

avtor fotografij na naslovnici:

Franc Jurač

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega
značaja (tč. tarifne številke 3).

Košarka je moje življenje, zato sem v tem športu tudi ostal, zadnjih petnajst let kot trener. Po letu 1990 sem sedem let treniral igralce Cibone, nato dva mandata, med letoma 1995 in 2001, hrvaško reprezentanco, zadnji dve leti pa sem imel pogodbo s španskim klubom Bar-

O sonetih Milene J. Cigler

Ida Robnik

Sredi letošnjega poletja je izšla zbirka sonetov pesnice in pisateljice Milene J. Cigler z naslovom *Dar hysterije*. Zbirko je avtorica prvič predstavila ljubiteljem poezije na »Večeru ob Treski« 25. avgusta v Mežici, ob koncu meseca se je v Kavarni Astorija z zbirko seznanila mariborska javnost, v mesecu

septembru pa je literarni klub Beseda organiziral predstavitev zbirke v Dravogradu. To je Milenina tretja pesniška zbirka, ki je nastala v obdobju njene zrelosti in v času globokega čustvenega doživljanja prijateljeve bolezni in smrti. Sprememno besedo je napisal Miklavž Komelj, eden najbolj poznanih slovenskih snovalcev sonetov, ki je zapisal, da so polni subtilne duhovitosti, s katero pesnica tudi čustvene pretrese transformira v zanimivo izdelane in bogate podobe, ki jih natančno opazuje z blago, a izostreno vehementno avtoironijo. In nadaljuje: »Tudi, ko gre za depresije ali melanholije [o katerih mu je pesnica pisala v pismu] (ampak izgleda, da so takšna duševna stanja kot nalašč, da iz njih kot iz komposta poganja poezija), pesnica te misli ni zapisala v smislu kakršne koli eksploatacije takšnih stanj, ampak prav nasprotno, v smislu njihove

transformacije, ki v najboljših trenutkih doseže stanje čiste ekstatičnosti.« In potem še zapiše: »Ta poezija je zares tudi takrat, ko govori o mukah, polna smeha. In tudi takrat, kadar pesnica spregovori o sebi kot o navidezni poraženki, se še kako zaveda, da je zmagovalka.« Milena je tokrat izbrala sonet,

saj je s to pesniško obliko, ki jo je natančno proučila in jo obvlada, izrazila vsa svoja čustva v posebnem napetem stopnjevanju.

V letošnjem letu bo knjiga predstavljena še v Osrednji koroški študijski knjižnici na Ravnah. Ljubitelji poezije boste prav gotovo z veseljem segli po njej.

Milena J. Cigler (desno)

Na predstavitvi zbirke sonetov Milene J. Cigler »Ob treski« v Mežici. Milena je prva z leve.

NEZGODNO ZAVAROVANJE OTROK IN DIJAKOV

&

ZM PRIZMA junior

naložbeno življenjsko zavarovanje za otroke

Zagotovite svojemu otroku štipendijo in ga nezgodno zavarujte

080 19 20

www.zav-mb.si

ZM d.d.
ZAVAROVALNICA
MARIBOR

Letos ustvarjamo in športamo!
(tudi na www.zoja.si)

Novo!

Najugodnejše do štipendije in zavarovanja:
ob sklenitvi Prizme junior vašemu otroku podarimo nezgodno zavarovanje!
Več informacij na brezplačni številki 080 19 20 in www.zav-mb.si.

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

PE Podružnica Slovenj Gradec, Francetova c. 7, 2380 Slovenj Gradec

tel.: 02/88 12 700, 02/88 12 730, faks: 02/88 12 737, e-pošta: pe-slovenj-gradec@zav-mb.si

SVEA®

Sveža barvna kombinacija antracit in rumene barve nam pokaže kuhinjo v novi, nežnejši podobi. Opazni in zelo funkcionalni so linijski ročaji, kvalitetni predali s samodejnim tihim zapiranjem in blažilci zapiranja na stranicah omaric.